

CUMHURİYET SENATOSU TUTANAK DERGİSİ

49 ncu Birleşim

11 . 4 . 1968 Perşembe

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	385	lerine dair Adalet Partisi Grubu Başkanlığı tezkeresi.	389
2. — GELEN KÂĞITLAR	386:387	3. — Avrupa Konseyi İstişari Meclisi asıl üyeliğine Zihni Betil (Tokat) ve yedek üyeliğine Salih Türkmen (Ağrı) in seçildiği hakkında C. H. P. Grup Başkanvekilliği tezkeresi.	389:390
3. — DEMEÇLER VE SÖYLEVLER	387	4. — Vazife ile yurt dışına gidecek olan Ulaştırma Bakanı Sadettin Bilgiç'e, dönüşüne kadar, Devlet Bakanı Hüsamettin Atabeyli'nin vekillik edeceğine dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/675)	390
1. — Giresun Üyesi İhsan Topaloğlu'nun; son günlerde Türkiye'de petrol tevzii işinin Türk Petrolleri Anonim Ortaklığından alınarak Petrol Ofise devri istikametinde bir cereyanın belirdiğine, Petrol Ofisin kuruluş itibarıyla bu işi yürütecek kapasitede olmadığına dair demeci	387:389	5. — Vazife ile yurt dışına giden Devlet Bakanı Seyfi Öztürk'e, dönüşüne kadar, Sadık Tekin Müftüoğlu'nun vekillik edeceğine dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/674)	390
4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI	389	6. — Vazife ile yurt dışına giden Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil'e, dönüşüne kadar, İçişleri Bakanı Faruk Sükan'ın vekillik edeceğine dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/673)	390
1. — 2 Haziran 1968 tarihinde yapılacak seçimler dolayısıyla, Genel Kurulun, 15 Nisan 1968 tarihinden muteber olmak üzere, 10 Haziran 1968 tarihine kadar tatile girmesine dair Danışma Kurulu kararı.	389	5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER	390
2. — Avrupa Konseyi İstişari Meclisi asıl üyeliklerine Reşat Zaloğlu (Trabzon) ve Şevket Akyürek (İstanbul) in ve yedek üyeliklerine Osman Salihoglu (Sakarya), Orhan Akça (Kütahya) nın seçildik-		1. — Yasama Meclislerinin dış müna-sebetlerinin düzenlenmesi hakkındaki	

16 Ocak 1964 tarihli ve 378 sayılı Kanunun değiştirilmesine dair kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu. (Millet Meclisi 2/565, 619; Cumhuriyet Senatosu 2/243) (S.Sayısı : 1118) 390:391

2. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Haydar Tunçkanat ve Adana Milletvekili Ahmet Topaloğlu'nun, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 19.6.1967 tarihli ve 29 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 2143 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önerileri ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu. (Cumhuriyet Senatosu 4/77) (S. Sayısı : 1123) 391:407

3. — Cumhuriyet Senatosu Kütahya Üyesi Orhan Akça'nın, tedavi ücretleri hakkında Cumhuriyet Senatosu Hesaplarını inceleme Komisyonu raporu. (5/25) 407

4. — Vatandaşlığın kazanılması konusunda karşılıklı bilgi verilmesi hakkındaki Sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğu kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu İçişleri, Anayasa ve Adalet, Dışişleri, Turizm ve Tanıtma komisyonları raporları (Millet Meclisi 1/183; Cumhuriyet Senatosu 1/877) (S. Sayısı : 1126) 407:408,422:423

5. — Hâkimler Kanununa ek 5017 sayılı Kanuna bağlı ve 661 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan cetvele ve bu kanunun 1 nci maddesine ilâve yapılmasına

dair kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 1/485; Cumhuriyet Senatosu 1/391) (S. Sayısı : 1127) 408:412

6. — Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde görevli öğretim üyeleri ile yardımcılarına ve tıp personeline döner sermayeden ödenek ve prim verilmesi hakkındaki kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 1/481; Cumhuriyet Senatosu 1/892) (S. Sayısı : 1128) 412:417

7. — Çalışma Bakanlığı Kuruluş ve Görevleri hakkındaki 4341 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin (D) fıkrasının değiştirilmesi ile ilgili 18 . 5 . 1967 tarih ve 864 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesinin 3 ncü fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 2/624; Cumhuriyet Senatosu 2/244) (S. Sayısı : 1130) 417:420

6. — YOKLAMA 420

7. — SORULAR VE CEVAPLAR 420

B) Yazılı sorular ve cevapları 420

1. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, Bakanlıkta toplanmış bulunan yardım paralarına dair sorusu ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Vedat Ali Özkan'ın yazılı cevabı (7/444) 420:421

8. — DÜZELTİŞLER 421

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Giresun Üyesi Sabahattin Orhon; tohumluk Sonoro buğdayı hakkında yapılan ümit kırıcı neşriyate Hükümetin dikkatini çekerek ve mümkünse Cumhuriyet Senatosuna açıklamada bulunulmasını istedi.

Konya Üyesi Sedat Çumralı; Devlet Personel Kanununun yakın zamanda gerçekleştirileceğini beyanla İktisadi Devlet Teşekkülleri, belediyeler ve özel idareler, PTT ve Devlet Demiryolları personeline verileceği bildirilen avans ve sosyal hakların tahakkuku için gerekli kanun tasarılarının Meclislerin tatilinden evvel kanunlaşmalarının sağlanması gerektiğini belirtti.

Kocaeli Üyesi Hikmet İşmen; fındık üreticilerinin durumunu ifade ederek; piyasadaki ihtiyaç maddelerinin fiyatları yükseldiği halde, fındık fiyatlarında yeter bir artış olmadığını belirtti ve Hükümetçe tedbir alınması istenildi.

İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine; ithal kotalarından çıkarılan orak ve tırpanın memleketimizle ihtiyaca yeter derecede imal edilemediğinden, ithaline imkân sağlanmasını talebetti.

Tarım Bakanı Bahri Dağdaş; Giresun Üyesi Sabahattin Orhon ve İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'ye cevaben; Sonoro - 64 ün fevkalâde verimli bir buğday türü olduğunu, bu sahada yapılan neşriyatın haksızlığını, orak ve tırpan ihtiyacı için bir miktar ithalât yapılacağını açıkladı.

Devlet Bakanı Sadık Tekin Müftüoğlu; Kocaeli Üyesi, Hikmet İşmen'e cevaben; fındık müstahsilinin korunması için alınan tedbirleri izah ederek, taban fiyatlarının yükseldiğini, kredilerin artırıldığını ve müdahale ahımlar yapıldığını bildirdi.

Vazife ile yurt dışına gidecek olan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Refet Sezgin'e, dönüşüne kadar Devlet Bakanı Seyfi Öztürk'ün vekillik edeceğine dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi okundu, bilgi edinildi.

Cumhuriyet Senatosu Boraks Araştırması Komisyonunun çalışma süresinin iki ay uzatılması hakkındaki Komisyon Başkanlığı tezkeresi okundu ve kabul olundu.

Hâkimler Kanununa ek 5017 sayılı Kanuna bağlı ve 661 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulu-

nan cetvele ve bu kanunun 1 nci maddesine ilâve yapılmasına dair kanun tasarılarının ilgili komisyonlardan beşer üyenin katılımı suretiyle kurulacak bir Geçici Komisyonunda görüşülmesine dair Adalet Bakanı Hasan Dingir'in önergesi okundu, kabul edildi.

Çalışma Bakanlığı kuruluş ve görevleri hakkındaki 4841 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin (D) fıkrasının değiştirilmesi ile ilgili 13 . 5 . 1967 tarih ve 864 sayılı Kanunun ek 7 nci madde 3 ncü fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifinin, ilgili komisyonlardan üçer üyenin katılımıyla kurulacak bir Geçici Komisyonunda görüşülmesine dair Devlet Bakanı Sadık Tekin Müftüoğlu'nun önergesi okundu, kabul edildi.

Kadro dolayısıyla açığa kalanların açığa geçirdikleri sürelerin kıdem ve emekliliklerine sayılmasına dair kanun teklifinin, ilgili komisyonlardan beşer üyenin katılımı suretiyle kurulacak bir Geçici Komisyonunda görüşülmesine dair Adana Üyesi Mehmet Ünal'dın önergesi okundu kabul olundu.

6331 sayılı Orman Kanununa bir madde eklenmesine dair kanun teklifinin, ilgili komisyonlardan üçer üye katılmak suretiyle kurulacak bir Geçici Komisyonunda görüşülmesi hakkında Tarım Bakanı Bahri Dağdaş'ın önergesi okundu, kabul edildi.

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde görevli öğretim üyeleri ve yardımcılarına, tıp personeline döner sermayeden ödenek ve prim verilmesine dair kanun tasarısını görüşmek üzere, ilgili komisyonlardan beşer üye katılmak suretiyle kurulacak bir Geçici Komisyonunda görüşülmesine dair Hükümet adına, Millî Savunma Bakanı Ahmet Topaloğlu'nun önergesi okundu, kabul olundu.

Yasama Meclislerinin dış münasebetlerinin düzenlenmesi hakkındaki 16 Ocak 1964 tarihli ve 378 sayılı Kanunun değiştirilmesine dair kanun teklifi üzerinde bir süre görüşüldü ve teklif komisyona geriverildi.

İstanbul Üyesi Erdoğan Adalı'nın 449, 489

İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin 482 sayılı sorularının cevaplanması, soru sahibi ve ilgili bakanların;

Tabii Üye Kâmil Karavelioğlu'nun 479,
İstanbul Üyesi Ekrem Özden'in 463, 465,
Denizli Üyesi Hüseyin Atmaca'nın, 453, 454,
Tabii Üye Suphi Gürsoytrak'ın 490,
Ağrı Üyesi Salih Türkmen'in 491,

Tabii Üye Selâhattin Özgür'ün 493 sayılı sorularının cevaplanması, ilgili bakanların bu Birleşimde hazır bulunmamaları sebebiyle, gelecek birleşime bırakıldı.

Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Haydar Tunçkanat ve Adana Milletvekili Ahmet Topaloğlu'nun, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 19 . 6 . 1967 tarihli ve 29 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 2143 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonu raporunun görüşülmesi, Komisyon Başkanı bu birleşimde hazır bulunmadığından, gelecek birleşime bırakıldı.

Sivil Savunma İdaresi Başkanlığı Fon İşleri

Saymanlığının 1964 ve 1965 yılları bilançolarının onanmasına dair kanun teklifi ile,
Vakıflar Genel Müdürlüğü 1964;

Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünün 1964;

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün 1964,

Orman Genel Müdürlüğünün 1964 yılı Kesinhesap kanunu tasarıları görüşüldü ve kanunlaşmaları kabul edildi.

11 Nisan 1968 Perşembe günü saat 15,00 te toplanılmak üzere Birleşime saat 18,30 da son verildi.

Başkan	Kâtip
Başkanvekili	Denizli
<i>Fikret Turhangil</i>	<i>Hüseyin Atmaca</i>
Kâtip	
Hatay	
<i>Enver Bahadırılı</i>	

SORU

Yazılı soru

Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Mücip Ataklı'nın, İller Bankası İktisatlar Müdür-

lüğünde meydana gelen olaya dair yazılı soru önergesi, İmar ve İskân Bakanlığına gönderilmiştir. (7/448)

2. — GELEN KÂĞITLAR

1. — Ankara Üniversitesi kuruluş kadroları hakkındaki 5239 sayılı Kanuna ek kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni (Millet Meclisi 1/379; Cumhuriyet Senatosu 1/893) (Millî Eğitim ve Bütçe ve Plân komisyonlarına)

2. — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Tarım Bakanlığı kısmında değişiklik yapılması hakkındaki kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni (Millet Meclisi 1/408; Cumhuriyet Senatosu 1/894) (Tarım ve Bütçe ve Plân komisyonlarına)

3. — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Tarım Bakanlığı kısmında değişiklik yapılması hakkındaki kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni (Millet Meclisi 1/413; Cumhuriyet Senatosu 1/895) (Tarım ve Bütçe ve Plân komisyonlarına)

4. — 1963 bütçe yılı Kesinhesap kanun tasarılarının Millet Meclisince kabul olunan metni (Millet Meclisi 3/543, 1/48; Cumhuriyet Senatosu 1/896) (Bütçe ve Plân Komisyonuna)

RAPORLAR

5. — Vatandaşlığın kazanılması konusunda karşılıklı bilgi verilmesi hakkındaki Sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu İçişleri, Anayasa ve Adalet, Dışişleri, Turizm ve Tanıtma komisyonları raporları (Millet Meclisi 1/183; Cumhuriyet Senatosu 1/877) (S. Sayısı : 1126)

6. — Hâkimler Kanununa ek 5017 sayılı Kanuna bağlı ve 661 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan cetvele ve bu kanunun 1 nci maddesine ilâve yapılmasına dair kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyon raporu (Millet Mec-

lisi 1/485; Cumhuriyet Senatosu 1/891) (S. Sayısı : 1127)

7. — Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde görevli öğretim üyeleri ile yardımcılara ve tıp personeline döner sermayeden ödenek ve prim verilmesi hakkındaki kanun tasarisinin Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 1/481; Cumhuriyet Senatosu 1/892) (S.Sayısı : 1128)

8. — Çalışma Bakanlığı kuruluş ve görevleri hakkındaki 4841 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin (D) fıkrasının değiştirilmesi ile ilgili

18 . 5 . 1967 tarih ve 864 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesinin 3 ncü fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 2/624; Cumhuriyet Senatosu 2/244) (S. Sayısı : 1130)

9. — Kadro dolayısıyla açıkta kalanların açıkta geçirdikleri sürelerin kıdem ve emekliliklerine sayılmasına dair kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 2/511; Cumhuriyet Senatosu 2/245) (S. Sayısı : 1129)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili Fikret Turhangil.

KÂTİPLER : Hüseyin Atmaca (Denizli), Enver Bahadırılı (Hatay)

BAŞKAN — 49 ncü birleşimi açıyorum.

3. — DEMEÇLER VE SÖYLEVLER

1. — *Giresun Üyesi İhsan Topaloğlu'nun; son günlerde Türkiye'de petrol tevzi işinin Türk Petrolleri Anonim Ortaklığından alınarak Petrol Ofise devri istikametinde bir cereyanın belirlediğine, Petrol Ofisin kuruluş itibarıyla bu işi yürütecek kapasitede olmadığına dair demeci.*

BAŞKAN — Görüşmelere başlıyoruz. Sayın Giresun Senatörü İhsan Topaloğlu petrol konusundaki gelişmeler mevzuunda gündem dışı söz istemişlerdir. Buyurun efendim.

İHSAN TOPALOĞLU (Giresun) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; petrol konusunda son günlerde önemli bir olay; Türkiye Petrollerinin istasyonlarının Petrol Ofisine devredilmesi konusudur. Bu konu sekiz yıldır cereyan eden, tartışılan ve doğruluğu kabul edilen bir tutumun tamamen dışında bir davranıştır. Pet-

rol Ofisi, bildiğiniz gibi, Millî Korunma Kanununa göre, 1941 yılında kurulmuş, memlekette satışların o zamanki şartların bir kontrolünü yapmak üzere teşekkül etmiş bir müessesedir.

Ondan sonra satış işlerine girmiş, bünyesi hiçbir zaman bir tevzi teşkilâtı olacak kadar kuvvetli olamamış ve o vasfı sağlayamamış bir teşekkülümüzdür. O zamandan beri piyasa içerisinde yerini 1956 yılından beri muntazaman kaybederek, bugün satışın yüzde 24 ü oranında bir payı olan bir teşekküldür. 1956 yılında bu oran yüzde 44 bulunuyordu. Çalışma imkânları yok, sermayesi bulunmıyan, ticari fizibileden yoksun bir teşekkül. Bugün piyasaya tekrar uzun münakaşalardan ve sakat olduğu kabul edildikten sonra tekrar o vazifeyi daha çok bir önem taşıyan şartlar içerisinde yüklenmek durumuna sokulmuş bulunuyor. Bu

konu 1960 yılında rafineriler kurulmaya başlandıktan sonra ele alındı ve her petrol sanayiinde âdet olan tatbikatla lüzumu kabul edilmiş bulunan bir sistemin bizde de yürütülmesi için teşebbüse geçildiği bu usul petrolculukta zincirleme çalışma usulüdür, aramadan başlayıp satışa kadar bir elden idare edilir. Bunun dışında bir usul dünyada büyük şirketlerde belki istisnası vardır, ama teamül olarak başka türlü görülmez. Binaenaleyh bu yolu tutuk ve bu yol üzerinde çalışmalar yapıldı, uzun mücadeleler verildi bunun karşısında olanlar yabancı şirketler ve onun yanında bazı çevreler bunu önlemeye çalıştılar. O zaman Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığına bu işi yapamayacak diye ileri sürülen hususlar, Türkiye Petrollerinin bir Yahudi şirketi olduğu iddiaları idi. Buna benzer hissiyata hitabeden yalan yanlış ithamların karşısında üç yıla yakın bir zaman kaybedildi. Nihayet hakikat meydana çıktı. Millî Savunma Bakanlığının iştiraki ile Millî Güvenlik Kurulundan geçen bir kanun Meclise sevk edildi. Ve bu ara plâna da giren bu görüş Türkiye'deki petrol satışının ve istihsal, arama gibi kollarının bir arada ve bir elden Türkiye Petrollerinin yönetiminde çalışmasını kabul etmiş oldu. Yani ilk Beş Yıllık Plânda bu hususlar açıklıkla derc edilmiştir. Bunun dışında bu kanun Meclislere geldi. İlk defa Maliye Bakanlığında maalesef A. P. kanadı milletvekillerinin de müdahalesi ile reddedildi. Bu ara yabancı şirketler ve Türkiye Büyük Millet Meclisine bu kanunun Anayasayı ihlâl ettiği gerekçesi ile müracaatta bulunuyorlardı, bu gerekçe sonra üniversitelerin vermiş olduğu bilim raporlarıyla reddedildi, Sanayi Encümeninden geçti, Hükümet değiştikten sonra da kanun unutuldu, bir köşeye atıldı. Bu ara bu Petrol Ofisin çalışmaz durumunu ıslah için alınan tedbirlerin esasları şunlardı : Petrol Ofisi kuvvetli bir malî bünyeye sahip kılınacak, kalifiye işçi ve personel sağlanacak, memleket içinde cari olan rekabete uygun bir kuvvete, belli bir güce sahip kılınacaktı. Petrol Ofisi Kanununun gerekçesi bu idi. Bunun için 2 nci maddesi bilhassa önemliydi. İkinci madde, Devletin ihtiyaçlarını kurulacak bu teşebbüsten alınmasını öngörmekteydi. Esasen bütün yabancı şirketleri de harekete geçiren bu konu oldu. Bu konu dün-

yannın bütün devletlerinde, Batı memleketlerinde böyledir. Devletler kendi ortak oldukları şirketlerden veya teşekküllerden alırlar. Meselâ British Petrol bunlardan birisidir. Bu hâdise böyle dursun, son araştırma, Millet Meclisi araştırması da, raporları da bir elde idare edilmek üzere ve sonunda da Türkiye Petrollerinin bünyesine girmesi lâzımgeldiğini kabul etti. Ve raporun 18 nci ve 49 ncu sayfalarında da bu hususta malûmat vardır. İkinci Beş Yıllık Plânda da genel olarak bir elde toplanmasını kabul etmiş oldu. Şimdi son günlerde TPAO Umumi Heyetinin almış olduğu bir kararla 250 istasyon Petrol Ofisine devredilmek gibi yanlış bir tutumun içine girilmiş bulunuyor. Bu tutum doğrudan doğruya iki başlı bir idareyi, senelerdir devam eden ve kaçınılmak istenen rekabeti daha hızlı geliştirecek ve bundan memleket zarar edecek ve millî petrol sanayiimiz zarar edecektir. Çünkü şimdiye kadar olan rekabetlerde ve çalışmalarda rekabetler bilhassa iki başlı olmaktan doğmustur, Petrol Ofisi kendisini müstakil bir ünite olarak kabul etmiş, petrol sanayiinin esas dâvası olan petrol bulma ve çıkarmayı bir tarafa itmiş, yalnız tevzi işlerinden kâr etme gavesi ile çalışmış olduğu için Türkiye Petrolleri bundan çok zarar görmüştür. Binaenaleyh bu yol tamamen sakat ve bunu burada Yüksek Heyetinize arz etmek ve halk efkârına duyurmak üzere söz aldım. Şimdi bu durumda yapılacak şey, biran evvel bu hatalı durumdan dönmek olmalıdır. Zira memleket bundan çok ziyan görür ve bu ancak bu tutum, yabancıları sevindirir. Saygılarımla. (C. H. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Sayın İsmen seçim güvenliğinin ihlâl edilmesi diyorsunuz. Hangi seçim güvenliği?...

HİKMET İSMEN (Kocaeli) — Konya'nın Kulu ilçesinde vâkı bir olay üzerine...

BAŞKAN — Konya'nın Kulu ilçesinde ne seçimi efendim?...

HİKMET İSMEN (Kocaeli) — Bu önmüzdeki seçim üzerinde. Yunus Koçak tarafından bir basın toplantısı yapıldı. Ve bu basın bildirilmek istendi. Ben de bu mevzuda gündem dışı söz istedim. (Gürültüler)

BAŞKAN — Efendim, milletvekilliği seçimi ve senatör seçimi mahalli idareler seçiminin

daha seçim faaliyetlerine girilmiş değil, bu bakımdan seçim güvenliği veya seçim güvensizliği gibi bir iddianın serd edilmesi zamanı gelmemiştir.

HİKMET İŞMEN (Kocaeli) — Gelmiştir efendim, arz edeceğim seçimle ilgilidir.

BAŞKAN — Efendim, o seçim kurullarıyla alakalı bu konu hâkimlerin nezareti altında yapılıyor hanımefendi. Efendim, seçim sathı mailine girmemiş bulunmamız, henüz seçimle ilgili herhangi bir güvenliği ortaya koyan bir konu olmaması hasebiyle Başkanlığımız bu konu üzerinde söz vermekte mazur görüyor kendisini.

HİKMET İŞMEN (Kocaeli) — Tamamen söyledüğünüzün aksi efendim. Böyle bir ihlâl oldu. Bunun için söz almak istiyorum.

BAŞKAN — Direniyorsunuz değil mi efendim?

HİKMET İŞMEN (Kocaeli) — Direniyorum efendim.

BAŞKAN — Sayın İşmen, seçim güvensizliğinin bahis konusu olduğunu beyan etmekte ve gündem dışı söz istemektedir ve direnmektedir. Bu hususu oylarınıza arz ediyorum, konuşmasını kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

HİKMET İŞMEN (Kocaeli) — Beyefendi bu oyla olur mu?...

BAŞKAN — İhtüzüğümüz sarihtir. Başkan söz vermediği takdirde sayın üye direnirse Genel Kurulun oyuna başvurulur. Mesele halledilmiştir.

HİKMET İŞMEN (Kocaeli) — Çok teşekkür ederim, burada da önlendiğimizi görüyoruz.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — 2 Haziran 1968 tarihinde yapılacak seçimler dolayısıyla, Genel Kurulun, 15 Nisan 1968 tarihinden muteber olmak üzere, 10 Haziran 1968 tarihine kadar tatile girmesine dair Danışma Kurulu kararı.

BAŞKAN — Efendim, meselenin müzakeresine geçmeden evvel bir husus hakkında Danışma Kurulunun kararını Genel Kurula arz edip kararı istihsal edeceğim. Danışma Kurulumuzun 25 Mart 1968 gün ve 5 sayılı kararında 2 Haziran 1968 tarihinde yapılacak seçimler dolayısıyla Meclisimizin 15 Nisan 1968 tarihinden muteber olmak üzere 10 Haziran 1968 tarihine kadar tatile girilmesi hususu kararlaştırılmış ve sayın Başkana, Millet Meclisi Başkanı ile görüşmesi için yetki verilmisti. Bu görüşme vâkı olmuştur. Bu sebeple 15 Nisan 1968 den muteber olmak üzere 10 Haziran 1968 tarihine kadar tatile girilmesi hususunu oylarınıza arz edeceğim: Kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tezkereler var okutuyorum:

2. — Avrupa Konseyi İstişari Meclisi asil üyeliklerine Reşat Zaloğlu (Trabzon) ve Şevket Akyürek (İstanbul) 'in ve yedek üyeliklerine Osman Salıhoğlu (Sakarya), Orhan Akça (Kütahya) 'nın seçildiklerine dair Adalet Partisi Grubu Başkanlığı tezkeresi.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Avrupa Konseyi İstişari Meclisine, aşağıda adı, soyadı ve seçim bölgeleri belirtilen 2 asil ve 2 yedek üye aday olarak seçilmişlerdir.

Bilgilerine saygıyla arz olunur.

A. P. Cumhuriyet Senatosu
Grup Başkanı
Bursa
Şeref Kayalar

Asil üyeler :

1. Reşat Zaloğlu (Trabzon)
2. Şevket Akyürek (İstanbul)

Yedek üyeler :

1. Osman Salıhoğlu (Sakarya)
2. Orhan Akça (Kütahya)

BAŞKAN — Bilginize arz edilmiştir.

3. — Avrupa Konseyi İstişari Meclisi asil üyeliğine Zihni Betil (Tokat) ve yedek üyeliğine Salih Türkmen (Ağrı) in seçildiği hakkında C. H. P. Grubu Başkanvekilliği tezkeresi

Cumhuriyet Senatosu Yüksek Başkanlığına

Avrupa Konseyi İstişari Meclisinin 20 nci dönemine katılacak Türk Parlâmento Heyeti için C. H. P. Cumhuriyet Senatosu Grubunun

gösterdiği 1 asil, ve 1 yedek üye isimleri aşağıya çıkarılmıştır.

Gereğine müsaadelerini saygılarımla rica ederim.

Cumhuriyet Senatosu
C. H. P. Grubu Başkanvekili
Ankara
Hıfzı Oğuz Bekata

Asil Üye :

Zihni Betil (Cumhuriyet Senatosu Tokat Üyesi) /
Yedek Üye :

Salih Türkmen (Cumhuriyet Senatosu Ağrı Üyesi)

BAŞKAN — Bilginize arz edilmiştir.
Sayın Tunçkanat?

HAYDAR TUNÇKANAT (Tabii Üye) —
Efendim, bu seyahatlerle ilgili olarak mevcut kanun Anayasa Mahkemesince iptal edilmiştir. Konu ile ilgili olarak T. B. M. M. inde diğer gruplara hiçbir işarda bulunulmamıştır. Acaba yalnız bu partileri mi öngörmektedir, Başkanlığın açıklamasını rica ederim.

BAŞKAN — Efendim Millet Meclisi Başkanlık Divanı bunu yönetmektedir, o bakımdan orantıları orası tesbit etmekte ve gruplara hisseleri bildirmektedir. Bu hizmetin aksamaması bakımından bildirilen cihet ikmal edilmiş, Yüksek Genel Kurulun bilgilerine arz edilmekle yetinilmektedir.

HAYDAR TUNÇKANAT (Tabii Üye) — Sayın Başkan kanunsuz bir hareket cereyan ediyor. Bu duruma Sayın Başkanlık Divanının bir sözü yok mudur?

BAŞKAN — Efendim, kanun geçen birleşimde müzakerede Anayasa ve Adalet Komisyonuna iade edildi veya Geçici Komisyona iade edildi gereği bilâhara yapılacaktır.

4. — Vazife ile yurt dışına gidecek olan Ulaştırma Bakanı Sadettin Bilgiç'e, dönüşüne kadar, Devlet Bakanı Hüsamettin Atabeyli'nin

vekillik edeceğine dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/675)

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Vazife ile yurt dışına gidecek olan Ulaştırma Bakanı Sadettin Bilgiç'in dönüşüne kadar, Ulaştırma Bakanlığına Devlet Bakanı Hüsamettin Atabeyli'nin vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Cumhurbaşkanı
Cevdet Sunay

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

5. — Vazife ile yurt dışına giden Devlet Bakanı Seyfi Öztürk'e dönüşüne kadar, Sadık Tekin Müftüoğlu'nun vekillik edeceğine dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/674)

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Vazife ile yurt dışına giden Devlet Bakanı Seyfi Öztürk'ün dönüşüne kadar, Devlet Bakanlığına, Devlet Bakanı Sadık Tekin Müftüoğlu'nun vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Cumhurbaşkanı
Cevdet Sunay

BAŞKAN — Genel Kurulun bilgilerine arz edilmiştir.

6. — Vazife ile yurt dışına giden Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil'e, dönüşüne kadar, İçişleri Bakanı Faruk Sükan'ın vekillik edeceğine dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/673)

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Vazife ile yurt dışına giden Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil'in dönüşüne kadar, Dışişleri Bakanlığına İçişleri Bakanı Faruk Sükan'ın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Cumhurbaşkanı
Cevdet Sunay

BAŞKAN — Genel Kurulun bilgilerine arz edilmiştir.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

BAŞKAN — Gündeme geçiyoruz efendim :

1. — Yasama Meclislerinin dış münasebetlerinin düzenlenmesi hakkındaki 16 Ocak 1964 ta-

rihli ve 378 sayılı Kanununun değiştirilmesine dair kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Ada-

let Komisyonu raporu (Millet Meclisi 2/565, 619; Cumhuriyet Senatosu 2/243) (S. Sayısı : 1118)

BAŞKAN — Genel Kurulun oyu ile komisyona iade edilmişti. Komisyondan henüz Umumi Heyete gelmediği cihetle müzakeresini yapamayacağız.

2. — *Cumhuriyet Senatosu Tabû Üyesi Haydar Tunçkanat ve Adana Milletvekili Ahmet Topaloğlu'nun, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 19 . 6 . 1967 tarihli ve 29 sayılı Hıftalık Karar Cetvelindeki 2143 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önerileri ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (Cumhuriyet Senatosu 4/77) (S. Sayısı : 1120) (1)*

BAŞKAN — Dilekçe Karma Komisyonu Başkanı Sayın Sırrı Uzunhasanoğlu? Buradalar. Buyurunuz efendim.

Millî Savunma Bakanı adına Sayın Devlet Bakanı buradalar. Raporu okuyorum efendim :

Dilekçe Karma Komisyonu raporu

2 . 4 . 1968

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

1. — Emekli Hava Kurmay Albay Burhan Göksel Generalliğe terfi müstahak bulunduğu yıl 27 Mayıs İnkılabını mütaakıp ve henüz 42 sayılı Kanun çıkarılmadan idarece görülen lüzum üzerine re'sen emekliye sevk edilmesinin tamamen keyfi ve indî sebeplere dayandığından mer'i kanun ve nizamlara riayet edilmemek suretiyle icrasiyle mevcut ve muhik hak ve menfaatlerinin ihlâl edildiğinden bahsile bu işlemin iptaliyle kanunen müstahak bulunduğu istihkaklarının da verilmesini 22 Eylül 1962 tarihli dilekçesiyle istemektedir.

Dilekçi tafsilatlı talebine ekli olarak ordu da As. talebelik ve ilk subaylık hayatından beri mümtaz bir subay olarak ifa eylediği fevkalâde hizmetlerle bunlara ait madalya, berat ve sair taltif belgelerini de eklemiş bulunmaktadır.

2. — Millî Savunma Bakanlığına gönderilen dilekçesine verilen cevabi yazıda dilekçenin terfi şartlarını itiraz etmediği, Tuğgeneralliğe

(1) 1120 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

yedekte terfi için Danıştay 8 nci Dairesinde dâva açmış bulunduğu ve emekliye sevk işleminin 7242 sayılı Kanunun (5434 - 39/B) maddesiyle yapılmış bulunduğu 19 . 12 . 1963 gün ve Pers. 3301 sayılı yazısıyla belirtilmektedir.

Yine bakanlık bilâhara yazdığı 26 Şubat 1964 gün ve Pers. 7301 sayılı yazı ile de : 5434 sayılı Kanunun 39/B. maddesine göre 2 . 8 . 1960 tarihinde emekliye sevkini mütaakıp 5-. 8 . 1960 da nesredilen 42 sayılı Kanunun yürürlük maddesi 29 . 7 . 1960 tarihine kadar geri götürülerek dilekçi ve emsali emeklilere de teşmil edildiği ifade olunmuştur.

İşin Karma Komisyonunda incelenmesi için şahsı ve özlük dosyaları da Bakanlıktan celbedildikten sonra 23 . 3 . 1964 tarihli Karma Komisyon toplantısında : Hakkında tesis kılınan emeklilik işleminde bir isabetsizlik görülemiyerek bu konuya ilişkin talebinin reddine Başkan Vasfi Gerger ve Üye Hamit Kiper'in muhalefeti ve diğer iki üyenin de çekimser kalmasıyla ekseriyetle karar verilmiştir.

Bu karardan 4 gün sonraki 27 . 3 . 1964 tarihli Dilekçe Karma Komisyon Başkanlığına Komisyon Başkanı Vasfi Gerger tarafından yazılan bir yazı ile; (Emekli Albay Burhan Göksel hakkında verilen ret kararı hukukî kanaatbahş gerekçeye dayanmadığı kanaatinde olduğundan bahsile keyfiyetin bir kere daha müzakeresi) talebedilmiş bulunmaktadır.

3. — Bilâhara dilekçenin kararı mütaakıp Millî Savunma Bakanlığına iade edilen şahsî sicil ve özlük dosyaları tekrar istenilmek suretiyle gerekli tetkik ve incelemeler yeniden ifa ve icra edildikten sonra Karma Komisyonun 11 . 5 . 1967 tarihli toplantısında iş gündeme alınmıştır.

Bu toplantıda evrak, resmî belgeler ve sicil, özlük dosyaları Bakanlıkta yapılan muhaberat üzerinde durularak ve Danıştayca sadece yukarıda 1 nci maddemizde belirtilen yedekte generalliğe terfi isteğinden başka emekliliğinin iptali mevzuunda dâva açtığına dair bir kayıt mevcudolmadığı üyeler tarafından dosyası incelenerek anlaşıldıktan sonra, Hava Harb Okulu Komutanı bulunduğu sırada 27 Mayıstan evvel Ankara Harb Okulunun yaptığı gösteri yürüyüşüne Hava Harb Okulunun mer'i iç hizmet kanun ve talimatları icabı katılamıyacağı

ve daima siyasi olayların dışında kalmaları gerekeceği bütün okul subay ve öğrencilerine duyurulduğu ve hilâfına hareketin ihanet olarak tecziye edileceği hususunun dilekçi tarafından bütün emrindekilere toplu iken emredildiği için bu tutum sebebiyle 27 Mayıs İnkılâbını mütaakıp derhal Hava Harb Okulu Komutanlığından alınıp Diyarbakır'a sevk edildiği ve bilâhara da bu hususta yapılan tahkikat sonucu emekliye sevk edildiğine dair yazı ile ekleri de bütün üyelere okundu.

Komisyonunda şahsan izahat vermek üzere gelmiş bulunan senatör ve milletvekilleri de Başkanlıktan söz istiyerek Burhan Gökselel hakkında bilgi ve görgülerini belirtmişlerdir.

Gereği düşünöldü : E. Hv. Kur. Alb. Burhan Gökselel'in elde mevcut sicil ve özlük dosyaları, dilekçesine ekli olarak ibraz olunan resmî vesaikin asılları incelenip komisyonda bu mevzuda yapılan konuşma ve görüşmeler değerlendirilmek suretiyle; Generallığe yükseltilmesine engel 5434 sayılı Kanunun 39/B maddesine göre Kurumunca re'sen emekliye sevkini hakkı gösterecek hiçbir sebep mevcudolmadığı anlaşılmış olup, 27 Mayıs İnkılâbını mütaakıp emekliye re'sen sevk edilen 235 general arasında henüz 42 sayılı Kanun çıkarılmadan emekliye sevk edilip bilâhara sâdir olan bu kanun hükmünden faydalandırılmış bulunması da emekliye sevk olayının cereyanı sırasındaki zamanın şartlarından doğduğu anlaşıldığı, dilekçinin İç Hizmet Kanun ve talimatlarına tamamen uygun şekilde emekliye sevkine kadar görevini liyakatla yürüttüğü cihetle re'sen emekliye sevk işleminin esas, sebep, mesnet ve usule aykırılığına dair mevzuk itirazları yerinde görülerek; emekliye sevkinde orduda müstahak bulunduğu rütbesinin verilerek görevine iadesi için haksız ve mesnetsiz emeklilik işleminin kaldırılmasına, kaybettiği hakları ile kıdem terfi maaş farklarıyla kanuni özlük hakları ve tayin bedeli, hizmet eri zamlarının emsali gibi kendisine verilmesine, emeklilik hakkı ve istihkaklarının mahfuz tutulmasına oy birliğiyle karar verilmişti.

4. — Bu kararın usulen haftalık karar cetveliyle yayınlanmasını mütaakıp 140 sayılı Kanuna göre Kanunun 1 ay süre içinde Adana Mil-

letvekili Ahmet Topaloğlu ile Tabii Senatör Haydar Tunçkanat tarafından itiraz edilmiştir.

a) Ahmet Topaloğlu ezcümle : Alb. Burhan Gökselel'in 2 . 8 . 1960 da 5434 sayılı Kanunun 39/B maddesiyle emekliye sevkini 3.8.1960 da 42 sayılı Kanuna intibak ettirildiği,

Dilekçinin Danıştaya bu işlem aleyhinde iki idari dâva açtığı, iptal dâvasının süre aşımından, yedekte Tuğgenerallığe terfiinin de esas bakımından reddedildiğini, bu dâvaların henüz karara bağlanmadan dilekçinin T. B. M. Meclisinden de talepte bulunduğu ve belirtilen dâvaların yürütölmekte bulunduğu 6 . 1 . 1964 tarihli yazı ile Milli Savunma Bakanlığınca komisyona bildirilmiş olduğu belirtilerek;

Bu kararın, 140 sayılı Kanunun 5/1 - b maddesi gereğince Danıştayda yürütölmekte olan bir dâva ile ilgili olduğuna muttali olununca komisyonun işlemleri durdurması gerekirken karara varılmasının usule aykırı olduğu, konunun 5434, 42 ve 4273 sayılı kanunları ilgilendirmekte olup bu kanunlara karşı kazai murakabe yollarının açık olduğu, filhakika 5434 sayılı Kanun 39/B maddesiyle re'sen emekliye sevk işlemleri aleyhine iptal dâvası açma yolunu kapayan mevzuatın 30 . 11 . 1963 tarihli Anayasa Mahkemesi kararıyle iptal edilmiş ise de; (İptal kararının geriye yürüyemeyeceği) cihetle Karma Komisyonda görüşülemeyeceği,

Kararda; Burhan Gökselel'in 5434 sayılı Kanunun 39/B maddesiyle emekliye sevk edilmiş gibi gerekçede yapılmış ise de sonradan bu işin 42 sayılı Kanuna ithal edildiği halde bu kanunun da komisyonce tezekkür edilmemesi noktasına mütuf itirazlarda bulunduğu;

b) Diğer muteriz Tabii Senatör Haydar Tunçkanat'ın itirazında ise :

T. Hv. Alb. Burhan Gökselel'in 20 . 9 . 1962 tarihli dilekçesiyle yaptığı müracaatı 24 . 3 . 1964 tarihinde Dilekçe Karma Komisyonunda ekseriyetle ret kararı verilerek sonuçlandırıldığı bu, bu karara muhalif olan Başkan kararı yayınlamakla görevli olduğu halde bu görevini yapmadığı gibi; usulsüz olarak bir takriri müzakere teklifini dosyaya koyduğu, sorumluluğunu kötüye kullanan bu Başkanın hareketinin kınanacağı kararın ilk haftalık dergide yayınlanarak düzeltileceği yerde yeniden müzakereye alınmasının İçtüzük ve 140 sayılı Kanunun

hangi maddelerine göre yapıldığının anlaşılması ve âhiren verilen kararın ilk kararı bozmasının içtüzük ile 140 sayılı Kanuna aykırı olduğuna mâtuf usul bakımından;

Emeklilik işlemleri kanun ve nizamla uygun şekilde tekemmül ettirilerek ve mevcut sicilleri de göz önüne alınarak Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanan generallere ait liste ile birlikte onayının çıkarıldığı, o tarihte Millî Birlik Komitesi Meclis binasında çalıştığı için T. B. M. Meclisi antetli zarfların tebligatta kullanıldığı,

Karma Komisyonunda dinlenen 27 Mayıs'tan önce Hava Kuvvetleri Kumandanı bulunan Emekli Orgeneral Tekin Arıburun'un Komisyonuna yanlış bilgi vererek müessir olduğu 1960 Ağustosunda Burhan Göksele'nin 6 yılını tamamlayamadığı cihetle generallik sicilinin doldurulmayacağı, sicillerin kasadan kaybolamayacağı, sicil esas kayıt defterine de işlenmiş bulunacağı, Haziran 1960 ayında verilen bir sene kıdemle ancak 6 yılını dolduracağı cihetle albaya generallik sicili doldurulamayacağı 12 sayılı Kanunun sümülüne alınan bu albayın mağduriyeti diye bir şey olmadığı gibi esasa mâtuf itirazlarda bulunmuştur.

5. 24 Ocak 1968 tarihinde toplanan Karma Komisyonunda işin ilk sayfasından itibaren geçirdiği merhaleler raportör tarafından izah olunduktan ve komisyon üyelerince evvelce verilen kararlar ile müstenidatı dosyada mevcut vesâik üzerine gerekli incelemeler yapıldıktan sonra Adana Milletvekili Ahmet Topaloğlu, Tekin Arıburun ile Tabii Senatör Haydar Tunçkanat tarafından 11 . 5 . 1967 tarihli emeklilik iptali kararına vâkı itirazlar okunup itiraz konularından usul ve esasa ilişkin olanları ayrı ayrı incelendi:

A) Karara itiraz zamanında ve halen Millî Savunma Bakanı bulunan Ahmet Topaloğlu'nun, Albay Burhan Göksele'nin, 5434 sayılı Kanunun 39/B maddesine göre emekliye sevk edilmiş ise de sonradan 42 sayılı Kanunun sümülüne alınmasının Emekliye sevkte aranan subaylar heyetine mahsus Kanuna uygun bir sebep müstenidolmadığı cihetle kabule değer görülmediği gibi; itirazın 2 nci maddesinde belirtilen dilekçenin emekliliğinin iptali için Danıştaya açtığı dâvanın 24 . 1 . 1967 de süre aşımından, yedekte tuğgeneralliğe terfiinin sağlanması için açtığı dâ-

vasının 8 nci Dairece 17 . 12 . 1964 te reddedildiği belirtilmiş ise de; dilekçenin T. B. M. Meclisine vâkı ilk müracaat dilekçesi ve ekleri Millî Savunma Bakanlığına gönderilip mütalâaları istenmiş iken verilen 18 . 12 . 1963 tarih ve Per. 7301 sayılı dosyada mevcut cevabi yazıda dilekçenin emekliliğinin iptali hususunda Danıştayda dâva açtığına dair hiçbir kaydın bulunmadığı sadece 1076 sayılı Kanunun 7 nci maddesine göre yedekte tuğgeneralliğe yükseltilmesi için bakanlık aleyhine 8 nci Dairede dâva açtığı belirtilmiş bulunduğu gibi bu yazı üzerine verilen kararla son itiraz mevzu edilen Karma Komisyon kararına takaddüm eden senelerde Millî Savunma Bakanlığı ile cereyan eden mütaaddit yazışmalarda dilekçenin açtığı yedekte generalliğe terfi dâvasından başka bir emeklilik iptali dâvasına dair bilgi verilmediği ve itirazın 3 ncü maddesinde bahis konusu edilen 6 Ocak 1964 tarihli yazıda da emeklilik iptali için açılmış bir dâva kaydına tesadüf edilmediği cihetle komisyonun 140 sayılı Kanunun 5 nci maddesine göre yetkisine mâtuf itirazların hiçbir sebep ve mesnede dayanmadığı anlaşılmıştır.

Böylece verilen kararlar 140 sayılı Kanunun ruhuna ve vaz'ı maksadına ve maddelerine uygun görülmüştür.

Keza (A), (B) bendlerinde de kısmen bu hususa ve (C), (D) bendlerinde de emeklilik işleminin 5434, 42 ve 4273 sayılı kanunlara göre yapılmış olduğu cihetle iptal dâvası acma yolunun açık bulunduğu, re'sen emekli işlemleri aleyhine iptal dâvası acma yolunu kapıyan kanunların Anayasa Mahkemesince 30 . 1 . 1963 tarihinde iptali halinde ise (iptal kararının geriye yürütmeyeceği) belirtilerek dilekçenin emekliye sevk tarihine tesmil edilemeyeceğinden bahisle Anayasa Mahkemesi kararının yegâne esas ve dayanağını teskil eden (idarenin hiçbir hukukî tasarrufunun kazai murakabenin dışında bırakılmayacağına) dair prensibine de aykırılığı sebebiyle kabule değer görülmemiştir.

B) Tabii Senatör Haydar Tunçkanat'ın ise yukarıda özeti 4 — b) maddesinde belirtilen itirazları:

26 . 3 . 1964 tarihli Karma Komisyon kararında dilekçenin talebinin reddine ekseriyetle karar verildiği halde muhalif kalan Başkanın tekirri müzakere talebiyle işi tekrar Komisyon ge-

tirmesinin ve kararı haftalık karar cetvelinde yayınlanmamasının görevini kötüye kullanmak olacağı halde Komisyonunda tekrar müzakere açılıp emekliliğin iptaline karar verilmesinin 140 sayılı Kanun ve İçtüzüğe aykırı düşeceğine mâ-tuf usul itirazı için evvelce de kendini 140 sayılı Kanunun ve Meclis İçtüzüğü muvacehesinde yet-kili görerek karar veren ilk Karma Komisyon gibi aynı Komisyon tekriri müzakere suretiyle yeni teşkil edilmiş bulunan bir komisyonca iti-bar edilmeyip tekriri müzakere sebep ve mesnedi yerinde görülerek emekliliğin iptaline karar it-tihazında da usul ve yetki bakımından bir nok-sanlık görülemediğinden bu noktaya ilişkin iti-raza itibar edilememiştir.

Esas yönünden; emeklilik işleminin mer'i ka-nun ve nizamlara uygun icra ve ifa edildiğine, mutazarrır olmadığına, generallerle birlikte lis-te ile emekliye sevkini yerinde olduğu cihetle ta-sarrufun iptal edilemeyeceğine ;

1960 Haziranında çıkarılan bir kanunla na-sıplar bir yıl geri götürülmüş ise de henüz 6 yılı doldurmayan bir hava albayı hakkında general-lik sicili tanzim edilemeyeceğine, 42 sayılı Ka-nunla yapılan emeklilik işleminin yerinde bulun-duğuna dair itirazları da :

Emekliliğin 5434 sayılı Kanununun 39/B mad-desine göre ve o tarihte meriyetten kaldırılma-mış bulunan 6122, 6442 sayılı kanunların idari kaza yolunu kapayan süre içinde ve görülen lü-zum üzerine emekliliğin Subaylar heyetine mah-sus terfi Kanununun emekliye sevk için aradığı sebep ve mesnetlerin dilekçide mevcudolmadı-ğından yerinde bulunmuyarak her iki muterizin bilcümle itirazlarının reddi Komisyon Genel Ku-rulunun 11 . 5 . 1967 tarih ve 2143 numaralı Ka-rarına ısrar edilmesine ve 140 sayılı Kanunun 9 ncu maddesine uyularak aynen Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun yüksek tasviplerine sunulmasına Adana Senatörü Muslihittin Yılmaz Mete ile İzmir Milletvekili Cemal Hakkı Selek'in muhalefetiyle diğer âzaların ekseriyetiyle karar verilmiş olduğundan işbu raporumuz tanzim ve takdim kılınmıştır.

Dilekçe Karma Komisyonu
Baskanı
Bolu Senatörü
Sırrı Uzunhasanoğlu

Sözcü
Adana Senatörü
Muhalifim
Şerhim eklidir
M. Yılmaz Mete

Sözcü

Kütahya Milletvekili
Mehmet Ersoy
Adıyaman Milletvekili
Nazım Bayıllıoğlu
Ağrı Milletvekili
Kasım Küfrevi
İzmir Milletvekili
Muhalifim
Cemal Hakkı Selek

Kâtip

Trabzon Milletvekili
Ömer Usta
Antalya Milletvekili
Refet Eker
Bilecik Senatörü
Talât Oran
Kayseri Milletvekili
Ahmet Ateşoğlu

Muhalefet Şerhi

Emekli Hava Kurmay Albay Burhan Göksel 22 . 9 . 1962 günlü dilekçesiyle 42 sayılı Kanu-na göre yapılan emekliliğinin iptalini Dilekçe Karma Komisyonundan talebettiği halde aynı konuda Danıştaya dâva açmıştır.

140 sayılı Kanununun 1 nci bölümü (b) bendi gereğince; idari kaza merciinde görülmekte olan bir dâva ile ilgisi görülen dileğin Komisyonunda görüşülmesinin durdurulması gerekirken bu hu-susta karar verilmesi kanuna aykırıdır. Bu ko-nuda Senato Genel Kurulunda söz hakkım ba-kıdır.

30 . 3 . 1968

Dilekçe Karma Komisyonu Sözcüsü
Adana Senatörü
M. Yılmaz Mete

SUPHİ BATUR (Sinop) — Sayın Başkan, bir hususu müzakere başlamadan evvel Komis-yondan öğrenebilir miyiz?

BASKAN — Bir dakika efendim, böyle bir usulümüz yok, müsaade buyurun. Şimdi Tekin Arıburun'u kürsüye davet ediyorum. Sonra siz kürsüye teşrif edersiniz, söyleyeceklerinizi zab-ta geçirirsiniz.

SUPHİ BATUR (Sinop) — Müsaade ederse-niz usul hakkında konuşayım.

BAŞKAN — Konuşacakların isimlerini arz ediyorum. Sayın Tekin Arıburun, Sayın Batur, ikinci sıradasınız, - Sayın Tığlı, Sayın Ucuza... Başka efendim, konu üzerinde görüşmek isti-yen?.. Sayın Mete.

HAYDAR TUNÇKANAT (Tabii Üye) -- İtirazcı olarak ben de söz istiyorum.

BAŞKAN — Muteriz olarak. Sayın Tunç-kanat.
Sayın Arıburun, buyurunuz.

TEKİN ARIBURUN (İstanbul) — Sayın Başkan, kıymetli senatör arkadaşlarım;

İtiraz sahibi Sayın Tabii Senatör Haydar Tunçkanat, Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Karma Komisyonunun kararına vâkı esas hakkındaki itirazın, şahsımı da zikredip - itiraz dilekçesinden aynen okuyurum - «Dilekçe Karma Komisyonunda tanıklığa başvuru 27 Mayıs 1960 dan önce Hava Kuvvetleri Kumandanı bulunan Emekli Orgeneral Tekin Arıburun da Komisyona yanlış bilgi vererek Komisyon kararında müessir olmuştur...» Diyerek benim şahâdetimi, âdeta, hem kendi itirazına, hem de Komisyonun kararına esaslı âmil ve mesnet olarak belirtilmiştir.

Bu itirazda ifade edilmiş olan bu itiraz, açık olarak iki mâna taşımaktadır.

Biri; benim yanlış şahadette bulunduğum iddiası; ve diğeri de aslında çok kıymetli ve güzide hukukçu arkadaşlarımızdan müteşekkil bulunan Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Karma Komisyonunun tesir altında kalarak kararının mesnedinin «bir şahidin yanlış ifade-sine» dayandığı hususundaki «itham» dır.

Sayın Tabii Senatör Haydar Tunçkanat'ın şahsım hakkında; ifadesi veya kanaati «yanlıştır diyebilmesi için, Komisyonda, benim hangi hususlarda ve ne gibi mâlûmatıma müracaat edildiğini iyice bilmesi ve yine benim vermiş olduğum bilgi, ifade ve kanaatimin neresinin neden yanlış olduğunu delilleriyle isbatetmesi de gerekirdi.

Sayın senatörler; şikâyet sahibi Sayın Emekli Hava Kurmay Albay Burhan Göksel 27 Mayıs ihtilâlinden sonra aslında 5434 sayılı Kanunun (39 - B) maddesine göre, yani (görevinde liyakatsizlik) ten ötürü emekliye sevk edilmiştir. Bu emeklilik sonradan 42 sayılı Kanunun şümulüne alınmıştır.

Kaldı ki, 42 sayılı Kanun ile emekliye ayrılanlardan önce bütün şahıslardan muvafakat veya istek beyanname alınmış idi. Benim bildiğime göre Albay Burhan Göksel'den böyle bir kâğıt alınmadığı gibi emekliye sevki de 42 sayılı Kanundan önce yapıldığını komisyon raporundan da vesâike istinaden öğreniyoruz. Binaenaleyh emekliliğin asıl mesnedi görevinde liyakatsizlik olması icabediyor. İşte Sayın senatörler, komisyon benden müracaat sahibi Sayın

Burhan Göksel'in o zamanki en üst kumandanı olmağım hasebiyle kendisine görevinde başarı ve vazife ifası hususunda, kıymet ve liyakati hakkında mevcut kanaatimi öğrenmek istemiştir. Yoksa benden terfi evrakı veya buna dair vesika, meselâ sicil falan istememiştir.

Esasen bu gibi evrak ve vesikalar veya dosyalar benden değil aiddiği arşivlerin bulunduğu ilgili makamlardan istenir. Görülüyor ki, (yanlış olduğu) iddia ve ifade olunan beyanattım, benim bu zat yani Sayın Burhan Göksel'in (görevinde başarı kıymet ve liyakati hakkındaki kanaatim) oluyor demektedir. Bu hususta Sayın Tabii Senatör Haydar Tunçkanat'ın itirazında buna aidolan kısımdan da böyle anlaşılmaktadır. Şu halde, Sayın Tabii Senatör Haydar Tunçkanat müsaade buyursunlar da (bir kumandanın teğmenliklerinden beri tanımakta olduğu maiyetindeki subayları hakkında ki, kendileri de o zaman bu subaylardan biri idi, birlikte çalışmış ve ekseriya hayatlarını bile birbirlerinin liyakat ve maharetlerine emanet ve itimat ederek geçen uzun yılların muhassalasını olarak belirmiş bulunan böyle bir liyakat kanaatine) bu tarzda bir (yanlış) damgası vurmazınlar.

Çünkü böyle bir iddia o kumandanın ziya-de kendi yanlışlığını gösterir ve kendisini de bu suretle küçük düşürebilir.

Sayın senatörler; şunu da belirtmek isterim ki; müracaat sahibi Sayın Albay Burhan Göksel o zamanlar (Türk Hava Harp Okulu Kumandanı) bulunuyordu. Türk Hava Ordusunun müstakbel subaylarını yetiştirmekle mükellef ve sorunlu bulunan böylesine mühim bir makama da emsali arkadaşları arasından bilhassa seçilerek getirilmişti.

Hava Harp Okulu Kumandanlık makamı ve sorumluluğu da kadro itibarıyla bir generalin görev ve sorumluluğunu taşımaktadır.

Bu zat, o zamanki görevini hakıyla yapmakta idi, bütün görevlerini de öyle yapmıştır, mesleki ile görevi ile her hususta kıymet, başarı ve liyakatini her zaman da ifa etmiştir. Nitekim; halen de Sayın Burhan Göksel senelerden beri Ankara'nın ve hattâ Türkiye'nin en güzide ve kıymetli eğitim müesseselerinden biri olan (Ankara Maarif Kolejini genel direktörlüğünü, yani bir deyimle göre kumandanlığını yapmaktadır. Ve bu vazifeye de yine ilgililer tara-

findan bilhassa seçilerek getirilmiştir. Demek ki, bu zatın liyakatsızlığa atfen emekliye sevk edildiği tarihte, ki, aynı mahiyetteki görevler hakkındaki üstün vasıfları ve liyakati artık münakaşa konusu olamayacak kadar müspet yönde kesinleşmiştir. Dolayısıyla bu zatın görevinde liyakatsızlık bahanesiyle emekliye sevk edilmesinde büyük bir haksızlık olduğu da tebarüz etmektedir. Ve yine demektir ki, benim bu zat hakkında Sayın Komisyona vermiş bulunduğum kanaat ve izahatım yanlış olamaz. Böyle bir iddia en azından hotbehot bir iddia olmuş olur, bu iddiayı reddederim.

Sayın Tabîî Senatör Haydar Tunçkanat'ın itirazında, bana atfen ve fakat Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Karma Komisyonunu itham eder mahiyetteki kısmına gelince: Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Karma Komisyonuna müracaat edilen her hangi bir hususta, bilhassa uğramılan haksızlıkların giderilmesi gibi çok ehemmiyetli bir konuda, Dilekçe Karma Komisyonu tarafından yapılacak veya yapılan incelemede, eminim ki, bütün tetkikat ağırlığı :

a) Kanun maddelerine, nizamnamelere, talimat ahkâmına, ilâhîr gibi kanuni ahkâmın tamamen tatbik edilip edilmediği,

b) Gerekli kanuni deliller (evrak vesikalar ilâhîr...) de bulunup bulunmadığı gibi hukukî ve kanuni ahkâm ve edille üzerinde toplanır, böyle olması da gayet tabiidir.

Bu arada malûmatına müracaat edilen şahitlerin ifadeleri ancak bâzı mütemmim malûmat temin eder ve durumu daha da aydınlatıyorsa o zaman kıymet kesbeder. Yoksa bu ifade Sayın Komisyonu kanunsuzluğa, nizamsızlığa, delilsizliğe veya hissî kararlara sevk edemez. Böyle bir ihtimal dahi kabul edilemez. Binaenaleyh, herhangi bir itirazcının falan şahidin yanlış ifadesiyle tesir altında kalarak komisyon üyeleri kanun, talimat ve nizamlara itibar etmeden kanunsuz karar vermiştir» diye veya bu mahiyette vâkı bir iddia en azından afaki bir iddia olur. Kaldı ki, bu tarzda bir iddia aynı zamanda Büyük Millet Meclisi Dilekçe Karma Komisyonunun sayın üyelerini de dolayısıyla ve yine en azından bir nevi ihmal ve vazifelerinde takayyütsüzlük ve kanuna göre değil, hislere göre hareket etmek gibi bir de vahim suç isnad etmek mânasına gelir ki, benim

en azından afaki diye tavsif ettiğim böyle bir iddia bu suretle ancak hukukçuların tavsif edebileceği çok daha vahim bir itham mahiyetini alır.

Ben bu husus üzerinde fazla bir mütalâa yürütmek istemem. Yalnız Sayın Komisyon üyelerinin herhangi bir şahit tesirine kapılacak ve dolayısıyla kanun dışı hissî kararlara tevessül edecek bir durum veya bir tutum veya bir karakterde olabilecekleri imtihalinin düşünülebilmesini dahi katıyetle ve şiddetle reddettiğimi arz ederim.

Son söz olarak; ihtilâl sonrası o zamanki Hükümet evvelki bütün kanunlar yürürlükte dir diye her şeyin yine kanunlar ve nizam ve mevcut - tabîî değiştirilenler hariç - talimat ilâhîri... gibi kanuni ahkâm dahilinde cereyan edeceği ve etmekte olduklarını kerelerce ilân ettiği halde yine cümlelizce malûm binlerce subayın ansızın emekliye sevk edilmesiyse bu arada birçok fevkalâde kıymetli subayların mesnetsiz, haksız ve vakitsiz olarak hizmetlerine son verilmiş, olduğu ve dolayısıyla birçok büyük haksızlıklara uğratılmış oldukları hakikati de ortadan kalkmış değildir.

Bu gibi hakikatler ortadan hiçbir zaman kaldırılamaz. Biz unutursak tarih asla unutmaz. Onun için, şayet, zaman zaman bu gibi haksızlıklara uğramış olan kıymetli vatandaşlarımız, hizmetleriyle milletimizin daima iftihar edeceği liyakatli elemanlar çıkar da uğramış oldukları haksızlığın tamirini, tabîî şüphesiz yine kanuni yollarla isterlerse ve bu hususta bilhassa Türkiye Büyük Millet Meclisine, müracaat ederlerse zannederim ki, hususta nekes ve moral yıkıcı ve menfi tarzda değil yine kanun, nizam, vicdan hukuk ve alicenap, yapıcı, tamir edici, hakkı gözetici yollarla mütalâa olunması, millet ve memleket için daha faydalı ve bir hukuk devleti idarecileri için de en yerinde ve doğru bir karar olduğuna ve şiar olacağına kaani olduğumu tavzih eder ve Sayın arkadaşlarımla da hiç şüphesiz böyle inandıklarına kaani olduğumu arz ederim.

Benim bu hususta söyleyeceklerim bundan ibarettir. Vaktinizi aldığım için özür dilerim. Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Batur.

SUPHİ BATUR (Sinop) — Pek muhterem arkadaşlar, bendeniz Sayın Orgeneral Tekin Arıburun'un sözlerini bitirirken son cümlesine, veya en son kelimesini, Hukuk Devleti vafını, tâbirini ele alarak sözlerime başlamak istiyorum. Bendeniz bu zatı muhteremi, hakkında karar verilecek zatı muhteremi tanımıyorum, bilmiyorum. Ehliyet derecesine, neden tekaüde sevk edildiğine muttali değilim. Ancak kanunlar üzerinde konuşmak istiyorum.

Evvelâ Anayasaya göre konuşmak istiyorum. Bakalım ne diyor bizim Anayasamız? 132 nci maddesinin 3 ncü fıkrasıyla, görülmekte olan bir dâva hakkında Yasama Meclislerinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya her hangi bir beyanda bulunulamaz, diye bir hüküm koymuş, açıkça Anayasaya. Bendeniz dosyayı tetkik ettim, dâva Danıştaya intikal etmiş, eğer Danıştay bir yargı organı ise, ki benim bildiğime göre en yüksek, en muhterem bir yargı organıdır, bu meselenin burada görüşülmesi dahi Anayasaya aykırıdır. Demek ki, biz müzakereye başlarken ya bir tenakuz içindeyiz veya bir tezat içindeyiz. Hukuk Devletinde, Sayın Orgeneral Tekin Arıburun'un dediği Hukuk Devletinde kanunlar mûta ve muteberdir, hisler değil. Öyle ise nasıl konuşuyoruz bunu? Ve Başkanlık böyle bir meseleyi nasıl buraya getiriyor, bunu pek iyi kavriyamadım.

Şimdi geçelim, 140 sayılı Kanuna. «Türk vatandaşlarının T. B. M. M. ne dilekçe ile başvurmaları ve dilekçelerin incelenmesi ve karara bağlanmasının düzenlenmesine dair Kanun» Kabul tarihi 26 . 12 . 1962. Okuyalım bakalım, 5 nci maddesini. 1 nci fıkrası var «dilekçe» deniyor. (A) Adli, idari veya askerî kaza mercilerinden birinin veya uyuşmazlık mahkemesinin veya Anayasa Mahkemesinin kararına konu olan, veya (B) fıkrasıyla yukarda (A) fıkrasında bahis konusu kaza mercilerinden birinde incelemekte olup veya (C) fıkrasında halli yukarda (A) fıkrasında zikredilen kaza mercilerinden birinin kararına bağlı bulunan hususlardan şikâyete dair ise veya (D) fıkrası «kanun teklifi veya tasarısına konu olmayı gerektiriyorsa dilekçenin görüşülemeyeceği» binaenaleyh 140 sayılı Kanun bağlamış. Bendeniz dosyayı tetkik ettim; alâkalı makam, bit-

tabi Sırrı Uzunhasanoğlu arkadaşımız dinlemiyor, sonra kalkıp cevap vereceğim diyecek, fakat cevap veremeyecek. Çünkü konuşuyor. Kanuna taallük eden bir meseledir.

BAŞKAN — Devam buyurun efendim, cevap veremeyeceğini nasıl kestirebilirsiniz? Komisyon tetkik etmiş, bu hususta bir karar tanzim etmiştir. Komisyon başkanıdır, cevap verecektir, siz devam ediniz efendim.

SUPHİ BATUR (Devamla) — Komisyon dinlemezse ne yapayım? Şimdi kanunun beşinci maddesi «bakılamaz» diyor, dosyanın içinde Danıştaya müracaat evrakı var. Buna dair olmak üzere müsaade ederseniz dosyadan okuyayım. 11 nci maddeyi okuyorum :

«Dilekçe Karma Komisyonuna gelmesinden sonra hakkındaki inceleme ve görüşmeler devam ettiğini, dilekçe konusu, bu devre sırasında adli, idari veya askerî kaza mercilerine uyuşmazlık mahkemesine ve Anayasa Mahkemesine gitmişse bu dilekçe hakkındaki işlemler derhal durdurulur.» diyor ve durum 6 ncı maddesinin üçüncü bendi uyarınca ilgililere, ilgili bakanlık veya bakanlıklara bildirilir. Dilekçe Komisyonu bunu da yapmamış. Kendisine gelmiş dilekçe var, orada yani dosyanın içinde. Demek ki, bizatihi Karma Komisyon vazifesini kanuna uygun bir şekilde yapmamıştır. Hatâ Anayasa nizamını biraz da zedelemiştir. Çiğnemmiştir demeye gönlüm razı olmuyor, bir hâkime, bir Senatöre söylemeye gönlüm razı olmuyor, ama zedelemiştir.

Şimdi arkadaşlar, üçüncü mesele, bendeniz bakıyorum öteden beri teşriî organlarda bulunmak nasibolduğu zamanlarda hakikaten Dilekçe Komisyonu behemehal bir kere dilekçeleri oradan, sırasından çekiyor, kendisine göre hangisini sıraya koymak istiyorsa onu biraz da iltimaslı olarak çekiyor. Meselâ tarihlerine bakarsınız kim bilir yüzbinlerce vatandaşın dilekçesi vardır, ama mültemes bir zattır, tanıdık bir zattır, getirirsiniz. Başka çare yok, bize de kızmayın bu hakikattir.

MUSLİHİTTİN YILMAZ METE (Adana) — Dosyanın mı, yoksa komisyonun mu aleyhinde konuşuyorsunuz?

SUPHİ BATUR (Devamla) — Kalbimle konuşuyorum, gönlümle konuşuyorum.

BAŞKAN — Sayın Mete müdahale etmeyin efendim, birbirleriyle ilgili. Sayın Batur di-

yorlar ki, bu raporlarda birçok istical vardır, birçok kanuna aykırılık vardır, diyorlar, bunu ifade ediyorlar.

SUPHİ BATUR (Devamla) — Bittabi takdir buyurulur ki, bu komisyon bizim namımıza icrayı faaliyet eden bir komisyondur; elbette ki bize niyabet ettiği müddetçe bizim gönlümüzdeki, kafamızdaki düşüncelerimize değil, kanunlara, nizamlara uymazsa Sayın Yılmaz Mete elbette komisyonu tenkid ederiz. Halbuki benim gördüğüme göre sen de benim gibi konuşacaksın biraz sonra. Sen de aleyhindedin bunun.

BAŞKAN — Yalnız komisyon aleyhinde konuşmıyacak, çünkü üyesidir.

SUPHİ BATUR (Devamla) — Bendeniz konuşuyorum, o konuşmasın.

Şimdi üçüncü fasla geliyorum : Bizim Karma Dilekçe komisyonları öteden beri nahiye müdürünü vali yapar. Şimdi bu karara da bakıyorum, bu zat muhterem kimsedir, pek tabii vatandaşdır ve muhteremdir. Ama orgeneralliğe kadar götüreceksiniz misiniz arkadaşlar? Devlet hayatında bir müktesep hak yok mudur? İnsanlar nasıl vali olur, insanlar nasıl umum müdür olur? Askeriyede bir zat nasıl mareşal olur, kaideleri var, nasıl orgeneral olur, nasıl korgeneral olur, onlar bir anda çiğnenecek siz bir zatı tutacaksınız albaylıktan orgeneralliğe getireceksiniz. Olmaz, bendeniz belki biraz mübalâğalı konuşuyorum. Ama meseleyi vaz'etmek için konuşuyorum arkadaşlar. Yani bir gün bizim Karma Komisyonu, affedersiniz, kusura bakmayın müteveffa Yavuzun ateşçisini süvari yapacak, sen oramiralsin diyecek. Hürmetler ederim.

BAŞKAN — Sayın Tığlı, bir hususu arz edeyim. Sayın Batur Genel Kurulumuz Başkanlık nasıl almıştır gündeme, buyurdular. 140 sayılı Kanununun 9 ncu maddesi Genel Kurulumuzun hizmet şeklini tesbit ve tayin etmiştir. Karma Dilekçe Komisyonundan çıkan bir karara müddeti içinde itiraz edilmiş, Genel Kurulumuza gelmiş bulunmaktadır. Genel Kurulumuz bu kararı tetkik buyuracaktır. Alacağı karar tekrar komisyona iade edilecektir. Bilâhara Meclise gidecektir. Arz ederim.

BAŞKAN — Sayın Tığlı.

MUSTAFA TIĞLI (Sakarya) — Muhterem Başkan, muhterem arkadaşlar, Hukuk Devle-

ti medeni Devlet idaresinin mümtaz bir vasfıdır. Medeni Devlet idaresi de Hukuk Devleti esaslarına riayetle mümkündür. Birtakım subjektif haller ve hâdiseler olabilir. Hele ihtilâl gibi büyük badireler geçirmiş olan bir memlekette mağdur olan binlerce, onbinlerce vatandaş olabilir. Bu itibarla, şu vatandaş şu tasarrufta haksızdır, hakikaten mağdur olmuştur ama hukuk kaideleri, nizamları ne olursa olsun, gelelim şu haksızlığı Meclis olarak giderelim demeye kalkarsak içinden çıkamıyacağımız meselelerle karşı karşıya kalırız. Geçirdiğimiz ihtilâl devresinin mağdurlarını saymak belki mümkün bile değildir. Onbinlerce, yüzbinlerce vatandaş tevkif edilmiş, işinden kalmış, atılmıştır. Ama bu öyle bir yangındır ki arkadaşlar, bu öyle büyük bir hâdisedir ki, Ahmet'in, Mehmet'in mağduriyetini ortaya koyup, hâdisenin büyüklüğünü küçültmemek lâzımgelir. Binaenaleyh subjektif meseleler üzerinde durup albay general olacaktı, bunu general yapalım, binbaşı iken ayrılmış bu şimdiye kadar devam etseydi şu kadar kıdem alacaktı yapalım demeye kalkarsak; idari ve adli kazayı bir tarafa bırakıp onun göreceği vazifeyi Meclis üzerine almış olmak maahaza bir haksızlığı gidermiş olmak için büyük büyük otoriteleri ve mercileri adli ve kaza ve idare mercilerini bir tarafa bırakmış olmak gibi onların vazifelerini Meclis olarak üzerimize almış olmak gibi içinden çıkılamıyacak bir durumun içine düşmüş oluruz. Ben Sayın Burhan Gökse'lin haksız veya haklı olarak tekaüde sevk edildiğini iddia etmiyorum. Mümkündür, haksız olarak tekaüdedilmiş olması mümkündür. İhtilâl hissiyatı içinde bir mağdur da olması mümkündür. Ama, şu mesele onun bu mağduriyetinin şurada halli için kâfi sebep değildir, idari veya adli kazanın halline memur olduğu bir meselede oraya başvurulması lâzımgelirken, buraya başvuran vatandaşın dilekçesi burada tetkik olunamaz. İdari bir mercie yüklenir, adli kazaya yüklenir, dâva açılmışsa dâvanın neticesi beklenir, bu itibarla ben alınan bu kararda daha çok onun mağduriyeti esas alınarak hissiyata kapılmış olduğuna ve fakat bu hissiyat içerisinde adli ve idari mercilere tecavüz edilmiş olduğuna kaani olarak verilmiş olan komisyon kararının aleyhine oy kullanacağını

arz ederken, Muhterem Heyetinizden de bu yolda oy kullanmanızı rica ederim. Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Ucuza, buyurun.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım, Yüce Meclislerin çok nadir meselelerinden birisi ile karşı karşıyayız.

Malûm olduğu üzere 140 sayılı Kanunun verdiği hakka istinaden bir vatandaş uğradığı mağduriyetin ortadan kaldırılması veya kaldırılmaması yönünden T. B. M. M. Dilekçe Karma Komisyonuna başvurmuştur. Bu dilekçe üzerine her iki Meclise niyabeten çalışan Karma Komisyon meseleyi, elinde bulunan dosyaya istinaden incelemiştir. Emekli Albay Burhan Göksele «Ben şu sebeple mağduriyete uğradım, yapılan muamele 5434 sayılı Kanunun 19 ncu maddesinin (B) fıkrasına istinaden yapılmıştır. Aslında ben bu madde hükmüne müstahak bir insan değilim. Haksızlığımın tetkik edilerek bir karara bağlanmasını» diye müracaatını yapmış. M. S. B. lığından bu şahsın dosyası istenmiş. Bakanlık bu şahsın verilmiş olan karara mütedair olmak üzere Danıştaya da başvurduğunu dosyası ile birlikte komisyona göndermiştir. O tarihte dilekçe sahibinin Danıştaya açtığı dâva yedekte generalliğe terfi etme yolundaki bir müracaatından ibaret olup, aslında emeklilik muamelesinin haksızlığına mütedair bir dâvanın açıldığını M. S. B. lığı komisyona bildirmemiştir. Eğer bunu bildirmiş olsaydı, benden evvel konuşan arkadaşlarım gibi, ben de 140 sayılı Kanunun 11 nci maddesi muvacehesinde bir işlem yapılarak böyle bir karara varmamasına kaaniim. Ama emeklilik muamelesinin Danıştayda iptaline dair dâva açılmıştır, diye bu kararın müstenidatı olan dosyada bir evrak mevcut değildir. İki yönden itiraz vâkı olmuştur, birincisi usul, ikincisi esas yönünden. Değerli arkadaşım diyor ki; 140 sayılı Kanunda görüşülen bir muamele karara bağlandıktan sonra bir haftalık müddet içinde nesredilmesi lâzımdı, yapılmamıştır. Arkadaşlar bizim içtüzüklerimizde bir tekriri müzakere hükmü mevcuttur. Ama komisyonun çalışmasına dair 140 sayılı Kanunda böyle bir hüküm mevcut değildir. Diyorlar ki; 140 sayılı Kanunun hangi maddesinden bu hakkı alarak istimal ettiler?. E, bunun aksi de mevcut değil. O kanun içerisinde, mevcudolan

bir hukukî durum varsa bizim İçtüzüğümüzün 78 nci maddesinde vardır. Karar verilmiş, nesredilmesi bir haftalık müddete tabi iken bu hafta içerisinde bir tekriri müzakere talebi gelmiş, bunun üzerine karar nesredilmemiştir.

Değerli arkadaşlarım, benden evvel konuşan Sayın Suphi Batur, komisyonun çalışmasından şikâzetçi oldu, doğrudur. Komisyonunda bugün 14 bine yakın müracaat mevcud olup hakikî sıra takib edildiği takdirde henüz 1963 yılında yapılan müracaatlar ele alınmıştır, ele alınmaktadır. Ama kanunun tâyin ettiği bir hakka istinaden de senatör veya milletvekilleri arkadaşlarımızın talebi üzerine, aradan çekilip çıkarılan evraklar vardır.

Meselenin esasına gelince : Dilekçe sahibi diyor ki, ben 5434 sayılı Kanunun 39 ncu maddesinin (B) fıkrası gereğince 2 Ağustos 1960 tarihinde emekliye sevk edildim. 39 ncu maddenin (B) fıkrasının hangi yolda kullanılacağı maddenin metninde mevcut. Ben diyor; mevcut sicil dosyamla böyle bir muameleye müstahak olduğuma kaani değilim, komisyonunuz tetkik etsin. Esasa itirazda deniyor ki, 5434 sayılı Kanunun 39 - B fıkrasına göre 2 Ağustosta emekliye sevk edilmiştir, ama 3 Ağustosta meriyete giren 42 sayılı Kanunla yeniden ikinci bir işleme tabi tuttuk ve 42 sayılı Kanuna göre emekliye sevk edilmiştir, emekliliği de o tarihte generaller listesine ithal edilmiştir. Değerli arkadaşlarım 42 sayılı Kanunu tetkik ettiğimiz zaman görüyoruz ki, bu kanuna göre ya emekli olmak isteyenlerin müracaatı veya re'sen emekliye sevk imkânı kanunun metninde mevcuttur. Re'sen emekliye sevk edilirken elbette kendisine verilen vazifeyi liyakatla yapmadığı tesbit edildiği takdirde bu madde hükmü istimal edilecektir. Dilekçe sahibinin liyakatini biraz evvel rapor okunurken dinlediniz, dosyasında mevcudolan sicili buraya hulâsaten aktarmışlar. O komisyonunda, yani 5 Mayıs 1967 tarihli toplantıdaki komisyonunda bendeniz de üye olarak bulunuyordum, dosyada mevcut evrakları tetkik ederken bir taraftan da dilekçe sahibini tanıyan arkadaşları da Komisyonumuza müracaat ederek kendilerinin dinlenilmelerini istediler. Haklıdır. Her Meclis üyesi komisyonlarda isterse dinlenir. Biz de arkadaşlarımızı dinledik. Ama hiçbir zaman bu arkadaşlarımızın şahadet-

lerini hissi yönden ele almadık, arkadaşlar. Dinlediğimiz arkadaşların şahadeti zaten Millî Savunma Bakanlığından gelen sicil dosyası fazlasıyla ispata kâfi idi. Şimdi dosyada mevcud olmayan bir evrak 1967 yılında Devlet Şurası tarafından karara bağlanmış bir iddia vardır. Dosyada bu evrak yok arkadaşlar. Zaten aslında karara bağlanan talep de sadece müracaat müddetini geçirdiği sebebiyle dâva reddedilmiştir. Aslında Devlet Şurası esasa girerek bir karar da vermiş değildir. Şimdi idari ve adli mahkemelerin tetkikine tabi olacak hususlara 140 sayılı Kanunun 5 nci maddesine göre Komisyon yetkili değildir. Ama arkadaşlarım her meseleyi idari ve adli mahkemeye getirmek varken, o halde Komisyonun da mevcudiyeti bendenize zait gibi geliyor. Benim şahsi kanaatime göre itirazlar gerek usul ve gerekse esas yönünden yerinde değildir. Rapor yerindedir, raporun kabulü yolunda Muhterem Heyetinizin oy kullanmasını istirham eder, Yüce Heyetinizi hürmetle selâmlarım.

BAŞKAN — Sayın Muslihittin Yılmaz Mete buyurun.

DİLEKÇE KARMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MUSLİHİTTİN YILMAZ METE (Adana) — Sayın Başkan, saygı değer arkadaşlarım; biz burada Dilekçe Komisyonunun verdiği karar usulüne uygun mudur, değil midir; bunun münakaşasını yapıyoruz. Yoksa mevzuubahsedilen şahıs Sayın Göksel saygıya lâyik midir, değil midir; haklı olarak emekli edilmiş midir edilmemiş midir; bunun münakaşa yeri esasen burası değil. Eğer kendisi hakkında bir haksızlık yapılmışsa vatandaşın başvuracağı yer burası değildir.

Efendim, konu Dilekçe Karma Komisyonunda şuradan başlıyor. Vaktiyle müracaat ediyorlar. Görüşülüyor, iade ediliyor, tekrar görüşülüyor. En son bizler de Komisyon üyesi olduktan sonra görüşülürken 1953 senesinde, arz edeceğim tarihi ile, 9 . 7 . 1953 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinin aldığı bir kararla re'sen emekliye sevk edilenler hakkında kanun yolu kapanmış bulunuyor. İlgili kanun yollarına başvurulamaz diye bir karar var, 5434 sayılı Kanunun 39 ncu maddesinin (B) fıkrasına göre emekliye sevk edilenler hiçbir yere başvuramıyorlar.

Takdir hakkı idarenindir, idare böyle takdir etmiştir, deyip bu iş böyle yürüyüp gidiyor. 12 . 3 . 1963 tarihinde Anayasa Mahkemesi bu kararı iptal ediyor, yani 39 ncu maddenin (B) fıkrasına göre, emekliye sevk edilenler kanun yollarına başvurabilirler. Anayasa Mahkemesi kararında «altı ay sonra yürürlüğe girer» dediği için, 10 . 6 . 1963 tarihinde yürürlüğe giriyor. Mart ayında karar nesredildi. Türkiye'deki bütün (39/B) ye göre emekliye sevk edilenler bunu öğrendi. Altı ay sonra yürürlüğe girdi, altı aylık müddet geçti, duyumyan ötekisinden duydu, altı ayın sonunda üç aylık bir müddet vardır; çünkü kanunun kalkışı, bu kararın kalkışı tarihi 10 . 6 . 1963 olduğuna göre, 91 gün zarfında kanun yoluna, yani bu mevzuda Danıştaya başvurma hakkı bahis mevzuudur. 90 gün sonra mağdur edilen, vatandaşımız Danıştaya başvurabilirler. Bu dosyada ismi geçen Sayın Göksel bu arada Dilekçe Karma Komisyonuna başvuruyor. Dilekçe Karma Komisyonunda daha evvel bendeniz raportör olarak bulundum. Bu mevzuları oradan arz edeyim, madem ki, kanun yolu yoktur; kanun yolu olmadığına göre en büyük merci olan Türkiye Büyük Millet Meclisi adına hareket eden komisyon bu konuyu inceler bir karar verir, deniyordu. Kanun yolu açıldıktan sonra Dilekçe Karma Komisyonunun, 140 sayılı Dilekçe Karma Komisyonunun vazife ve salâhiyetlerini gösteren kanun, Dilekçe Karma Komisyonunun yetkilerini tahdidetmiş. Bunun 5 nci maddesi saymış; şunlara şunlara bakar. Halî idari, kazai, adli mercilere aidolan işlere bakmaz. Orada görülmekte olan işlere bakmaz, diye saymış. Bir de bunun onbirinci maddesi diyor ki, kendisi bir mevzuu görüşürken oraya dâva açılmışsa, ilgili mercilere dâva açılmışsa kararı durdurur, der. 1440 sayılı Kanun Anayasaya uygun bir kanundur. Bu sarahat karşısında muhterem arkadaşlarımızın bütün bu münakaşamıza rağmen, bu kararı vermelerinin tek sebebi şu arkadaşlarım : Gerçeği olduğu gibi konuşalım. Dediler ki, eğer biz zamanında karar verse idik, Danıştaya başvurmak yani, 10 . 6 . 1963 tarihinden evvel karar verse idi, kanun yolu kapalı iken bakmak yetkimiz vardı. Ve bu lehte ve aleyhte bir karar çıkacaktı. Bu sebebe binaen biz karar veriyoruz

dediler. Bu hukukî değil arkadaşlarım, yani hukuk mantığı ile kabili telif değil. Arkadaşlarım hukukçu değil midir. Hepsi benden çok daha kıymetli hukukçulardır, kendilerine hürmetim vardır, ama bir noktayı Umumi Heyete arz etmeyi faydalı görürüm. Dosyayı ben de tetkik ettim. Lüzum görmüyorum burada Sayın Burhanettin Göksele'nin sicilinin şöyle veya böyle olduğu hakkında hiçbir kelime söylemiyorum. Bunlar bizi ilgilendirmeyen konulardır. Aksi halde bütün vatandaşlar, emekliye sevk edilen bütün vatandaşlarımız Danıştaya başvurma yerine bize başvururlar. Dilekçe Karma Komisyonunda oturur her zatın meselâ 3 - 5 bin subayın, birkaç bin sivilin dosyasını açıp hangisi terfiye lâyük, hangisi değil, yüzbaşılığında ne demişler, binbaşılığında ne demişler. Böyle bir yolun ortaya çıkmasını tasavvur dahi edemiyorum. Böyle bir şey yok. Biz yetkili miydik, değil miydik, yetkili değildik arkadaşlar. Dilekçe Karma Komisyonu bu kararı vermeye yetkili değildir. Karma Komisyon sizler adına hareket eder. Muhterem Heyetiniz de yetkili değilsiniz. Anayasa kuvvetleri ayırmış. İcraza aidolan işi teşriî organ halletmez. Murakabe eder. Kazai organ bir iş burada görüşülemez. Bu idari kaza konusudur. Buna muhterem Heyetinizin evet veya hayır demeye, müspet oy vermeye yetkisi yok, arkadaşlar. Aksi takdirde kendi yaptığımız kanunları kendimiz çiğnemiş oluruz.

Muhterem Heyetinizden Dilekçe Karma Komisyonu kararının iptalini, reddini talebediyorum. Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Tunçkanat.

HAYDAR TUNÇKANAT (Tabii Üye) — Sayın senatörler, Dilekçe Karma Komisyonunun vermiş olduğu karara iki hususta itiraz etmiştim. Bunlardan birisi usul, diğeri de esas üzerinde idi. Şimdi görüşlerimi burada huzurunuzda açıklamak için gelmiş bulunuyorum.

Konuyu kısaca özetlemek lâzımgelirse şöyledir: Bizim Dilekçe Karma Komisyonumuzun iki kararı vardır, aynı konu üzerinde. Birisi dilekçe sahibinin isteğini ret, birisi ise, ondan üç dört sene sonra vermiştir, o da dilekçe sahibinin isteğini müspet olarak karşılamak sure-

tiyle. Birbirinin zıddı iki karar vardır ortada. Ayrıca dilekçe sahibinin idari mahkemeye müracaatı da vardır. Şimdi Anayasamız muvacehesinde ve bu iki kararı da ele aldığımız zaman, Dilekçe Karma Komisyonunun Başkanlık Divanının; 140 sayılı Kanunun 5 nci maddesi, 11 nci maddesi ve 6 ncı maddesi gereğince bunu daha Başkanlık Divanının reddetmesi icabederdi. Fakat böyle olmaması. Şimdi ben kısaca bunun takibettiği sırayı, kronolojik olarak Heyeti Umumiyeye arz etmek istiyorum. O zaman konunun içine daha iyi girilmiş olacaktır. Bir de ortada bir husus vardır. Dilekçe Karma Komisyonu diyor ki, biz dilekçe sahibinin idari dâva açtığını bilmiyorduk. Bunun da gerçekte bir ilgisi olmadığını yine dosyada mevcut evrak içerisinde ve aynı zamanda Dilekçe Karma Komisyonu kararının içerisinde bulmak mümkündür. Bunu da kısaca açıklamak isterim.

Dilekçe sahibi 20 Eylül 1962 tarihinde dilekçesi ile Türkiye Büyük Millet Meclisine müracaat ediyor; hakkını istiyor. 26 . 3 . 1964 te Dilekçe Karma Komisyonu bir karar veriyor. Fakat bu arada şöyle bir olay oluyor. Anayasa Mahkemesi 39 ncu maddenin (B) fıkrasını iptal ediyor. Diyor ki, «Mağdur olmuş vatandaşlar, bu kanunla emekli olmuş vatandaşlar idari yargı organlarına müracaat edebilirler.» Bunun için de 91 gün müddet koyuyor. Fakat dilekçe sahibi, Dilekçe Karma Komisyonunda bu iş görüşüldüğü için buraya müracaat yapmıyor, geç kalıyor. Çünkü buradan bir karar çıkarmak imkân dâhilindedir. Ayrıca 140 sayılı Kanun yargı organlarında görülmekte olan bir dâvanın Dilekçe Karma Komisyonunda bakılmıyacağına dair bir tahdit koymuş. 26 . 3 . 1964 tarihinde 10 ncu toplantıyı yapan Dilekçe Karma Komisyonu 4860 sayılı Kararında işin Karma Komisyonunda incelenmesi için pardon, «Gereği düşünüldü, dilekçenin açık ve gizli sicil dosyalarının incelenmesi neticesinde ve hakkındaki görüş ve mütalâalar dikkate alınmak suretiyle husule gelen kanaate göre, hakkında tesis kılınan emeklilik tasarrufunda bir isabetsizlik müşahede ve tesbit edilemediğinden emeklilik kararının kaldırılmasına dair talebin reddine Başkan Vasfi Gerger ile Üye Hamdi Kiper'in muhalif oyuna ve Fikret Filiz'le Ahmet Çakmak'ın çekinse oylarına karşı ekseriyetle karar verildi.» demek suretiyle reddedilmiştir.

Şimdi 27 . 3 . 1964 tarihli dosyada Başkan Vasfi Gerger'in kendisi karara muhalif olmasına rağmen, bir tekriri müzakere yazısı var ve ayrıca 2 . 4 . 1964 tarihli ve Vasfi Gerger'in Başkan olarak 4860 sayılı yazısı ile Millî Savunma Bakanlığına acele kaydıyla bir yazı yazarak dilekçe sahibinin dosyasını yeniden istiyor. Komisyon bu tarihe kadar tekriri müzakereyi de görüşmemiş. Komisyon 9 . 4 . 1964 tarihinde 11 nci toplantısını yapıyor ve bu 11 nci toplantısında da birkaç dilekçeyi karara bağlıyor. Fakat tekriri müzakere taktirini getirmiyor. Yok. Bundan sonra Komisyon 12 nci toplantısı için davet ediliyor. Fakat Komisyon tekrar toplanamıyor, seçimlere giriliyor ve nihayet Vasfi Gerger seçimleri kaybediyor. Senatoya gelemiyor, komisyon ondan sonra 12 nci toplantısını tekrar ediyor. Fakat, yine nisabotmadığı için divan seçilemiyor. 1 . 9 . 1960 tarihinde Millî Savunma Bakanlığı Vasfi Gerger'in bu yazısına karşılık Burhan Göksele'in sicil ve şahsi dosyasının aynı mevzuda açılmış idari dâva ile ilgili olarak Danıştay Başkanlığınca istenmektedir. Dosyaları geri istiyor. Komisyon, dilekçe sahibinin idari dâva açtığını bu yazıyla ve bilâhara yine 18 Aralık 1963 tarihli Millî Savunma Bakanlığının yazısının 7301 sayılı yazısının 3 ncü pragrafından öğreniyoruz: «Dilekçe sahibi dilekçesinde 1076 sayılı Kanunun 17 nci maddesine göre tuğgeneralliğe yükseltilmesi hakkında Danıştay 8 nci Dairesinde Bakanlık aleyhine dâva açmış bulunmaktadır.» Komisyon bu yazıya da müttali oluyor. «Ayrıca, 6 Ocak 1964 tarihli ve 7301 sayılı yazısıyla Hava Kurmay Albayı Burhan Göksele'in emekliliğe sevki hakkında işlem dosyasının ilişik sunulduğu, ilgiliye ayrıca Danıştay Başkanlığına idari dâva açmış bulunduğundan, tetkiki ile iadesini arz ederim.» şeklinde Millî Savunma Bakanlığı tekrar komisyona bilgi veriyor. Emeklilik hususunda idari dâva açıldığına da, Komisyon 1964 tarihinde müttali oluyor. Yani kısacası komisyonun bu seferki son raporunda belirttiği, bizim idari dâva açıldığından haberi-miz yoktur şeklindeki iddiası buradaki vesikalar muvacehesinde mesnetsiz bulunuyor. Bu evraklar dosyada mevcuttur. 26 . 12 . 1966 da Burhan Göksele ikinci bir dilekçe vererek 22 Eylül 1962 tarihli dilekçesinde çok acele kaydıyla Danıştay İçtihadı Birleştirme Kararını da ekliyor

ve hakkının verilmesini istiyor. Bu son müracaat Karma Dilekçe Komisyonunun ilk kararından iki sene dokuz ay sonradır, ilk müracaatından da tam dört sene üç ay geçmiştir. Bu müracaat üzerine Komisyon Başkanı 6 . 1 . 1967 tarihinde 4860 sayılı yazısıyla ve çok acele kaydıyla Millî Savunma Bakanlığından emekli Albay Burhan Göksele'in sicil ve dosyasını istiyor. Halbuki dosyada emekli albay Burhan Göksele'in Danıştaya idari dâva açtığına dair yazısı var. 18 Ocak 1967 tarihli yazısı ile cevap veren Hava Kuvvetleri Kumandanlığı, adı geçen subay idari dâva açtığından Danıştay Başkanlığı Kanun Sözcüsü tarafından dosyanın tetkik edilmekte olduğunu bilgilerinize arz ederim, demek suretiyle idari dâva açılmış olduğunu bir kere daha belirtiyor. 6 . 2 . 1967 tarih ve çok acele kaydı ile dilekçenin bir talebi mevzuunda karara bağlanabilmesi için tetkiki zaruri bulunan kayıt ile özlük ve sicil dosyasının acele komisyona iade buyurulmasını rica ederim, şeklindeki yazısı tekrar başkan tarafından Danıştaya gönderiliyor. 21 . 2 . 1967 tarihli yazı ile Danıştay 10 ncu Daire Başkanlığı cevap veriyor. Burhan Göksele tarafından Millî Savunma Bakanlığınca karşı açılan dâva 10 ncu Daire 23 . 1 . 1967 tarih ve 965/1977 - 67/74 numarasiyle karara bağlanmış olup dâvacıya ait özlük ve sicil dosyasının tarafınıza gönderilmesine imkân görülemediğinden 20 . 2 . 1967 tarih ve 965/1977 karar ve 67/74 sayılı yazısı ile dâva iade edilmiştir, demek suretiyle yeniden komisyona haber veriliyor. Başkan bunun üzerine bu sefer Millî Savunma Bakanlığınca tekrar acele kaydıyla - Karma Dilekçe Komisyonu Başkanı - şu yazıyı yazıyor: 17.3.1967 tarihinde şu yazıyı yazıyor ve Karma Dilekçe Komisyonu 11 . 5 . 1967 tarih, 2143 numaralı kararıyla evvelkinin tersine bir sonuca bağlıyor. Ve mesbuk itirazları yerinde görülerek emekliliğe sevkinde orduda müstahak bulunduğu rütbesinin verilerek görevine iadesi için haksız ve mesnetsiz emeklilik işleminin kaldırılmasına, kaybettığı hakları arasında kıdem, terfi ve maaş farkları ile, kanuni özlük hakları, tayın bedeli, ve hizmet eri zammı ve emsali gibi haklarının kendisine verilmesine, emeklilik hakkının ve istihkaklarının mahfuz tutulmasına oy birliğiyle karar verildi, deniyor.

Sayın arkadaşlarım, dilekçe sahibi kişi ile ast ve üst olarak idari hiçbir kademede bera-

ber bulunmadım, kendisi ile her hangi bir şekilde bir husumetim mevcut değildir. Bunu da burada alenen ifade etmek isterim. Burada benim dile getirmek istediğim husus sadece şudur :

Usul bakımından Karma Dilekçe Komisyonunda usulsüzlük mevcuttur. Bu rapordan ve bu dosyanın tetkikinden de açıkça görülmektedir. Ayrıca biz teşriî bir organ olarak bizim namımıza vazife gören Karma Dilekçe Komisyonu Anayasanın 132 nci maddesine ve ayrıca 140 sayılı Kanunun 5 nci, 6 ncı ve 11 nci maddelerine göre, yani idari mercilerce karara bağlanmış olan bir dâva hakkında bir karar verilemeyeceği şeklindeki ifadeye karşı bir karar verilmiş vaziyettedir. Bu bakımdan bir de usulsüzlük bir tekriri müzakere tariri vardır. Bu tekriri müzakere takriri Komisyonun ilk toplantısında görüşülmesi icabederken, Komisyonun 10 ncu toplantısında almış olduğu karar 11 nci toplantısında tekriri müzakere takririnin görüşülmesi icabederken, görüşülmemiş, Başkanlık dilekçe hususunu karara bağlamıştır. Bunlar dosyada mevcuttur, tetkik edildiği zaman görülecektir. Fakat tekriri müzakere takriri görüşülmemiştir. Neden görüşülememiş? Çünkü Başkan biliyor ki, kendisi muhaliftir, Komisyonun diğer üyeleri geldiği takdirde reddedileceğini bildiği için getirmemiş ve kendisi de ondan sonra ki seçimleri kaybetmiştir ve gelememiştir ve bu yüzden Komisyon kendisi burada mevcudolmayan bir zatın iki sene evvel vermiş olduğu bir tekriri müzakere yazısıyla - Komisyonunda hiçbir zaman görüşülmemiş olan böyle bir yazı ile - tekriri müzakereyi gündeme alamazdı, kanısı bendenizde hâkimdir.

Sayın arkadaşlarım, benim itiraz dilekçemde bir husus daha vardı. Bu, Komisyonun toplantı halinde bulunduğu zamanlar halen Senatoda bulunan bazı arkadaşlar gitmişler, çağrılmadıkları halde gitmişler, dilekçe sahibinin lehine şahadette bulunmuşlardır. Ben başlangıçta dosyada böyle bir kayıt görmedim. Yani şahitlerin dinlendiğine dair hiçbir evrak yok, dosyada. Fakat şahitlerin ifadelerini dinledik. Eğer hakikaten şahitleri dilemek isteseydi Komisyon, biz de bu fikrimizi o zamanlar Millî Savunma Bakanı olan Sayın Fahri Özdilek burada senatördür, ayrıca bu zatın birinci sicil âmiri bulunan İzmir Eğitim Kolordu Kumandanı Gavsî

Uçagök burada Adalet Partisi sıralarında Senatördür. O zamanlarda bildiğiniz gibi Rahmetli Sayın Ragıp Gümüşpala Genelkurmay Başkanı bulunuyordu. Tabii onu çağırılmaya imkân yoktur. Fakat diğerleri burada idiler. Onlar çağrılabilir. Şimdi bütün bu gerçekler karşısında acaba Komisyon neden diğer ilgilileri çağırmamıştır diye bir istifham belirmiştir kafamda. Bu hususu Sayın Komisyon Başkanı konuşurken kendilerinden gelmişlerdir diye zapta geçirdiler.

Ben bu ifadeler arasında Sayın Tekin Arıburun'un bir ifadesine rasladım. Ve itiraz dilekçemin bir kısmını da bu ifadeye istinadettirdim. Sayın Tekin Arıburun diyorlar ki, ben 27 Mayıs'tan evvel Hava Kuvvetleri Kumandanı idim, bu zatı çok iyi tanırım. Yani Mayıs ayı içersinde ben bu zatın generalliğe terfi sicilini doldurdum. Hattâ, Genelkurmay Başkanlığından o zaman bizim Hava Kuvvetleri Kumandanlığında terfi edecek generaller arasında 3 - 4 kişilik bir kontenjan vermişlerdi. Bu dilekçe sahibi ya ikinci idi, ya da birinci idi, bunlar arasında. Ama, bu terfi mehzaz olacak olan ve bu benim doldurmuş olduğum generallik sicili 27 Mayıs'tan sonra kasadan kaybolmuş her halde, nasıl olmuşsa. Bu bakımdan benim bu zat hakkında vermiş olduğum generallik terfi sicili yok olmuş. Yine dilekçesini tetkik ettiğimiz zaman aynen şöyle diyor ve bu dosyasında mevuttur. «Ben 27 Mayıs 1960 dan sonra verilen bir sene kıdem ile hava yer albaylığında altı seneyi doldurmuş olacağımdan generalliğe terfimi talebediyorum» diyor. Yani bu hususta, ancak onlardan, 1960 dan sonra, 27 Mayıs ihtilâlinde sonra, verilecek kıdem ile bir senelik kıdem ile ancak ben altı seneyi doldurmuş olacağım, bu bakımdan benim generallik hakkımı verin diyor.

Tabii Danıştaya da aynı şekilde müracaat var. Danıştay sicilini tetkik etmiş, sicil esas kayıt defterlerinden, «bulduğu rütbede vazifesini yapar» dediği için, terfiye bunu hak sahibi bulmadığı için reddetmiş dâvayı.

Şimdi, sayın arkadaşlarım, Hava Kuvvetlerinde, uçucu albaylar, bir de hava yer albayları var. Dilekçe sahibi hava yer albayıdır. Onların terfi süreleri; albaylıkta altı sene beklemek, sürelerini doldurmakla mümkündür. İyi sicil

alacak ve altı sene bekliyecek. Bu zat 5 nci senesinde, 1960 Ağustosunda 5 nci senesinde ama, bu Ağustosun 30 u gelmeden emekli edilmiş. Yani 5 nci senesinde emekli edilmiş. Şimdi bu zata, o zamanki Hava Kuvvetleri Kumandanı olan Sayın Tekin Arıburun terfi sicili dolduramaz, mümkün değildir. Kanunlar buna müsait değildir. 5 senelik, 6 ncı senesini doldurmadan sicil doldurulamaz, mümkün değildir. Kaybolmuş diyor Sayın Arıburun, benim doldurduğum sicil kaybolmuştur, diyor. Arkadaşlar askerlikte bir usul vardır; Birinci sicil âmiri neresi? İzmir'deki Eğitim Kor. Kumandanlığı, Eğitim Kor. Kumandanlığı sicili ne zaman dolduracak, Gavsi Uçagök Paşa? O zaman dolduracak sicilini, generalliğe terfi sicilini. Yalnız doldurmakla kalmıyor, terfi sicili şöyle dört yaprak, ama bir de demirbaş, kasalarda kilitlenen, ayrıca sicil esas kayıt defterleri vardır, her sicil âmirinde de ayrıca bulunur bu. Şimdi oraya sicilini doldurduğu andan itibaren sicil esas kayıt defterine de yazmış olması lâzım. O kayboldu da hâli orada kaydı var, yok olmaz. Şimdi oradan yukarıya gelelim; Hava Kuvvetleri Kumandanı ikinci sicil âmiri. Sayın Tekin Arıburun'un sicilini doldurmuş olduğunu farz edelim. Kaybolmuş, kâğıt, ama sicil esas kayıt defteri? Duruyor, orada yazılmış olması lâzım. Danıştaya da gitmiş bunlar idari dâva için. Danıştay bunları tetkik etmiş, yok böyle bir şey demiş, reddetmiş. Şimdi, Komisyonda bu şekilde bir ifade nasıl verilir? Hattâ altı senesini dolduran albayların, yahut uçucu 4 senesini doldurmuş albayların generalliğe terfileri ancak, Hava Kuvvetlerinde kıta teftişleri Haziranda yapılır, Haziranda yapıldığından Temmuzda, Temmuz ayı içinde doldurulur ve Ağustos ayı içinde Yüksek Askerî Şûranın toplantısına siciller yetiştirilir ve ondan sonra bu siciller Askerî Şûranın toplantısında tetkik edilmek suretiyle verilen kontenjanlar içinde general olup olamayacağı, terfi edip edemeyeceği kararlaştırılır. Şimdi hal böyle iken daha albaylığının 5 nci senesini doldurmuş olan, o senenin 30 Ağustosunda dolduracak olan bir albay için, generallik sicilinin doldurulmasına imkân yoktur. Farzumuhâl böyle bir sicil doldurulmuş olsa dahi, bunun bütün sicil esas kayıt defterlerine ki, Genel Kurmay Başkanlığında da vardır, onlar aynı şekilde, sicil âmiri olduğu için, oralarda

da bunun kaydedilmiş olması lâzımdır. Aksi vâridolamaz. Böyle bir şey olsaydı zaten Danıştay idari dâvasında o da aynı şeyi sorardı, aynı hükme varırdı. Nerede, bunun madem sicili dolmuş olması lâzımgelirken filânca defterde var, şurada yok, şu halde kim yok etti bunu diye, o dahi buna müdahale etmiş ve raporunda belirtmiş olabilirdi. Bu bakımdan da terfi hakkında iptal dâvası açmış olduğunu ve bunun da biraz evvel arz ettiğim sebeplerden, yani süresi içerisinde müracaat etmemiş dilekçe sahibi... Neden dilekçe sahibi süresi içinde müracaat etmemiş? Çünkü dâvası o zaman burada görüşülüyor, terfi dâvası. Eğer tekrar Danıştaya müracaat etmiş olsa, ikisinin arasında belki bir mübâyenet olacak. Zamanı geçirmiş. Ama emeklilik için ve diğer şeyler için de aynı şekilde yollar açıkken zamanında müracaat etmemiş neden? Çünkü buradan hakkını alacağını, böyle bir hak talebinde bulunduğu için buradan işi çıkaracağını ümit etmiş. Nihayet bu ümit sönünce tabii, öbür taraflara da müracaat edilmişse de, terfi değil, fakat emeklilik iptal dâvası için açtığı dâva maalesef zamanını geçirmiş olduğu için reddedilmiştir. Zaten mümasili dâvalarda Danıştay tarafından tamamiyle reddedilmiştir.

Şimdi sayın arkadaşlarım, sözlerimi bitirmeden evvel şurada bir dilekçeyi sizlere okumak istiyorum. Bu dilekçe aynı mealde, yani gazetelerde bir röportaj yapılmıştır, gazeteciler gitmişler sayın dilekçe sahibiyile konuşmuşlardır, ve gazetelerde yayımlandıktan sonra da aynı durumda olan subaylar Dilekçe Karma Komisyonuna müracaat etmişlerdir. Ben bunu Dilekçe Karma Komisyonundan aldım, bunun gibi tahmin ediyorum 100 den fazla dilekçe daha var, arz ediyorum, huzurunuzda:

Dilekçe Karma Komisyonu Başkanlığına
6 . 7 . 1967

Gerekçeli itiraz:

1967 ye 29 sayılı cetvelde yayınlanmış bulunan Emekli Kurmay Albay Burhan Göksel hakkındaki 11 . 5 . 1967 tarihli ve 2143 numaralı Karara aşağıda yazılı gerekçe ile müddetinde itiraz ediyorum.

Gerekli işlemin yapılmasını rica ederim, saygılarımla. Pardon, affedersiniz.

«Dilekçe sahibi Kurmay Topçu Albay Sami Demiralp. Dilekçe tarihi; 20 . 6 . 1967,

dilekçe numarası; 3473/4120. Dilekçinin isteği; 20 . 8 . 1960 tarihinde 42 sayılı Kanuna göre emekliye sevk edildim. Dilekçe Karma Komisyonunca Emekli Kurmay Albay Burhan Göksel hakkında emeklilik iptal kararı verildi...» Kendisiyle aynı durumda olduğumdan bahisle bütün haklarımın verilerek orduya dönmem için gereken kanuni işlemin yapılmasını dilerim. Bunun gibi yüzden fazla dilekçe, bugün Dilekçe Karma Komisyonuna gelmiş vaziyettedir.

Sayın arkadaşlarım, sözlerimi bitirirken yine Anayasaya ve 140 sayılı Kanunun 5 nci ve 11 nci maddesine temas etmek istiyorum. Bu kanunun, 140 sayılı Dilekçe Karma Komisyonunun faaliyetlerini tanzim eden, sınırlıyan kanunun 11 nci ve 5 nci maddesine göre, Dilekçe Karma Komisyonu bu dâvaya bakamaz, bunun hakkında karar veremez. Verdiği takdirde yargı organlarının vazifesine müdahale etmiş olur ve 140 sayılı Kanuna aykırı hareket etmiş olur, saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Özgür.

SELÂHATTİN ÖZGÜR (Tabii Üye) — Sayın Başkan, sayın senatörler, bu mevzuda söz almaya niyetli değildim, fakat Dilekçe Karma Komisyonunun faaliyetleriyle alakalı bazı arkadaşlar meseleyi hissi plâtfoma indirmek temayülünde bulundular, onun için birkaç satır da olsa huzurunuzu işgal etmek zaruretini hissettim.

Efendim mesele, arkadaşların 27 Mayıs ihtilâlinde sonra emekli olmaları ve bunların değerli olmalarını burada konuşmaya vesile itti. haz etmek, ondan komisyonunun arkadaşlar tarafından savunulması, onların haysiyeti ve komisyona, Senatoya niyabeten vazife gördüklerini, söylemenin konumuzun tamamen dışında olduğunu kabul ediyorum ve meselenin içine girmek zaruretine inanıyorum.

Sayın üyeler, mesele gayet açıktır. Burada bir yargı organının kararı vardır. 132 nci madde bunu şu şekilde açıkça ifade etmiştir: «Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır. Bu organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır. Bu organlar ve idare (bu organlar dediği yasama ve yürütme) mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların

yerine getirilmesini geçiktiremez.» Maalesef son zamanlarda Senatoda Anayasanın bu maddesine açıkça aykırı kararlar alındığını görmekteyiz. Bundan evvel de bir konuda burada 140 sayılı Kanuna aykırılığını açık olarak gösterdiğimiz, konuştuğumuz halde, Anayasanın 132 nci maddesini konuştuğumuz halde maalesef meseleler tamamen Anayasanın ve tamamen 140 sayılı Kanunun sınırları dışına çıkarıldı ve kararlar alındı. Şunu açıkça belirtmek lâzım. Meseleyi şu şahıs, bu şahıs meselesi haline getirmemek lâzımdır. Bundan evvel de bunun için konuştuk, böyle bir yargı organının vermiş olduğu bir kararı burada değiştirmek Anayasanın âmir hükümlerine aykırı olarak, yasama meclisinin yargı kuvvetine bir müdahalesi olarak kabul edilecektir ve bugünkü Anayasamız muvacehesinde bunu başka türlü anlamaya imkân yoktur ve Dilekçe Karma Komisyonunun vermiş olduğu kararı da kabul imkân yoktur.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Arıburun.

TEKİN ARIBURUN (İstanbul) — Sayın Başkan, muhterem senatörler; ilk mâruzatımda da dikkat buyuruldu ise, ben yalnız bana atfedilen yanlış ifade meselesi üzerinde durdum ve benim yapmış olduğum bu ifade ile Sayın Büyük Millet Meclisine niyabeten vazife görmekte olan Dilekçe Karma Komisyonunun te-sir altında kalarak, ki bu da bana suç atfediyor, böyle bir karara varacağı konusu ve kaziyesi üzerinde durdum. Bunu tekrar ediyorum.

Sicil dâvasına gelince:

Sayın Tunçkanat'ın belki bilmediği bir taraf vardır sicillerde. Bir defa kıta hizmetleri bir sene olduğu için, her sene mutlaka sicil verilir ve dolmazdan evvel verilir, siciller. Binaenaleyh Burhan Göksel hakkında da daha Mayıs ayında doldurulmuş siciller olması lâzımgelir. Bu bir.

İkincisi; generallik sırasına girmiş olan albaylar, hava, yer veya uçucu olarak ikiye bölünürler ve bunlar kıymetlendirilirler. Sanırım ki, yine öyledir konu. Hususi sicil istenir, Şûraya gitmek üzere ve Şûrada müdafaa edilmek üzere. Çünkü birçok birliklerde olduğu gibi, o sıralarda Hava Kuvvetlerinde de 70 i

mütecaviz albay birikmişti terfi sırasında, eğer kati rakamı unutmadı isem 78 küsurdur. Bunların hepsi kıymetli arkadaşlarımızdı, hepsi sicil alacak arkadaşlarımız idi. Binaenaleyh bunları bir sıraya sokmak ve bir seçme hakkı verebilmek için ekseriya Erkânı Harbiyeden hususi sicil isterler kumandanlardan ve ekseriya bunu da 1 numaralı sicil âmirinden isterler, yani en yüksek sicil âmirinden isterler. Binaenaleyh bu muameleler vardır. Zabıtlarda bizim konuşmamız sırasında ne yazıldığını harfiyen bilmiyorum, fakat sicil kaybolmuştur, demedim böyle bir şey. Sicil kaybolmuştur dâvası değil, kaybolabilir belki. Binaenaleyh bu ifademde, iyi tetkik edilse, iyi dinlense, iyi bilinse idi söylenmezdi, dediğim husus da budur.

Arz ederim, saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Altan

NAHİT ALTAN (Çanakkale) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar; görüşülmekte olan mevzu Hava Albayı Burhan Göksel'in 2 . 8 . 1960 tarihinde emekliye ayrılmasından sonra, 3 . 8 . 1960 tarihinde 42 sayılı çıkan Kanunun geçmişe de şümullendirilmesi dolayısıyla, kendisinin o kanun dâhilinde emekliliğinin kabul ve haklarının verilmemesinden müşteki olması ve generalliğe terfi ettirilmesi, meslekine iadesi ve haklarının tanınması mevzuu. Dilekçe Karma Komisyonuna bu gelmiş, 1962 senesinde ve o zamanki komisyon bir karar vermiş, bilâhara her nasılsa taraflara tebliğ edilmiş ve ilân edilmediği için, yeniden ele alınmış ve 2 . 4 . 1968 tarihli bir kararla, o arada ilk karara itiraz eden gerek M. S. B., gerekse bir Tabii Senatör arkadaşımızın itirazları da göz önüne alınarak yine eski kararda ısrar edilmiş. Fakat kanaatimce, eski kararda ve dolayısıyla onu aynen kabul eden 2 nci kararda kanuni bir isabet yoktur. Evveleminde kazai, her türlü kaza organlarına mevdu bir işin, orada karara bağlanması veyahut karara bağlanmak üzere mürcaat edilmesi hallerinde Dilekçe Karma Komisyonunun bu işle meşgul olmaması 140 sayılı Kanunun 5 nci maddesinde sarahaten belirtilmiştir. Maddeyi kısaca arz edeyim. Dilekçelerin Başkanlık Divanınca incelenmesi, yani buradaki mevzu bahis Başkanlık Divanı, Dilek-

çe Karma Komisyonunun Başkanlık Divanı. Ne-yi inceliyecek aldığı zaman evvelâ bu dâva mevzu veya dilekçeye mevzu teşkil eden husus, adli, idari veya askerî kaza mercilerinden birinin veya uyumsuzluk mahkemesinin veya Anayasa Mahkemesinin kararına konu olan veya yukarıda (A) fıkrasında bahis konusu kaza mercilerinden birinin incelemekte olan veya halli yukarıda (A) fıkrasında zikredilen kaza mercilerinden birinin kararına bağlı bulunan hususlardan şikâyete dair ise veya kanunun teklif veya tasarısına konu olmayı gerektiriyorsa dilekçenin görüşülüp, görüşülemediği hususunu tetkik edecektir. Birinci karardan sonra vâki itirazlarda Danıştaya dâva açıldığı, 10 ncu dairede ve 8 nci dairede bunların dâvasının devam etmekte bulunduğu numaralarıyla bildirilmiş, 2 . 4 . 1968 tarihli Dilekçe Karma Komisyonunun kararında ise bunlardan bahsederken şöyle bir hüküm geçmektedir; «6 Ocak 1964 tarihli yazıda da emeklilik iptali için açılmış dâva kaydına tesadüf edilemedi» denmektedir. Bunu diyebilmek için Dilekçe Karma Komisyonunun her şeyden önce tahkikatını iyi yapması ve Danıştaya müracaatla, yazılı müracaatla böyle bir dâvanın açılıp açılmadığını da sormuş olması icabederdi. Taraflarının da bildirilmesini istemesi icabederdi. Bu tahkikatı yapmamış, bu hususta yalnız evrakta bir dâvaya raslanmadığı bildirilmiş. Halbuki mademki bir itiraz vukubulmuş, itirazda da dâva açılan merci numarası ve saire gösterilmiş, öyle ise evrakta da buna raslanmadığına göre, Karma Dilekçe Komisyonunun bunu sorup öğrenmesi ve ondan sonra, kararı lâzımgeldiği şekilde vermesi iktiza ederdi. Bunu yapmamış, eksik tahkikatla, mücerret kendi görüşünde ısrar etmek suretiyle 140 sayılı Kanunun 5 nci maddesi fıkralarına aykırı hareket etmiş ve bu dilekçe hususunda karar vermiştir ki, bu 140 sayılı Kanuna ve Anayasanın diğer hükümlerine aykırıdır. Bu bakımdan evveleminde bir kere eksik tahkikat yönünden geri alınması iktiza eder, alınmadığı takdirde de bunun mutlaka reddi gerekir. Çünkü badema bu gibi hallerde Dilekçe Karma Komisyonunun işleri çoğalacak ve biz Senato olarak bize mevdu olmıyan işlerle meşgul olmak gibi bir duruma düşeceğiz ki, bizim yasama organının faaliyetlerini baltalayıcı bir yola girmiş oluruz, hürmetlerimle.

BAŞKAN — Efendim, sayın üyeler görüşlerini ifade etmişlerdir. Şimdi 140 sayılı Kanunun hükmü gereğince Komisyon Başkanı ve Hükümete söz vermek suretiyle meseleyi Genel Kurulun oylarına arz edeceğim, Sayın Dilekçe Karma Komisyonu Başkanı Sırrı Uzunhasanoğlu buyurun.

DİLEKÇE KARMA KOMİSYONU BAŞKANI SİRRİ UZUNHASANOĞLU (Bolu) — Muhterem arkadaşlarım, Dilekçe Karma Komisyonu kendi kanaatine ve celbolunan dosyaya göre verdiği kararın yerinde olduğuna kaanidir. Yalnız, bu yapılan müzakerelerden edindiğimiz kanaate göre bu dosyanın geri alınarak yeniden gözden geçirilmesinde ve incelenmesinde B. M. M. adına hareket eden ve onun bir kolu mesabesinde olan Dilekçe Komisyonu fayda mülâhaza eder ve bu mülâhazaya dayanarak dosyayı geri ister. Geriverilmesine müsaadelerinizi istirham ediyorum.

BAŞKAN — Hatiplerin görüşleri muvacehesinde Karma Dilekçe Komisyonu Başkanı beyanlar üzerinde mevcut hususları tekrar tetkik etmek maksadı tahtında dosyayı geri istemektedir, geriverilmiştir.

3. — *Cumhuriyet Senatosu Kütahya Üyesi Orhan Akça'nın, tedavi ücretleri hakkında Cumhuriyet Senatosu Hesaplarını İnceleme Komisyonu raporu (5/25)*

BAŞKAN — Hesapları İnceleme Komisyonu Sayın Başkanı Hazerdağlı?.. Yoklar. Sayın Denetçi?.. Yoklar, bu meselenin görüşülmesine imkân yoktur.

Takrirler vardır efendim, okutuyorum :

4. — *Vatandaşlığın kazanılması konusunda karşılıklı bilgi verilmesi hakkındaki Sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun tasarisının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu İçişleri, Anayasa ve Adalet, Dışişleri, Turizm ve Tanıtma komisyonları raporları (Millet Meclisi 1/183; Cumhuriyet Senatosu 1/877) (S. Sayısı : 1126) (1)*

BAŞKAN — Bir önerge var okutuyorum :

(1) 1126 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

Yüksek Başkanlığa

Aşağıda ismi çıkarılan (1126) sıra sayılı kanun tasarısı tabedilip sayın üyelere dağıtılmış bulunmaktadır. Önemine binaen,

Gelen kâğıtlardan gündeme alınarak öncelik ve ivedilikle görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Cemal Tarlan

Tekirdağ

Dışişleri Komisyonu Sözcüsü

Kanunun adı :

Vatandaşlığın kazanılması konusunda karşılıklı bilgi verilmesi hakkındaki Sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun tasarısı (1/877)

BAŞKAN — Sayın Tarlan, buradalar, Hükümet adına sayın Devlet Bakanı buradalar.

Gelen kâğıtlar meyanında mevcut ve 5 nci sırada kayıtlı vatandaşlığın kazanılması konusunda karşılıklı bilgi verilmesi hakkındaki sözleşme tasarısının gündeme alınması hususu talebedilmektedir. Gelen kâğıtlardan gündeme alınması hususunu oylarınıza arz ediyorum, kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. Öncelikle görüşülmesi talebi vardır, fakat başkaca görüşülecek bir iş olmadığından öncelik hususunu oylamaya lüzum görmüyorum.

Komisyon raporunun okunup okunmaması hususunu oylarınıza arz edeceğim. Komisyon raporunun okunmasını arzu edenler... Okunmamasını arzu edenler... Okunmaması kararlaştırılmıştır.

Kanunun tümü üzerinde görüşmek isteyen sayın üye?.. Yok, Maddelere geçilmesi hususunu oylarınıza arz ediyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Takirde ivedilikle görüşülmesi hususu da istenmektedir. İvedilikle görüşülmesi hususunu oylarınıza arz ediyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Vatandaşlığın kazanılması konusunda karşılıklı bilgi verilmesi hakkındaki Sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğu dair Kanun

Madde 1. — 10 Eylül 1964 tarihinde Paris'te imzalanan, «Vatandaşlığın kazanılması konusunda karşılıklı bilgi verilmesi hakkındaki Sözleşme» nin onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 3. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun tümü üzerinde görüşmek isteyen sayın üye?.. Yok. Kanunun tümü açık oylarınıza arz edilecektir.

5. — *Hâkimler Kanununa ek 5017 sayılı Kanuna bağlı ve 661 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan cetvele ve bu kanunun 1 nci maddesine ilâve yapılmasına dair kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 1/485; Cumhuriyet Senatosu 1/891) (S. Sayısı : 1127) (1)*

BAŞKAN — Geçici Komisyon Başkanı Sayın Sarıgöllü tarafından verilmiş bir takrir vardır, okutuyorum efendim :

Yüksek Başkanlığa

Aşağıya ismi çıkarılan (1127) sıra sayılı kanun tasarısı tabedilip sayın üyelere dağıtılmış bulunmaktadır. Önemine binaen :

Gelen kâğıtlardan gündeme alınarak öncelik ve ivedilikle görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Osman Saim Sarıgöllü

Aydın

Geçici Komisyon Başkanı

Kanunun adı :

Hâkimler Kanununa ek 5017 sayılı Kanuna bağlı ve 661 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan cetvele ve bu kanunun 1 nci maddesine ilâve yapılmasına dair kanun tasarısı (1/891)

BAŞKAN — Komisyon Başkanı buradalar, Sayın Bakan buradalar. Gelen kâğıtlardan tak-

irde bahse konu olan tasarının müzakeresi için gündeme alınması hususu istenmektedir. Bu hususu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Öncelikle görüşülmesi talebedilmektedir. Gündemde başka husus bulunmadığından öncelikle görüşülmesi kararı alınmasına lüzum yoktur.

Komisyon raporunun okunup okunmaması hususunu oylarınıza arz edeceğim. Komisyon raporunun okunmasını kabul edenler... Okunmamasını arzu edenler... Okunmaması kararlaştırılmıştır.

Kanunun tümü üzerinde görüşmek isteyen sayın üye?.. Buyurun Sayın Alpaslan.

FEHMİ ALPASLAN (Artvin) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım, çeyrek asır evvel aynı saflardan geçmiş bir arkadaşınız olarak, ölüncüye kadar meslekdaşlık hukuku içinde bulunacağım genç elemanlar için hiç olmazsa günlük hayat sıkıntısından kendilerini kurtarmak suretiyle kafalarını rahatca meslekî faaliyetlerine verebilecekleri bir mevzuun yüksek huzurlarınıza getirilmiş olmasından dolayı duyduğum memnuniyeti belirtmeyi vazife saydım. Türkiye'de hakikaten hakın, hukukun yerine getirilmesi, Türk Milleti adına adaletin tevzii ve binnetice demokratik sistemin temel unsurunu teşkil eden seçimleri güvenle kendilerine bırakmak gibi, millet adına Meclislerimizin gönül rahatlığı ile, güven duygusu ile kendilerine baktığı hâkimlerin ve hâkim olabilmek için staj devresinden geçecek olan genç hukukçuların hayat sıkıntısı içinde olmaması lüzumu zannediyorum ki hiçbir kimse tarafından asla inkâr edilemeyecek kadar memleket gerçeklerine uygun bir haldedir. Bir zamanlar hâkim tazminatını kabul ettiğimiz vakit hedef, hâkimleri hattâ diğer meslek sınıflarından daha iyi bir vaziyete getirmek suretiyle eninde sonunda günlük hayatta, hususi münasebetlerde ve hattâ çoğu ahvalde Devlet ile fert arasındaki münasebetlerde huzur içerisinde bulunmanın yollarını aramıştık. Hayat şartları her gün biraz daha değişmekte ve hayatın ağırlığı insanların üzerine biraz daha yüklenmekte. Memleketin kalkınma hedefine doğru ilerlediği zamanlarda topyekûn Türk

(1) 1127 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

Milletinin her türlü fedakârlığı göze alacağından şüphe yoktur. Hukukun hayatı geniş anlamı ile ele almaya vesile olabilecek bir mefhum. Bu mefhumu kendi iç âlemine sindirmiş olan Türk hâkiminin de gerektiği zaman Türk Milleti adına fedakârlıktan çekinmeyeceği bir realite. Ancak, insanların iyi düşünebilmesi, iyi çalışabilmesi, rahat çalışabilmesi için ve bilhassa genç neslin yalnız karınlarını doyurmakla kalmayıp, okumak ihtiyacında oldukları kitapları temin edebilmesi için kendilerine Devletçe fedakârlık yapılmasının lüzumu da ortada. Ben bu defa getirilen ve maddi değerinden daha çok, mânevi anlam içinde mütalâasının uygun olacağını düşündüğüm bu tahsisat konusunu gençlerimizin kendilerini yetiştirebilmeleri için ekmeğe kadar muhtac oldukları eserleri okuyabilmek fırsatını veren bir hal olarak telâkki ediyorum. Ve buna hâkimlerimizin de her meslekten daha çok muhtac olduklarına da inanıyorum. Böylesine güzel bir teşebbüs karşısında Türk Milletinin Türk hâkimine çok dikkatle baktığını bu kürsüden ifade etmek isterim. Anayasanın teminatı içinde, mahkeme istiklâli ve hâkim teminatı müesseseleri karşısında, büyük çoğunluğu buna lâyık şekilde hareket etmekle beraber bazı ahvalde hâkimlerimizin dâvaları sürüncemede bırakmak, aylar sonrasına atmak, mesai saatlerini, kontrol ve murakabe dışındayım diye, istediği gibi ayarlamak yolunda attıkları yanlış adımın Türk Milleti nazarında çok fena tesir yaptığını burada Türk hâkimlerine duyurmayı, hâkimliği seven bir insan olarak vazife biliyorum, arkadaşlarım. Eğer kendileri için millet adına, fedakârlıktan çekinmeyeceğimiz genç arkadaşlarımız, genç meslektaşlarımız, daha şimdiden kendilerini, millete mesleklerine karşı şikâyet gelmiyecek tarzda hazırlarlarsa, bu millet kendilerine karşı hem minnettar kalır, hem de kendi haklarını her zaman teslim etmenin fedakârlığına katlanır. Böyle yapmaz, şimdi münferidolan şikâyetler umumileşir ve bir kontrol sistemi olmadan hiçbir meslekte lâyiki veçhile çalışılmıyor havası daha yaygın bir hale gelirse, işte o zaman, Anayasada kendilerine tanınmış olan teminatları Türk Milletinin geri almaya gideceği ihtimalini daima göz önünde tutmak lâzımgelir. Ve o takdirde de, şu siyasi kanaatte, şu siyasi teşekkül de kusur aramaya lüzum olmadan, mesleke ihanetin asıl örneğini

bu tarzda hareket etmiş olan insanların bizzat kendilerinin verdiğini anlamaları lâzımgelir. Onun için diyorum ki, hâkimler, hattâ her zamandan daha çok fedakârlık içersine girmek suretiyle mesleklerini icrada Türk Milletinden aldıkları büyük yetkiyi, Türk Milleti için rahatça kullanmaktan geri kalmassınlar. Bu sözleri söylemek fırsatı ile zannediyorum ki, yine hem genç hâkim arkadaşlarımıza, bu kanundan faydalanacak arkadaşlarımıza, hem de topyekûn Türk hâkimlerine eski bir hâkim arkadaşları olarak hizmet etmiş oluyorum. Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Sayın Mete.

MUSLİHİTTİN YILMAZ METE (Adana)
Sayın Başkan, saygı değer arkadaşlarım; Meclisin tatile gireceği şu dakikalarda sizleri fazla işgal etmiyeceğim. Geç kalan bir kanunu getirdikleri için ilgililere saygılarımı arz ederim. Küçük bir meblâğdır. Arkadaşımızın da belirttiği gibi, maddi önemi önemli değildir, mânevi değeri çok önemlidir. Birtakım sorumluluklar taşıyan ve sorumlu asil memurların yaptıkları vazifeleri gören hâkim stajiyerlerin daha iyi çalışabilmeleri kendilerine yüklenen sorumluluğu daha iyi karşılayabilmeleri ve gittikçe azalan bir hevesi biraz tahrik edebilmek, çünkü dışarıda daha çok imkân bulabiliyorlar, biraz daha tahrik edebilmek için, iyi vasıflı kimseleri seçebilmek için bu kanunu Yüksek Heyetinizin kabul edeceğini umarım. Bütün hâkim meslekinde çalışan sayın hâkimlere ve stajiyerlere buradan saygılarımı sunarım.

Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Özden buyurun.

EKREM ÖZDEN (İstanbul) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar; büyük bir şehrin mümessili olarak ve o şehirde adli vazifeyi her cephesinden ifa etmiş bir insan olarak yüksek heyetinize şunu arz etmek isterim ki, seve seve candan rey vereceğim kanunlardan bir tanesi de bu olacaktır. Çünkü gördük, ıstıraplarını yakinen hissettik, arkadaşlarımızın, genç elemanların şikâyetlerini dinledik. Bu gecikmiş bir hâdise idi. Şimdi sevdiğim bir arkadaşım olan Adalet Bakanı bunu hissetti ve bu tasarıyı bize getirdi kendilerini tebrik ederim. Buna seve seve rey vereceğiz.

Yalnız, bu bahis buraya gelmiş iken, bir ciheti yüksek huzurunuzda arz etmek isterim.

Bu da Noterler Kanunudur. Noterlerde çalışan ve hakikaten bugün de ıstırap çeken ve ıstıkballerinin endişesine kapılmış olan insanların haklarını vikâye edecek hiçbir mevzuat yoktur. Bu mevzuatın da getirilmesini temenni ederim. Yine, mesleğimize taallûk eden avukatlık Kanunu üzerinde de çok titiz hareket edilerek, yakında inşaallah Büyük Millet Meclisinde müzakere edilip, buraya gelmesini temenni ederim.

Bu temenniyatımı ifade ettikten sonra bütün arkadaşlarımıza sevgi ve saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Sayın Yeşilyurt

İSMAİL YEŞİLYURT (Yozgat) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; görüşülmekte bulunan kanun tasarısı, hepinizin bildiği veçhile, yeni mesleğe atılacak savcılık ve hâkimlik arkadaşlarımıza 350 lira ödenek verilmesini öngören bir kanundur. Ben sözlerime başlamadan evvel bu tasarı gönül isterdi ki, bundan senelerce önce gelsin. Bunun ıstırabını çeken bir arkadaşımız olarak bu tasarıyı hazırlayıp getirmiş olan hükümete huzurunuzda teşekkür etmeyi ifası icabeden bir vazife addederim. Ve şu anda dahi yine senatör arkadaşlarımızın ve bu kanunu hazırlayan Komisyon Başkanı ve diğer arkadaşlarımıza ivedilik ve öncelikle getirip biran evvel çıkmasını temin etmiş bulunmaları sebebiyle meslekdaşlarımız adına da teşekkür eder, bu kanunun meslekdaşlarımıza hayırlı olmasını gönülden temenni eder ve onların da bu millete hizmet edeceklerine inanarak bu kanuna müspet oy vereceğimizi ve arkadaşlarımızın da aynı şekilde oy vermelerini temenni eder, hepinize saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Sayın Altan.

NAHİT ALTAN (Çanakkale) — Muhterem Başkan, muhterem senatörler; geç de olsa adaletin temini, müsavatın temini bakımından huzurlarınıza getirilmiş bulunan bu kanun tasarısı hakikaten yerindedir. Zira hepimizin hatırladadır. Sık sık buradan bir çok meslek mensuplarına muhtelif esbabı mucibelerle, mesleklerinin ehemmiyetini belirterek tazminatlar verdik ve bu hususta kanunlar çıkardık. Adaletin mukaddesatından, adaletin ehemmiyetinden bahsedebiliriz. Ve bugünkü Anayasamızda da yasama organları kadar asgari kendilerine bir çok va-

zifeler verilmiş ve hattâ ağırlığı kendisine yüklenmiş demokrasinin, kaza organımızın maalesef, gereken maddi imkânlardan mahrum olduğunu görmekte de müteessiriz. Binalar bakımından yoksundur, kırtasiye bakımından tamamen mahrumdur elindeki elemanlar maaşlarının azlığı dolayısıyla kalitesizdir. Daktiloları icabetiği şekilde kifayetli değildir, eskidir. Böyle bir mekanizmada kanunların bütün imkânları sağlamasına rağmen, fiilî durum dolayısıyla adaletin tam mânasıyla tecelli etmesini beklemek hayal olmaktadır. Esasen ben bu tip müferit tazminatlar vesaire çıkarılmasına muhalifim prensibolarak. Fakat, bu yol açılmış, elbette bir adalet temin edilmelidir. Çünkü, veteriner arkadaşlarımıza ödenek veririz, Full Taym deriz doktorlara veririz, asistanlara şimdi çıkacaktır, öbür taraftan, mühendis arkadaşlarımıza, orman mühendisleri çıkar mektepten, derhal hiç olmazsa bir başka yoldan, cetvelleri değiştirmek suretiyle daha fazlasını alırlar haklarının. Fakat adliye mensubu olan arkadaşlarımız mesleğe girdikleri andan itibaren mahrumiyet içindedir. O bakımdan bu yol açıldığı için, bu kanunun musavatı temin etmesi, adaleti temin etmesi bakımından yerinde olduğu kanaatindeyim. Bunu adalete verilen ehemmiyet bakımından, adaletin diğer maddi eksikliklerini tamamlayıcı, bir tasavvurun ilk basamakları olarak kabul ediyorum. İnşaallah arkasından adalet mekanizmasının maddi ihtiyaçlarını da temin eden diğer kanun tasarıları ve teklifleri gelir. Bu kanunun, mensubu olmakla şeref duyduğum adliye mekanizmasına mensup arkadaşlarıma hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ederim.

BAŞKAN — Sayın Tıǧlı, buyurun.

MUSTAFA TIĞLI (Isparta) — Muhterem Başkan, muhterem arkadaşlarım; stajyer hâkim ve savcılarım 350 liradan ibaret ödenek almalarını temin eden bu kanunun senelik malî portesi 1 365 000 liradan ibarettir. Bu itibarla genel bütçeye müesseriyeti az olan bu tasarının sevinde âmil olan sebepler 2 556 sayılı Hâkimler Kanunu ile bu mesleke atanacak olanların daha staja başlamadan evvel seçimlerinde birtakım özel hükümler koyarak tahdidata tabi tutulmuş olmasıdır. Diğer taraftan hukuk mezunu olanlar avukatlık, müşavirlik, özel sektörde geniş iş imkânları bulduğu gibi, Devlet sektörün-

de ve İktisadi Devlet Teşekküllerinde de iş bulma imkânları son derece geniş olduğundan savcılık ve hâkimlik meslekine müracaat edenlerin adedi gittikçe azalmakta bulunmaktadır. Bu durum esasen azalmış olan adaylar arasında üstün vasıflarının tercihine veya bir tercih yapılmasına imkân vermemektedir. Hazırlanmış bulunan ve Başkanlığa verilmiş bulunan hâkimler Kanunu adayların daha evvel bir süzgeçten geçirilmesi ve staj sonunda da bir imtihana tabi tutulması gibi, esasları ihtiva ettiğinden, daha çok müracaatçının temin olunması zarureti kendiliğinden doğmuş bulunmaktadır. Bu itibarla dışarıda çok daha imkânlarla karşı karşıya bulunan hukuk mezunlarının, hâkimliğe ve savcılığa müracaatlarının başka türlü temini mümkün görülmediğinden kendilerine lâ-yık bile saymadığını şahsan saymadığını bu cüzi ödenek tahsisinde Sayın Hükümetin gösterdiği yüksek alâkaya ve bu mevzuda konuşan diğer hâtip arkadaşların da hissiyatlarına iştirak eder ben de teşekkür ederim.

Muhterem arkadaşlar, ferdin fertle olan ihtilâfları, Devletin fertle olan ihtilâfları, ferdin Devletle olan ihtilâfları, nihayet hâkim denilen zatın huzuruna gelecek ve hal olacaktır. Bütün bu ihtilâfların hal mercii olması itibariyle, hâkimlik meslekinin ehemmiyeti ve bilhassa hâkimin şahsi birtakım vasıflar ihtiva etmesi hususundaki görüş birliği hemen hemen istisnasız olarak bir vâkadır. Dünya devletleri dahi hâkimlere özel vasıflar tanımış ve bu sebeple özel imkânlar da sağlanması yoluna gitmiştir. Bilhassa adli makamların bir ücret karşılığında dâva görmeleri, ihtilâfları halletmeleri itibariyle bu vekâlet bir masrafçı vekâleti olarak da ifade edilemez. Bu bakımdan Devlete diğer yünden gelir sağlıyan bir müessese olarak mütalâa edilirse, hâkimlerimize lâ-yık oldukları imkânları sağlamak, Devletin çok esaslı vazifelerinden olması lâzımgelir. Yani ben öyle arzu ediyorum ki, çok kıymetli Adliye Bakanımız, inşallah kısa zamanda adliyenin muhtacolduğu bütün imkânları sağlayacak kanunlar ile Meclisimize gelecek ve böylece adliyemize ve adalet cihazımıza mensubolan hâkimlerimizin terfiine medar olacak imkânları sağlamak yolunda büyük gayretler göstereceğine ve Yüksek Meclisinizin bunda fedakâr davranacağından şüphem olmadığından şimdiden adli cihazımı-

zın terfi yolunda atılmış adımın bir işareti olarak telâkki ettiğim bu tasarıya müspet oy vereceğini, umar hürmetlerimi sunarım.

BAŞKAN — Sayın Ucuza! buyurunuz.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Muhterem Başkan, değerli arkadaşlarım; bu tasarı üzerinde sözlerime başlarken tasarıyı getirmiş olan Hükümete teşekkürlerimi, şükranlarımı arz etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, meslek mensubu arkadaşlarım bilirler ki, staj müddeti uzun olmasına rağmen, stajiyerler gayet cüzi bir ücret ile çalışmaktadırlar. Vaktiyle mesleke intisabettiğim zaman başımdan şöyle bir hâdise geçti. Hâkim stajiyeri idim, bir arkadaşımın evinde yabancı kimselerle karşılaştım, hâkim stajiyeri olarak beni tanıttılar. Konuşmalar sırasında bu yabancı, kaç lira ücret alıyorsunuz diye sordu. Soruşundaki maksadını tesbit etmeme rağmen yalan söyleyemedim. Sene 1951 aldığım ücret 187 lira küsur kuruş. 187 lirayı duyunca bu yabancı şahıs uzun uzun düşündü bu para, dedi, çok az değil mi? Bizim için paranın değerinden fazla bu meslekte hizmet etmenin şerefi vardır. Biz bu maksatla bu mesleke intisabettik, diye kendisine cevap verdim. Ve hakikatende bu mesleke intisabeden arkadaşlarımız bu düşünce içerisinde bu mesleke intisabetmişlerdir.

Adalet mülkün temeli olduğuna göre bu prensibi hakikî veçhesi ile yaşatabilmek için de vazife alan arkadaşlarımızın stajiyerlikten itibaren tatmin edilmesi tarafına gitmekte bizlerin vazifesidir. Bu bakımdan Hükümetime teşekkür etmek istedim. Kanun bir taraftan stajiyer hâkim adaylarına maaşlarından başka bir ödenek hükmü getirirken, bir taraftan da bu mesleke intisabedenleri sadece bir dilekçe ile müracaat edip, mesleke alma imkânını ortadan kaldırıp, gayet güzel bir hüküm koymaktadır. Bir imtihana tabi tutmaktadır. Değerli arkadaşlarım, bu da ileri bir adım olmakla beraber, esaslı bir prensiptir. Gerek ödenek verilmesi, gerekse imtihan hakkının konulması gibi sebeplerle, kanunun reylerinizle kabul edilmesini ve bendenizin de müspet oy vereceğimi arz eder, Yüce Heyetinizi hürmetle selâmlarım.

BAŞKAN — Kifayeti müzakere mi efendim.

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — Bir takririm var, Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Başkaca söz isteyen?.. Yok. Maddelere geçilmesi hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İvedilikle görüşülmesi hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hâkimler Kanununa Ek 5017 sayılı Kanuna bağlı ve 661 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan cetvele ve bu kanunun 1 nci maddesine ilâve yapılmasına dair kanun tasarısı

Madde 1. — 5017 sayılı Kanunun 1 nci maddesine «Hâkim adayları» unvanı ve 2556 sayılı Hâkimler Kanununa ek 5017 sayılı Kanuna bağlı ve 661 sayılı Kanunla değişik cetvele ilişik (1) sayılı cetvelde yazılı aylık, derece, unvan ve ödenek eklenmiştir.

BAŞKAN — Cetvellerle ilgili aylık ödeneğin yükseltilmesi hakkında bir takrir vardır.

Sayın Başkanlığa

Stajiyerlere verilecek 350 lira tazminatın 400 liraya çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Hüseyin Kalpaklıoğlu
Kayseri

BAŞKAN — Komisyon?.. Katılmıyor, Hükümet?.. Katılmıyor. Takriri Komisyon ve Hükümet katılmıyor. Takririn dikkate alınması hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi cetveli ile birlikte oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 2. — Bu kanun hükümleri yayımı tarihini takibeden ay başından itibaren yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde üzerinde görüşmek isteyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 3. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Madde üzerinde görüşmek isteyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun tümünü oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarı kanunlaşmıştır, hayırlı olmasını temenni ederim.

Andlaşmanın onaylanması hakkındaki kanunun açık oylamasına oyunu kullanmayan sayın üye?.. Lütfen kürelere oylarınızı atınız.

Geçici Komisyon Başkanı Sayın Melen tarafından verilmiş bir takrir vardır; okutuyorum.

DEVLET BAKANI SADIK TEKİN MÜFTÜOĞLU (Zonguldak Milletvekili) — Sayın Başkan, yalnız biraz evvel görüşülen tasarı Millet Meclisinde açık oya konmuştu akçalı olduğu için.

BAŞKAN — Bütçe ile alâkalı değil. Andlaşma ile ilgili kanun tasarısının açık oylamasına oyunu kullanmayan, sayın üye.. Yok. Oy verme muamelesi bitmiştir.

6. — *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde görevli öğretim üyeleri ile yardımcılarına ve tıp personeline döner sermayeden ödenek ve prim verilmesi hakkındaki kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 1/481; Cumhuriyet Senatosu 1/892) (S. Sayısı: 1128) (1)*

Yüksek Başkanlığa

Aşağıya ismi çıkarılan (1128) sıra sayılı kanun tasarısı tâb edilip sayın üyelere dağıtılmış bulunmaktadır. Önemine binaen :

Gelen kâğıtlardan gündeme alınarak öncelik ve ivedilikle görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Geçici Komisyon Başkanı
Van
Ferid Melen

Kanunun adı :

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde görevli öğretim üyeleri ile yardımcılarına ve tıp personeline döner sermayeden ödenek ve prim verilmesi hakkında kanun tasarısı (1/892)

BAŞKAN — Gelen kâğıtlarda mevcut Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde görevli öğ-

(1) 1128 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

retim üyeleri ile yardımcılarına ve Tıp persone-line döner sermayeden ödenek ve prim veril-mesi hakkında kanun tasarısının gündeme alın-ması talebedilmektedir. Bu hususu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Öncelik kararı almaya lüzum yoktur. Gün-demimizde görüşülecek başka bir konu yoktur.

Komisyon raporunun okunup okunmaması hususunu oylarınıza arz ediyorum. Okunmasını kabul edenler... Okunmamasını kabul edenler... Okunmaması kabul edilmiştir.

Kanun tümü üzerinde görüşmek isteyen sa-yın üye?

Buyurun Sayın Öztürkçine.

RİFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım, bu tasarı çok yerinde bir kanun tasarısıdır. Yalnız, gerekçe-sinde Devlet hastaneleri, Sosyal Sigortalar has-tanelerinden, sosyalizasyon bölgelerindeki he-kimlerle, Tıp Fakültesinde çalışan hekimlerin durumunu tadadederken, burada yalnız Anka-ra Üniversitesinin yani Ankara hududu içeri-sinde, Ankara Üniversitesinin Tıp Fakültesinde çalışan hekimleri ele almıştır. Ama, öbür taraf-taki İstanbul Üniversitesinin Tıp Fakültesi ve Cerrah Paşa Fakülteleri, Ege Üniversitesinin du-rumu ve en mühimmi Erzurum Tıp Fakültesinin durumları ele alınmamıştır. Gerekçede bir ta-raftan sosyal dengeden bahsedilirken, o zaman biz sosyal dengeyi düzeltelim derken, üniversi-teler arasındaki, tıp fakülteleri arasındaki denge bozulacaktır. Bunun hal çaresi Hükümet ve Yüce Komisyondan dolayısıyla Yüce Senato-muz kabul ettiği takdirde esasen kanunun mes-net teşkil ettiği 58 nci madde üniversite ve fa-kültelerle, bunlara bağlı enstitü ve kurumlar-dan gerekli görülenler için kullanılmak üzere burada her üniversiteye 500 000 ve bir üniver-siteye bağlı olmıyan her fakülteye 100 000 lira-ya kadar bütçeye konacak ödeneklerden döner sermaye verilir, diye 58 nci maddede sarahatle bir hüküm olduğuna göre, burada kanunun is-mi Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi değil, esa-sen 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu tüm üni-versiteleri ilgilendirdiğine göre, tıp fakültele-rinde görevli dendiği takdirde, bütün üniver-sitelerdeki mevcut tıp fakültelerini de içine ala-

caktır. Ve bu suretle de büyük adaletsizlik ve kanunun gerekçesine uygun olarak çözülebildi-ği takdirde, büyük bir huzursuzluk giderilecek-tir. Tümü üzerindeki mâruzatım bundan iba-rettir. Maddelere geçildiği zaman da ayrıca söz hakkım mahfuzdur. Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Sayın Atmaca.

Vatandaşlığın kazanılması konusunda karşı-lıklı bilgi verilmesi hakkındaki sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğu kanun tasarısının açık oylaması sonucunu arz ediyorum. Oylamaya 107 sayın üye katılmış, 107 ka-bul; salt çoğunluk sağlanmıştır.

HÜSEYİN ATMACA (Denizli) — Sayın Başkan, değerli senatörler; Ankara Üniversite-si Tıp Fakültesi öğretim üyeleri, yardımcıları ve personeline döner sermayeden ödenek ve pirim verilmesini sağlayacak olan bu kanun çok yararlı hizmetler ifa eden Ankara Tıp Fakülte-sinin tam gün çalışması, suretiyle; halka daha geniş daha yaygın hizmet etme imkânını sağla-ması bakımından faydalı olacaktır ve üniver-sitenin daha olumlu ve halka hizmet yönünde daha geniş bir hizmetine imkân verecektir. An-cak, aynı amaçla çalışan Ege, Atatürk ve İst-ambul'daki tıp fakülteleri gibi bu kanunun kapsamına girmesi lâzımgelen diğer tıp mües-seselerinin ele alınmayışının sebebini anlamak mümkün değildir. Millî Eğitim Bakanlığı ko-nuları mevzii olarak ele almakta, parça parça kanunlar getirmek suretiyle eğitim hizmetle-rinde eşitliği ve eğitim dallarında müsavata boz-maktadır. Üniversiteler ve çeşitli Millî Eğitim-le ilgili ödenek kanunlarında yapılan, bundan evvelki çıkan kanunlarda yapılan tenkidlere Sayın Bakanın verdiği cevaplarda; bundan böyle eğitim konuları tüm olarak ve Türkiye çapında ele alınacağını vadedmişti. Gene görü-yoruz ki, tek müessese için aynı eşit şartlar içinde çalışan müesseseler varken, tek bir mü-essese için bir kanun getirilmekte ve ilerde di-ğerlerinin de sızlanması ile yeni yeni kanun-larla karşılaşma gibi bir durum hâsıl olacaktır. Anlaşıyor ki, Sayın Millî Eğitim Bakanı he-nüz eğitim kanunlarını Türkiye çapında ele al-ma işini başaramamış, vadetmesine rağmen yi-ne eski usul parça parça bölük pörçük kanun-larla karşımıza çıkmaktadır. Bu vesile ile bir hususu daha arz etmek istiyorum; bu ödenek

kanunlarından sonra, halkın sağlığı ile çok yakından ilgili olan bu meseleler, fakir halkın tedavisinde birtakım müşkülâtlar çıkarmaktadır. Özellikle döner sermaye için fakir halkın aleyhine işliyen bir sistem olmuştur. Bu bakımdan Millî Eğitim ve Sağlık Bakanlarından fakir halkın tedavi ve muayeneleri için kolaylık gösterecek, onları parasız tedavi edebilecek bir fon ayırmasını veya birtakım imkânlar sağlamasını rica ediyorum.

Hepinizi saygı ile selâmlar, bu vesile ile bu kanunun Ankara Tıp Fakültesi için hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN — Sayın Alpaslan buyurun.

FEHMİ ALPASLAN (Artvin) — Muhterem arkadaşlar, Devlete yük teşkil etmeden muhtar müesseseler olan üniversite bünyesindeki Tıp Fakültesinin daha faydalı hizmetler verebilmesi ve kadroları cazip olmadığı için boş kalan bu müessesenin kadrolarını doldurma imkânının yaratılması vesilesiyle getirilmiş olan bu tasarı üzerinde, tasarinın faydası hiçbir suretle münakaşa edilemez olduğu için söz almak niyetinde değildim. Yalnız, benden evvel görüşen iki arkadaşın umumi hatları ile şüphesiz haksız görülmeyecek olan bir meseleyi ortaya koydular. Yalnız Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi için değil, diğer Tıp fakültelerini de ihtiva edecek tarzda bu mesele ele alınsaydı diye buyurdular. Harici görünüşü ile şüphesiz doğru bir fikir. Ama raporu dikkatle okuduğumuz zaman görüyoruz ki, 2 nci sayfada; «Diğer taraftan Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinin öğrenim üyeleri ile yardımcılarının ve tıp personelinin aldıkları ücretler ve diğer tıp fakülteleri ve Devlet müesseselerinde bu meslek mensuplarının almakta oldukları ücretlere nazaran daha düşük bir seviyede kalmış bulunmaktadır.» Demek suretiyle bu tıp fakültesini diğerlerine uydurmak çabası mevcuttur. Kaldı ki, hepimiz biliriz, üniversitelerin bünyesinden gelecek olan kanun tasarıları evvelâ o muhtar müessese olan üniversitelerden hazırlanıp Bakanlığa arz edilir.

Bakanlık mesele üzerinde durur ve ondan sonra Yüce Meclislere takdim edilir. Bu konuda içinde buldukları şartların icabını Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi yerine ge-

tirmiş ve iyi hizmetler yapabilmenin yolunu Devlete ve sosyal adaletin icabı olarak fakir fukaraya yük olmadan ortaya koymuş bulunmaktadır. O itibarla bu kanun tasarısı yerindedir ve biran evvel çıkması lâzım ve çok faydalıdır. Eğer, diğer üniversitelerin bünyesinde de bir aksaklık varsa, o muhtar müesseseler de bilhassa bu kanunu da görmek suretiyle harekete geçebilirler ve Meclislerin de kendilerine bu tarz talepleri esirgemeyeceği vakıadır. Onun için bu kanun lehinde biran evvel lûturkâr oylarınızı kullanmak suretiyle bu tasarinın kanunlaşmasını arz ederim.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Komisyon adına söz Sayın Ertuğ'un.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ CELÂL ERTUĞ (Elâzığ) — Sayın Başkan, muhterem senatörler; muhterem senatör arkadaşlarımla değindikleri noktalara cevap vermeye çalışacağım.

Evvelâ gösterdikleri hassasiyete ve bu yerinde ve vaktinde getirilen kanuna karşı gösterdikleri ilgiye teşekkür edeceğim.

Muhterem senatörler, ilk değinilen nokta şudur: Neden diğer fakültelere de bu kanun getirilmiyor veya bu kanun neden diğer tıp fakültelerini de kapsamamaktadır? Buna kanun prosedürü bakımından engeller vardır. Çünkü döner sermayeden temin edilecek gelirler her müessese için ayrıdır. Döner sermaye geliri olmayan müesseseler böyle bir kanunla karşımıza gelemezler. Ayrıca biliyorsunuz ki, üniversiteler fakültelerden müteşekkildir ve muhtariyetin ilk unsuru da fakültelerdir. Muhtariyet müessesesinin ilk kademesi fakültelerdir. Binaenaleyh, burada, Ankara Tıp Fakültesi esasen çok seneler önce bu Full - Time, döner sermaye sisteminden besliyerek Ful - Time sistemini tesis etmek istiyen ilk fakültemizdir ve Ankara Tıp Fakültesi Profesörler Kurulunun hazırladığı bir tasarıyı, bir teklifi ben takabbül ederek, Yüksek Meclise getirmiştım. Ancak Mecliste kadük oldu. Sonradan yapılan tekrar teşebbüsümüz neticelenemedi. Bugün Hükümet tasarısı olarak karşımıza gelmiş olmasının mutluluğu içindeyiz. Diğer fakültelerin veya diğer üniversitelerimizin bu yolda yapacakları teklifler de

elbetteki aynı muameleye tabi olarak geçecektir. Hepsinin bir arada mütalâa edilmesi mümkün değildir. Çünkü döner sermaye gelirleri ayrı ayrıdır. Döner sermayenin icabettirdiği özellikler her fakültede aynı nitelikte değildir.

Bu vesile ile şu noktaları da belirtmemi müsaadelerinizi istirham edeceğim.

Bu kanun evvelâ Parlâmentomuzca çok rağbet gören ve itibar gören bir unsuru getirmektedir. Tam gün çalışma. Binaenaleyh, bu vesile ile gerek akademik kadronun iyi yetişmesi, asistanlık müessesesinin itibar görmesi ve üniversitelerimizden beklediğimiz araştırmayı sağlayacak, destekliyecektir. Ayrıca sağlık hizmeti bakımından daha tatminkâr imkânlar doğacaktır. Bunun yanında bir arkadaşımızın temas buydukları hususu da önliyen, karşılıyan bir kariyer vardır, o da şudur; Akla geliyor ki, döner sermaye müessesesi hastanelerimizde genişlerse vatandaşlarımız parasız muayene olma imkânından yavaş yavaş yoksun kalacaklardır. Binaenaleyh, halka parasız tedavi olma imkânları zayıflamaktadır. Halbuki, raporumuzun gerekçe kısmında da belirtildiği üzere Ankara Tıp Fakültesi % 50 nisbetinde ücretsiz yatak ayırmıştır. Ve bunu değiştirmeyeceğini raporumuzda tesbit etmiş bulunuyoruz. Bırakınız ki, bir eğitim müessesesi olan tıp fakülteleri, sadece sağlık hizmetleri görmekle mükellef değildir. Talebeye ders mahiyetindeki vâkıaları seçmek ve getirip yatırarak onları tedris konusunda kullanmak mecburiyetindedirler. Bu itibarlardır ki, esasen tıp fakülteleri mecburdur geniş bir kontenjanı çeşitli hastalıklara açmaya. Binaenaleyh, fakir hastaların bakımsız kalması mevzuu bahis değildir. Ayrıca, bu gibi teşekküller memleketimizde öteden beri ihtiyacın duyduğumuz sağlık sigortası organizasyonunu teşvik edici mahiyette olacaktır. Kanunun lehinde oy kullanmanızı dilerken, bu kanunun sağlık hizmetlerimizde büyük inkışaflar sağhyacağına inandığımızı arz eder, teşekkürlerimi sunarım.

BAŞKAN — Kanunun tümü üzerinde görüşmeler bitmiştir. Maddelere geçilmesi hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. İvedilikle görüşülmesi hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Başlığın değiştirilmesi hakkında bir önerge var, okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

1128 sıra sayılı :

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde görevli öğretim üyeleri ile yardımcılarına ve Tıp personeline döner sermayeden ödenek ve prim verilmesi hakkında kanun tasarısı başlığının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini saygiyle arz ve teklif ederim.

İstanbul

Rifat Öztürkçine

«Tıp Fakültesinde görevli öğretim üyeleri ile yardımcılarına ve tıp personeline döner sermayeden ödenek ve prim verilmesi hakkında kanun tasarısı»

BAŞKAN — Sayın Öztürkçine tümü üzerindeki beyanında bunu ifade ettiler. Komisyon katılıyor mu efendim.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ CELÂL ERTUĞ (Elâzığ) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Hükümet?

DEVLET BAKANİ SADIK TEKİN MÜFTÜOĞLU (Zonguldak Milletvekili) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Komisyon, Hükümet katılmıyor. Takririn dikkate alınmasını oylarınıza arz edeceğim. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde görevli öğretim üyeleri ile yardımcılarına ve tıp personeline döner sermayeden ödenek ve prim verilmesi hakkında kanun

Madde 1. — Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinin 115 sayılı Kanunla değişik 4936 sayılı Üniversiteler Kanununun 58 nci maddesine göre verilmiş olan döner sermaye ile işletilen kürsü, enstitü ve laboratuvarları ile sadece öğretim ve araştırma yapan kürsü enstitü ve laboratuvarlarında görevli öğretim üyelerine ve öğretim yardımcılarına aylık ve Üniversite tazminatlarından ayrı olarak, emekliliğe esas olan aylık tutarlarını geçmemek üzere döner sermaye gelirlerinden ek ödenek verilir.

Ek ödenek alanlar hariçte serbest olarak meslek ve sanatlarını icra edemezler. Resmî ve özel her hangi bir müessesede aylıklı, ücretli veya sözleşmeli görev alamazlar. Ancak döner

sermaye ile işletilen kürsü, enstitü ve lâboratuvarları ile sadece öğretim ve araştırma yapan kürsü, enstitü ve lâboratuvarlarında görevli öğretim üyeleri kanunların kendilerine yüklediği görevleri, Fakülte Profesörler Kurulunun izni ile üniversite, yüksek öğretim ve bilimsel araştırma kurumlarında, eğitim ve araştırma ile ilgili bir ek görev alabilirler ve bu ek görev karşılığı alacakları ödenek veya ücretleri fakülte döner sermaye hesabına yatırılır.

BAŞKAN — Sayın Öztürkçine'nin birinci madde ile ilgili 3 tane takriri vardır. Sayın Öztürkçine siz izahat verdiniz, Sayın Komisyon sözcüsü de izahat verdi, dedi ki; nevi şahsına munhasırdır, döner sermayelidir; Ancak Üniversitesi kendi bünyesi içinde döner sermayeli bir mevzu ile ilgili olduğu için.» dediler. Takririnizi bu durum karşısında geri alıyor musunuz?

RİFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — Geri alıyorum, ancak Komisyona bir sorum var. Kanunun başlığında ödenek ve primden bahsediliyor. Ama kanunun maddelerinde ödenek mevcuttur, prim diye bahis yoktur.

BAŞKAN — Suali şöyle tevcih edelim. Ödenek nedir, prim nedir? Birinci Maddede yoktur deniyor, ikinci maddede var. Evet oradan mikrofonu buyurun.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ CELÂL ERTUĞ (Elâzığ) — Sayın Başkan; ödeneği tarif ediyor zaten, prim de fazla mesai yaptığımız zaman meselâ; gece bir ameliyata çağrıldığı veya her hangi bir âcil vakaya çağrıldığı zaman oradan elde edilecek fazla mesaiye karşı verilecek ücrettir. Kanun şümülünde ödenek ve prim mevcuttur 3 ncü maddede bu sarahat mevcuttur.

BAŞKAN — 3 ncü maddede zaten mevcuttur. Evet Sayın Özden sorunuz efendim.

EKREM ÖZDEN (İstanbul) — Bir ek görev deniyor. Bu, bir tane mi yoksa birkaç tane mi?

BAŞKAN — Maddede bir ek görev tâbiri vardır.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ CELÂL ERTUĞ (Elâzığ) — Maddede, bir ek görevdir zaten Sayın Başkanım, bir ek görevden fazla ek görev almak mümkün değildir. Kanun ile tahdit edilmiştir.

BAŞKAN — Tek görev mânasına geliyor.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ CELÂL ERTUĞ (Elâzığ) — Burada bahsedilen ek görev de yine öğretim ve eğitimle ilgili bir ek görevdir. Bunun da misalini arz edeyim. Meselâ; bir Tıp Fakültesi hocası hoca bulunmadığı için Eczacılık Fakültesinde ders vermeye gider ve oradan aldığı parayı da döner sermaye fonuna yatırır. Sayın Özden'in sormak istediği husus; «Bir» ek görevdir.

Sayın Hazer buyurun.

MEHMET HAZER (Kars) — Bu kanunun birinci maddesinde şöyle bir hüküm var: «Verilecek ödenekler emekli maaşına esas olan maaşı geçemez» Bunu o miktara kadar tâyin edecek kimdir? Yüzde yüzü ne kadar verebilir. Yüzde 60 - 70 vermek imkânı vardır maddeye göre, bunu nasıl izah ederler?

BAŞKAN — Soruyu anladınız mı Sayın Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ CELÂL ERTUĞ (Elâzığ) — Anladım efendim. Efendim bu maddede geçen yönetmelikle tâyin edilecektir. Esasen Sağlık Bakanlığı da aynı şekilde bir yönetmelikle tâyin etmektedir.

BAŞKAN — Bu hususlar yönetmelikle tesbit edilecektir derler.

MEHMET HAZER (Kars) — Yüzde yüze kadar mı?

BAŞKAN — Tahmin ediyorum döner sermaye ile ilgili.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ CELÂL ERTUĞ (Elâzığ) — Döner sermaye imkân verirse, yüzde yüz de olabilir.

BAŞKAN — Başka soru sormak isteyen sayın üye? Yok.

RİFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — Resmî ve özel her hangi bir müessese dendiğine göre acaba bu öğretim üyeleri tam gün çalıştıktan sonra meselâ geceleyin yüksek özel okullara ders vermeye gidemez mi?

BAŞKAN — Giderse parası Full - Taym kassasına havale edilir.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ CELÂL ERTUĞ (Elâzığ) — Bu kabil öğretim, eğitim hizmetlerinden alınacak ücretleri döner sermayeye yatırır.

BAŞKAN — Tatmin oldunuz mu Sayın Öztürkçine. Tavrirlerinizi geri aldınız.

RİFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — Evet.

BAŞKAN — Birinci maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 2. — Ankara Tıp Fakültesinin döner sermaye ile işletilen kürsü, enstitü ve lâboratuvarları ile sadece öğretim ve araştırma yapan kürsü, enstitü ve lâboratuvarlarında normal mesai saatleri dışında çalışan öğretim üyeleri ile yardımcı tıp personeline prim verilir.

BAŞKAN — Burada da bir tavrirliniz vardı Sayın Öztürkçine.

RİFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — Geri aldım efendim.

BAŞKAN — Madde üzerinde başkaca görüşmek isteyen Sayın Üye? Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 3. — Bu kanuna göre yapılacak ödemelerin şekil ve şartları, kanunun yayımı tarihinden itibaren üç ay içinde Maliye Bakanlığı ve Devlet Personel Dairesinin uygun mütalâası alındıktan sonra üniversitece hazırlanacak yönetmelikte belirtilir.

BAŞKAN — Madde üzerinde görüşmek isteyen sayın üye? Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 4. — Bu kanuna ve hazırlanacak yönetmeliğe göre ödenecek ek ödenek ve primler hakkında 7244 sayılı Kanunun 3 ncü maddesi hükmü uygulanmaz.

BAŞKAN — Madde üzerinde görüşmek isteyen sayın üye? Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 5. — Bu kanun yayımını takibeden ay başından itibaren yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde üzerinde görüşmek isteyen sayın üye? Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Madde 6. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Madde üzerinde görüşmek isteyen sayın üye? Yok. Maddeyi oylarınıza arz

ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun tümünü oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir, tasarı kanunlaşmıştır. Hayırlı olmasını temenni ederiz.

7. — *Çalışma Bakanlığı Kuruluş ve görevleri hakkındaki 4841 sayılı Kanununun 6 ncı maddesinin (D) fıkrasının değiştirilmesi ile ilgili 18 . 5 . 1967 tarih ve 864 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesinin 3 ncü fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 2/624; Cumhuriyet Senatosu 2/244) (S. Sayısı : 1130) (1)*

BAŞKAN — Geçici Komisyon Başkanı Sayın Kınaytürk tarafından verilmiş bir tavrirl vardır. Sayın Kınaytürk? Burada, Komisyon Başkanı, Hükümet? Burada, tavriri okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Aşağıda ismi çıkarılan 1130 sıra sayılı Kanun teklifi tabedilmiş sayın üyelere dağıtılmış bulunmaktadır.

Gelen kâğıtlara ekden gündeme alınarak öncelik ve ivedilikle görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Geçici Komisyon Başkanı
Ömer Faruk Kınaytürk

Kanunun adı :

Çalışma Bakanlığı kuruluş ve görevleri hakkındaki 4841 sayılı Kanununun 6 ncı maddesinin (D) fıkrasının değiştirilmesi ile ilgili 18.5.1967 tarih ve 864 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesinin 3 ncü fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifi.

BAŞKAN — Gelen kâğıtlara ekten Çalışma Bakanlığı kuruluş ve görevleri hakkındaki 4841 sayılı Kanunun altıncı maddesinin (D) fıkrasının değiştirilmesi ile ilgili 18 . 5 . 1967 tarih ve 864 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesinin üçüncü fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifinin, müzakeresi istenmekte ve gündeme alınması talebolunmaktadır. Gelen kâğıtlara ekten gündeme alınması hususunu oyla-

(1) 1130 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

rınıza arz edeceğim. Kabul edenler... Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Komisyonun öncelik talebi vardır. Başkaca görüşülecek bir husus bulunmadığı cihetle, öncelik kararı alınmasına lüzum görülmemektedir.

Komisyon raporunun okunup okunmamasını oylarınıza arz edeceğim. Okunmasını arzu edenler... Okunmamasını arzu edenler.. Okunmaması kararlaştırılmıştır.

Kanunun tümü üzerinde görüşmek isteyen üye? Yok. Maddelere geçilmesi hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İvedilikle görüşülmesi hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Çalışma Bakanlığı Kuruluş ve Görevleri hakkındaki 4841 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin (D) fıkrasının değiştirilmesi ile ilgili 18.5.1967 tarih ve 864 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesinin 3 ncü fıkrasının değiştirilmesine dair kanun

MADDE 1. — 864 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesinin 3 ncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

İşçi sendika uzmanı olarak atanacak sosyal yardımcıları en çok işçi üyesi bulunan işçi konfederasyonunca gösterilecek boş kadro miktarının iki katı olarak tesbit edilecek adaylar arasından, Çalışma Bakanlığınca atanır.

Bu atanmada Devlet memurları hakkındaki Kanunda öngörülen tahsil şartları aranmaz.

İşçi sendika uzmanı sosyal yardımcıların aylıkları ihtisas kadroları ödeneklerinden karşılanır.

BAŞKAN — Madde üzerinde Sayın Karaöz buyurun efendim.

İLYAS KARAÖZ (Muğla) — Sayın Başkan, sayın senatorler; Çalışma Bakanlığı Kuruluş ve Görevleri hakkındaki 4841 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin (D) fıkrasının değiştirilmesi ile ilgili 18 . 5 . 1967 tarih ve 864 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesinin 3 ncü fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifinin 1 nci maddesinin son fıkrasında şöyle denilmektedir. «İşçi sendika uzmanı, sosyal yardımcıların aylıkları ihtisas kadroları ödeneklerinden karşılanır.» Fakat, muh-

terem arkadaşlar bundan evvel Yüce Senatodan geçmiş olan 864 sayılı Kanuna ek, cetvelde ihtisas mevkii kadro yoktur. Bu durum muvacehesinde Çalışma Bakanlığı dışarıya bu işçileri gönderemiyecektir. Çünkü, bir sayılı cetvelde kadrolar ihtisas mevkii olarak tanzim edilmiştir. Binaenaleyh, bu son fıkranın değiştirilmesi bir zaruret halindedir. Bendeniz bir takrir hazırladım, bu birinci maddenin son fıkrasının değiştirilmesi mevzuunda. Son fıkranın, işçi sendika uzmanı, sosyal yardımcıları 684 sayılı Kanunun üçüncü maddesinde bahsi geçen bir sayılı cetvelde «9 ncü derece karşılığı olarak gösterilen 640 Türk lirası aylıkla atanırlar.» şeklinde değiştirilmesi bir zaruret halindedir. Bu sebeple önergime iltifat buyurmanızı rica ederim. Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Birinci madde üzerinde başkaca görüşmek isteyen sayın üye?.. Buyurun Sayın Hazer. Sayın Atalay siz de görüşmek istiyor musunuz?

SİRRİ ATALAY (Kars) — Evet.

MEHMET HAZER (Kars) — Muhterem arkadaşlar, 1 nci maddede dikkatimi çeken iki nokta vardır bu iki noktanın tanzihini temin için mâruzatta bulunacağım. Maddenin ilk fıkrasında; «İşçi sendika uzmanı» tâbiri vardır. İşçi sendikası uzmanı bizim kanunlarımızda yeni bir terimdir. Fakat bunun vasfı hakkında esash bir bilgi yoktur. Kime işçi sendika uzmanı diyoruz? Bunu öğrenmek istiyorum bu bir ikincisi, demin arkadaşımın temas ettiği ödenğin, ihtisas kadroları ödenğinden ödenecek deniyor bu sosyal yardımcıların aylıkları. İhtisas kadroları ödenği bir bütçenin fasıl veya maddesi değil ki, oradan ödensin. Yani, eğer bu sendika uzmanlarının ödenekleri bir ihtisas kadrosu olarak mütalâa olunacağı ifade edilmek isteniyorsa bunun açıkça yazılması lâzımdır. Yani bu uzmanların istihdam olunacakları kadrolar bir ihtisas kadrosu mu olacaktır? Öyle ise mevcut mali kanunlarımızdaki gibi bunun bir ihtisas mevkii olduğunu tasrih etmek lâzımdır. Aksi takdirde, sayın arkadaşımın da temas ettiği gibi hem mevcudolmayan bir kadrodan, hem de bütçe tekniğine aykırı bir ifade ile tediye yapmak mümkün değildir. Yani, ihtisas kadrolarından tediye yapılmaz. Fasıldan ve maddeden tediye yapılır. Ayrıca böyle bir kad-

ro da yoksa, bu kanun daha çıkmadan evel tatbik imkânı olmayan bir kanun olarak çıkmış olacaktır. Bu iki noktanın tavrini istihdam ediyorum.

BAŞKAN — Sayın Atalay.

SIRRI ATALAY (Kars) — Muhterem arkadaşlarım, 864 sayılı Kanuna bağlı bir sayılı cetvelde işçi uzmanı, sosyal uzman olarak baremin 9 ncü derecesinde 11 kadro ayrılmış bulunmaktadı idi. 11 kadro baremin 9 ncü derecesinde bir sayılı cetvele bağlı 864 sayılı Kanun gereğince. Orada bu kadrolarla ilişkin hükümler arasında, bu atanmalarla Devlet memurlarında aranan şartların aranacağı tesbit edilmiş bulunmaktadı idi. Şimdi bu tesbitten vazgeçilmektedir. Gerekece olarak da işçi sendika uzmanı olarak dışarıya gönderilecek işçiler arasında Devlet memurlarında aranacak şartları haiz kimselerin bulunmadığı iddiasıdır. Şimdi, Hükümet ve Komisyon 864 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten bu yana; işçi uzmanı, işçi sendika uzmanı için ister Çalışma Bakanlığına ister işçi sendikasına kaç tane müracaat olmuştur. Bu müracaatlar içerisinde kaç tanesi bu şartları haiz değildir de geri çevrilmiştir, bu sebeple tâynleri yapılamamıştır ki, bu şartların kaldırılması isteniyor. Yani, talepler olmuş fakat, bu talepler şartlar haiz değildir de geri mi çevrilmiştir? Bu kadrolar doldurulamamış mıdır veyahut her hangi bir sebepten dolayı bu kadrolara tâyn yapılamamıştır ve bu kadrolardan kaç halihazırda açık bulunmaktadır? Açıkça şu şu kadrolardan şunlar açıktır ve kendilerine tâyn yapılamamıştır ve tâynin yapılamamaları gerekçeleri şunlardır? Bunları bilmek lâzımdır ki, Yüksek Heyet ona göre oylarını kullanabilsin. Bu hususta geniş bilgi vermek gerekmektedir. Ayrıca Devlet memuriyeti için istenilen şartlar nedir? Baremin 9 ncü maddesindeki bu 11 kadroluk için istenilen ihtisas, yüksek öğrenim istemiyen bir ihtisastır. Dışarıya gönderilecek işçi uzmanı, için Devlet memuriyetinde aranan şartları aramadığımız takdirde ilkökul mezunu olmayan kimseler dahi gönderilebilecektir. Bu şartları aramadınız mı, şartlar ortadan kaldırıldığı takdirde hem işçi uzmanı olacak, hem gerektiğinde dışarı gidecekler, hem de sosyal uzman olacak. Bugün, Sosyal Devlet nizamı içinde sosyal hakların öğretimi ve takibi bir ihtisası ge-

rektirmektedir. Sosyal uzman ve sosyal sahada ki çeşitli hizmetlerin yüklenebilmesi için ilkökul diploması şartını dahi ortadan kaldırdığımız takdirde, o halde bu sosyal uzman olamayacaktır ve uzman da olamayacaktır. Uzmanlığın gerektirdiği şartları kaldırdığımız takdirde, buna sosyal uzman sıfatını nasıl verebileceğiz ve bu nasıl telif edilebilecektir? Kaldı ki, «ihtisas kadroları ödeneklerden karşılanır.» deniyor, Sayın Karaöz'ün de ifade ettiği gibi, işçi sendika uzman yardımcıları; işçi sendika uzmanı sosyal yardımcılardır bunlar. Sosyal yardımcı olabilmek için bir iş kolunda bir kimse ilkökul tahsili olmadan dahi kalifiye bir işçi, vasıflı bir işçi niteliğini haiz olabilir, mesleğinde yükselebilir. Ama sosyal uzman veyahut yardımcısı olabilmesi için bazı şartları haiz olması gerekirdi. Bu nitelikleri kaldırdığımız takdirde sosyal uzman veyahut yardımcısı olmasına imkân olmadığı gibi, ihtisas kadroları ödeneklerinden karşılanacaktır. İhtisas kadroları için kanun şartlar koşmuş. Bu şartları haiz olduğu takdirde ihtisas kadrosuna alınacaksınız demiş. İhtisas kadrosundan tahsisatını karşılayacağız ama kendisi ihtisas sahibi olmayacaktır, ihtisas sahibi olabilmek için bütün şartlar da kalkmış olacaktır. Tezatlar vardır, bu sebeple Komisyonun bunu geri alması ve tetkik ettikten sonra Yüksek Heyete getirmesi için bir önerge vereceğim.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Başka görüşmek isteyen sayın üye? Yok...

Sayın Kinaytürk, buyurun.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI ÖMER FARUK KINAYTÜRK (Burdur) — Muhterem Başkan, değerli senatörler; muhterem senatör arkadaşlarımızın kıymetli görüş ve işaretleri yerindedir. Komisyon olarak biz de bu noktalar üzerine eğilmiş bulunmaktayız. Yalnız önümüzdeki bu kısa zaman ve bu hizmetlere atanma yapamaması Çalışma Bakanlığı ve Meclisten tam etüdedilerek gelmediği noktaları malumdur. Bu durum karşısında ben bir noktaya daha işaret edeceğim. Hem ihtisas, hem uzman atanmasından gayri, burada bir başka nokta daha var; tahsil şartı aranmaz, tahsil şartı aranmaz kaydını hepimiz de dikkatle tetkik ettiniz. Ortaokul, lise tahsili aranmaz demek uygun olabilir. Tahsil

şartı deyince, ilkokul mezunu olmıyanın da hat-tâ okur yazar olmıyanın da gitmesi gibi bir durum hâsıl oluyor. Zaten bu da aykırı. Bunu Yüksek Heyetiniz tasvibederse, burada takrirlerle tadil edip çıkarmak istiyorduk. Sebebi de bu hizmet geri kalıyor diye. Bunlara vâkıfız, ama, yine Yüksek Heyetinizin irşadı bizi kanunu, tasarıyı geri almaya icbar ediyor. Tasarıyı geri alacağız. Fakat, bunu huzurunuzda getirmekten kastımız, bugün gelmiştir huuzrunuza, virgül dahi değiştirememek durumundayız, ama yarın Meclisten çıkar mı diye Sayın Karaöz'ün tadil teklifine yanaşılıyor ve kendim de o tadil

teklifinde şuna işaret edecektim: Ortaokul ve lise aranmaz. Yoksa, okur yazar olmıyan da gider bu durum karşısında . Daha var. Binaenaleyh, eğer bu hizmetin geri kalmasında bir mahzur yoksa. İftiharla söylenebilir ki, Senatamız her şeyi tetkik ediyor, bütün komisyonlarımız ve bu gözümüzden kaçmamıştır. Onun için madem ki, bu hizmet geri kalabilirse biz geri alıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon tarafından geri alınmıştır. Sayın Karaöz'ün takriri ile birlikte iade ediyoruz.

6. — YOKLAMA

HAYDAR TUNÇKANAT (Tabii Üye) — Ekseriyet yoktur, yoklama yapılmasını istirham ediyoruz. (Sayın Tunçkanat, Sayın Küçük, Sayın Kök, Sayın Zerin Tüzün ve Sayın Mebrure Aksoley olmak üzere beş kişi ekseriyet olmadığını ayığa kalkarak beyan ettiler.)

BAŞKAN — Sayın Tunçkanat, Sayın Küçük, Sayın Tüzün, Sayın Aksoley ve Sayın Kök tarafından, çoğunluk olmadığı iddiası ile yoklama yapılmasını istemiştir. Yoklama yapılacaktır.

(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Çoğunluğumuz yoktur. Esasen gündemimizde de görülecek hiçbir husus yoktur. Yalnız kadro dolayısıyla açıkta kalanların durumu ile ilgili Meclisten gelmiş, Geçici Ko-

misyon Başkanlığı tarafından talebedilmiş bir kanunun müzakeresi talebedilmekte idi.

Muhterem senatörler, almış olduğunuz karar veçhile 10 Haziran Pazartesi günü seçimleri takiben toplantı yapılacaktır. Seçime giden arkadaşlara muvaffakiyet dileriz. Diğer sayın üyeler de tatillerini iyi geçirmelerini Başkanlık Divanı adına temenni ederiz.

15 . 4 . 1968 Pazartesi gününden muteber olmak üzere 10 Haziran 1968 Pazartesi günü saat 15,00 te toplanmak üzere, tatil sebebi ile, birleşimi kapatıyoruz.

Kapanma saati : 13,45

7. — SORULAR VE CEVAPLAR

B) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, Bakanlıkta toplanmış bulunan yardım paralarına dair sorusu ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Vedat Âli Özkan'ın yazılı cevabı (7/444) (1)

(1) Not : Soru ile ilgili cetveller Kanunlar Müdürlüğü dosyasında

Yüksek Başkanlığa

Aşağıdaki sorunun Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi saygiyle rica ederim.

Sırrı Atalay

C. S. Kars Üyesi

1964, 1965, 1966, 1967 yıllarında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığında toplanmış bulunan «yardım» paraları her yıl ayrı ayrı olmak üzere

re hangi dernek, kurum veya ne nâmda olursa olsun talebedilen yere ayrı ayrı ne miktar para verilmiştir?

T. C.
Sağlık ve Sosyal
Yardım Bakanlığı
Bakan
2571

10 . 4 . 1968

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına
Ankara

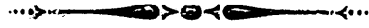
ilgi : 26 . 3 . 1968 gün ve Genel Sekreterlik Kanunlar Md. 9038 - 444 - 244 sayılı yazı.

Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sayın Sırrı Atalay'ın ilgi yazı ile gönderilen yazılı soru önergesinde istediği 1964, 1965, 1966 ve 1967 yıllarında Bakanlığımda toplanmış bulunan yardım paralarından derneklere yapılmış olan yardımlar her yıl ayrı ayrı olmak üzere ekte sunulmuştur.

Arz ederim.

Saygılarımla

Dr. Vedat Âli Özkan
Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı

8. — DÜZELTİŞ

11 . 4 . 1968 tarihli 49 ncu Birleşim tutanağı sonuna bağlı 1128 S. Sayılı basmayazıda aşağıdaki düzeltiş yapılacaktır :

Sayfa	Sütun	Madde	Satır	Yanlış	Doğru
2	1	2	5	Sataleri	Saatleri

Vatandaşlığın kazanılması konusunda karşılıklı bilgi verilmesi hakkındaki Sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısına verilen oyların sonucu

(Tasarı kanunlaşmıştır.)

Üye sayısı : 183

Oy verenler : 107

Kabul edenler : 107

Reddedenler : 0

Çekinenler : 0

Oya katılmayanlar : 73

Açık üyelikler : 3

[Kabul edenler]

TABİİ ÜYELER

Ekrem Acuner
Vehbi Ersü
Suphi Gürsoytrak
Suphi Karaman
Kâmil Karavelioğlu
Sami Küçük
Selâhattin Özgür
Haydar Tunçkanat
Muzaffer Yurdakuler
ADANA
M. Nuri Âdemoğlu
M. Yılmaz Mete
Mehmet Ünalı
AFYON KARAHİSAR
M. Kâzım Karaağaçlıoğlu
Ahmet Karayığit
Kemal Şenocak
AĞRI
Salih Türkmen
ANKARA
Turgut Cebe
Turhan Kapanlı
Yiğit Köker
Mansur Ulusoy
ANTALYA
Mehmet Pırılı
Âkif Tekin
ARTVIN
Fehmi Alpaslan
AYDIN
Osman Saim Sarıgöllü
BALIKESİR
Enver Aka
Nejat Sarıhalı

BOLU
Sırrı Uzunhasanoğlu
BURDUR
Ö. Faruk Kımaytürk
BURSA
Şeref Kayalar
Cahit Ortaç
Saffet Ural
ÇANAKKALE
Nahit Altan
ÇANKIRI
Hazım Dağlı
ÇORUM
Safa Yalçuk
DENİZLİ
Hüseyin Atmaca
Ali Kemal Turgut
ELÂZİĞ
Celâl Ertuğ
Salim Hazerdağlı
ERZİNCAN
Fehmi Baysoy
ERZURUM
Sakıp Hatunoğlu
Edip Somunoğlu
ESKİŞEHİR
Ömer Ueuzal
GAZİANTEP
Zeki İslâm
GÜMÜŞANE
Abbas Cilâra
HATAY
Enver Bahadırılı
Mustafa Deliveli
İÇEL
C. Tevfik Okyayuz

Talip Özdolay
İSTANBUL
Erdoğan Adalı
Mebrure Aksoley
Şevket Akyürek
Tekin Arıburun
Halûk Berkol
O. Zeki Gümüšoğlu
Ekrem Özden
Rifat Öztürkçine
Cemal Yıldırım
İZMİR
Ömer Lûtfi Bozçalı
Enis Kansu
Hüsnî Onat
Nevzat Özerdemli
KARS
Y. Ziya Ayrım
KASTAMONU
Mehmet Çamlıca
KAYSERİ
Hüseyin Kalpaklıoğlu
KIRKLARELİ
Ahmet Naci Arı
KIRŞEHİR
Ali Rıza Ulusman
KONYA
Sedat Çumralı
Mustafa Dinekli
Muammer Obuz
Ahmet Onar
KÜTAHYA
A. Orhan Akça
İ. Etem Erdinç
MANİSA
Emin Açar

Orhan Süersan
Refik Ulusoy
MARAS
Cenap Aksu
MARDİN
Abdurrahman Bayar
Abdülkerim Saraçoğlu
MUĞLA
İlyas Karaöz
MUŞ
İsa Hisan Bingöl
NIĞDE
Hüseyin Avni Göktürk
ORDU
Eşref Ayhan
RİZE
O. Meedi Agun
SAKARYA
Osman Salihioğlu
SAMSUN
H. Enver Işıklar
Refet Rendeçi
Fethi Tevetoğlu
SİNOP
Suphi Batur
SİVAS
Ahmet Çekemoğlu
Rifat Öğten
Ziya Önder
Hulûsi Söylemezoğlu
TEKİRDAĞ
Cemal Tarlan
TOKAT
Ali Altuntaş

TRABZON	UŞAK	CUMHURBAŞKANIN-
Ö. Lûtfi Hocaoğlu	Mehmet Faik Atayurt	CA SEÇİLEN ÜYELER
Reşat Zaloğlu	VAN	Lûtfi Akadh
URFA	Ferid Melen	Hidayet Aydiner
İ. Etem Karakapıcı	ZONGULDAK	Ömer Ergün
Hasan Oral	Tarık Remzi Baltan	Hasan Kangal
	Akif Eyidoğan	Zerin Tüzün

[Oya katılmayanlar]

TABİİ ÜYELER	BOLU	KARS	SAKARYA
Refet Aksoyoğlu	Rahmi Arıkan	Sırrı Atalay (Bşk. V.)	Mustafa Tıǵlı
Mucip Ataklı	BURSA	Mehmet Hazer	SAMSUN
Emanullah Çelebi	İ. Sabri Çağlayangil	KASTAMONU	Rıza Işıtan
Kadri Kaplan	(B.)	Ahmet Nusret Tuna	ŞİRT
Sezai O'Kan	JANAKKALE	KAYSERİ	Abdurrahman Kavak
Fahri Özdilek	Ziya Termen	Hüsnü Dikeçligil	TEKİRDAĞ
Mehmet Özgüneş	ÇORUM	Sami Turan	Hayri Mumcuoğlu
M. Şükran Özkaya	Alâeddin Çetin	KOCAELİ	TOKAT
Ahmet Yıldız	DIYARBAKIR	Hikmet İşmen	Zihni Betil
ADANA	Selâhattin Cizrelioğlu	Lûtfi Tokoğlu	TRABZON
Mukadder Öztekin	Azmi Erdoğan	KONYA	Ali Şakir Aǵanoğlu
ADİYAMAN	EDİRNE	Muhittin Kılıç	TUNCELİ
Halil Aǵar	Tahsin Banguoğlu	MALATYA	Arslan Bora
AMASYA	ERZURUM	M. Zeki Tulunay	YOZGAT
Macit Zeren (Bşk. V.)	Osman Alihocagil	Nüvit Yetkin	Sadık Artukmaç
ANKARA	ESKİŞEHİR	MANİSA	İsmail Yeşilyurt
Hıfzı Oǵuz Bekata	Gavsi Uçagök	Ferit Alpiskender	ZONGULDAK
Mahmut Vural	GAZİANTEP	MARAŞ	Tevfik İnci
İsmail Yetiş	Nizamettin Özgül	Ahmet Tevfik Paksu	CUMHURBAŞKANIN-
AYDIN	GİRESUN	MUĞLA	CA SEÇİLEN ÜYELER
İskender Cenap Ege	Sabahattin Orhon	Haldun Menteseoğlu	Cevat Açıkalın
(İ.)	İhsan Topaloğlu	(B.)	Âmil Artus
Fikret Turhangil	HAKKÂRİ	NEVŞEHİR	Sadi Koçaş
(Bşk. V.)	Necip Seyhan (İ. Â.)	İ. Şevki Atasagun	Enver Kök
BALIKESİR	ISPARTA	(Başkan)	Osman Köksal
Mehmet Güler	Mustafa Gülcügil	NİĞDE	Cemal Madanoğlu
BİLECİK	İSTANBUL	Kudret Bayhan	Nadir Nadi
Talât Oran	Fikret Gündoğan	ORDU	Ragıp Üner
BİNGÖL	İZMİR	Şevket Köksal	Âdil Ünlü
A. Hikmet Yurtsever	Cahit Okurer	Zeki Kumrulu	Suad Hayri Ürgüplü

[Açık üyelikler]

Balıkesir	1
Bitlis	1
İzmir	1
Yekûn	3

Cumhuriyet Senatosu

GÜNDEMİ

49 NCU BİRLEŞİM

11 . 4 . 1968 Perşembe

Saat : 15,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL
KURULA SUNUŞLARI

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK
İŞLER

II

SORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTI-
RILAN İŞLER

1. — Yasama Meclislerinin dış münasebetle-
rinin düzenlenmesi hakkındaki 16 Ocak 1964
tarihli ve 378 sayılı Kanunun değiştirilmesine
dair kanun teklifinin Millet Meclisince kabul
olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa
ve Adalet Komisyonu raporu (Millet Meclisi
2/565, 619; Cumhuriyet Senatosu 2/243) (S.
Sayısı : 118) [Dağıtma tarihi : 2 . 4 . 1968]

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI
VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA
GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

1. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Hay-
dar Tunçkanat ve Adana Milletvekili Ahmet
Topaloğlu'nun, Dilekçe Karma Komisyonu Ge-
nel Kurulunun 19 . 6 . 1967 tarihli ve 29 sa-
yılı Haftalık Karar Cetvelindeki 2143 sayılı
Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair
önergeleri ve Dilekçe Karma Komisyonu rapo-
ru (Cumhuriyet Senatosu 4/77) (S. Sayısı :
1120) [Dağıtma tarihi : 4 . 4 . 1968]

(Millî Savunma Bakanlığı ile ilgili)

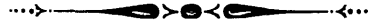
2. — Cumhuriyet Senatosu Kütahya Üyesi
Orhan Akça'nın, tedavi ücretleri hakkında Cum-
huriyet Senatosu Hesaplarını İnceleme Komis-
yonu raporu (5/25)

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK
İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK
İŞLER

**Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Haydar Tunçkanat ve Adana Milletvekili Ahmet Topaloğlu'nun, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 19 . 6 . 1967 tarihli ve 29 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 2143 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önermeleri ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu
(Cumhuriyet Senatosu 4/77)**

(Millî Savunma Bakanlığı ile ilgili)

No. 28

6 . 7 . 1967

Dilekçe Karma Komisyonu Başkanlığına

Gerekçeli itiraz :

1967 ye 29 sayılı cetvelde yayımlanmış bulunan : Emekli Hava Kurmay Albayı Burhan Göksel hakkındaki 11 . 5 . 1967 tarihli ve 2143 No. lu Karara aşağıdaki yazılı gerekçe ile müddetinde itiraz ediyorum.

Gerekli işlemin yapılmasını rica ederim.

Saygılarımla.

H. Tunçkanat
Tabii Senatör

T. B. M. M.

Dilekçe Karma Komisyonu Md.

Tarihi : 6 . 7 . 1967

No: 10

Usul bakımından :

Dilekçe Karma Komisyonu, Emekli Hava Albayı Burhan Göksel'in : 20 Eylül 1962 tarihli dilekçesi ile yaptığı müracaatı 26 . 3 . 1964 te ve 4860/4860 sayılı Kararı ile sonuçlandırılmıştır. Şöyle ki :

«Gereği düşünüldü» :

Dilekçenin açık ve gizli sicil dosyalarının incelenmesi neticesinde ve hakkındaki Bakanlık mütalâası da dikkate alınmak suretiyle husule gelen kanaatine göre hakkında tesis kılınan emeklilik tasarrufunda bir isabetsizlik müşahede ve tesbit olunamadığından emeklilik kararının kaldırılmasına dair talebin reddine Başkan Vasfi Gerger, ile Üye Hamit Kiper'in muhalif ve Üye Fikret Filiz ile Ahmet Çakmak'ın çekimser oylarına karşı ekseriyetle karar verildi.» denilmek suretiyle reddedilmiştir.

Yalnız bu karara muhalif olan Başkan kararı yayınlamakla görevli olduğu halde bu görevini yapmamıştır.

Usulsüzlük bununla da bitmemiş, Komisyon toplantı halinde bulunduğu sırada teklif etmiş olduğu tekriri müzakerenin de reddedileceğini anlayınca, usulsüz olarak bir tekriri müzakere teklifini dosyaya koymuştur. Görevini yapmayan üstelik sorumluluğunu kötüye kullanan bu başkanın bu ha-

reketi kınacağı ve yapılan usulsüzlük, kararın ilk haftalık karar cetvelinde yayımlanmak suretiyle düzeltileceği yerde, yeniden müzakerelere esas alınmasını 140 sayılı Kanunun ve İçtüzüklerin hangi maddelerine dayanılarak yapılmış olduğuna dair bir kayda rastlamak mümkün olamamıştır.

Bu komisyonun üyesi olmıyan ve senatörlük sıfatı iki sene önce sona eren ve görevini kötüye kullanan, bir kimsenin usulsüz verilmiş bir tekriri müzakere teklifini Dilekçe Karma Komisyonunun, yine aynı komisyonun 3 sene iki ay önce vermiş olduğu bir kararı bozmak üzere esas almış olması 140 sayılı Kanuna ve içtüzüklere aykırıdır.

Esas bakımından :

Emeklilik işlemi kanun ve nizamla uygun ve usulünce tekemmül ettirilerek tamamlanmıştır. Söyle ki; emekli olacak kimsenin sicili doldurulur. Bu yapılmış olup sicil âmirinin vermiş olduğu siciller esas kayıt defterlerine de kaydedilmiştir. Bu siciller daha sonra; Millî Savunma Bakanlığına gönderilmiş olup Millî Savunma Bakanı da emekli listesinde bulunan general ve albayların emeklilik işlemlerini tamamlayarak onayını çıkarmıştır. Listenin altında Millî Savunma Bakanının imzası mevcuttur. Tebliğ, durumu ise, usulüne uygun olarak yapılmıştır. O tarihlerde Millî Birlik Grubu T. B. M. Meclisinde ve tensikat için kurulmuş olan komisyonlarda yine T. B. M. Meclisinde çalışıyordu. Tebliğ işinin T. B. M. Meclisi antetli zarfla yapılmış olması da bu sebeple gayet normaldir.

Dilekçe Karma Komisyonunda tanıklığına başvurulmuş olan 27 Mayıs 1960 dan önce, Hava Kuvvetleri Komutanı bulunan Em. Orgeneral Tekin Arıburun da Komisyona yanlış bilgi vererek Komisyonun kararında müessir olmuştur.

Em. Albay Burhan Göksel 20 Eylül 1962 tarihli dilekçesinde, aynen şöyle demektedir :

«1960 Haziranında çıkarılmış bir kanunla Heyeti Umumiye arasında benim de nasbım bir yıl geri götürüldü. Bu suretle, Albay rütbesinde 6 ncı yılımı tamamlamış»...

Dilekçede de açıklandığına göre: 27 Mayıs 1960 da Em. Albay Burhan Göksel albaylıkta henüz beşinci senesini sürmektedir. Uçucu olmıyan albayların generalliğe yükselmesi için Albaylıkta bekleme müddeti 6 yıldır.

1960 senesinin 27 Mayısından önce, albaylıkta henüz 5 nci senesini süren bir albayın generallik sicilinin doldurulmasına bu sebepten imkân yoktur. Ve olamaz da. Emekli General Tekin Arıburun'u bu albay için doldurmuş olduğunu söylediği generallik sicilinin 27 Mayıs 1960 dan sonra kasadan kaybolmuş olmasına da imkân yoktur. Çünkü, Mayıs ayında generallik sırası gelmiş olan albayların sicilleri dahi Hava Kuvvetlerinde doldurulmaz. Kaldı ki, doldurulan siciller ayrıca her kademe bulunan ve Kumandanların kasasında saklanan sicil esas kayıt defterlerine de muhakkak işlenir. Sicil kâğıtları kaybolursa dahi, sicil esas kayıt defterlerindeki kayıtlar kaybolamaz. Bu defterler Komisyona da gönderildiğine göre Komisyon tetkik etmişse gerçeği bulmakta güçlük çekmez. 27 Mayıs 1960 tan önce İzmir Hava Harb Okulu Komutanı bulunan Albay Burhan Göksel'in birinci sicil âmiri Eğitim Kolordu Komutanı, ikinci sicil âmiri Hava Kuvvetleri Komutanı, Üçüncü Sicil Âmiri de Genelkurmay Başkanı, olup her birinin kasalarında bu subaya verilmiş bütün siciller kaydedilir. Komisyona verilen bilgi bu bakımdan da gerçeklere uymamaktadır.

Haziran 1960 da kanunla verilen bir sene kademle ancak o senenin 30 Ağustosunda 6 senesini dolduracak olan uçucu olmıyan bir albayın generallik sicilinin doldurulmasına da maddeten imkân yoktur. 42 sayılı Kanunun şümülüne alınan bu albayın mağduriyeti diye bir şey de mevcut değildir.

Silâhlı Kuvvetlerde bugün dahi mevcut albay, yarbay ve binbaşı enflasyonunun önlenmesi için bir tensikat şarttı ve bu da yapıldı. 42 sayılı Kanunla emekli olanlara da geniş tazminat ve haklar tanıandı.

Millî Savunma Bakanlığı
Müstesarlığı
Ankara
Kanun : 551/1 - 67

7 . 7 . 1967

Konu : Em. Hv. Kur. Alb. Burhan Göksel hakkındaki karara itiraz.

İVEDİ

T. B. M. M.
Dilekçe Karma Kom. Md.
Tarihi : 7 . 7 . 1967
No. : 11

T. B. M. M. Dilekçe Karma Komisyonu Başkanlığına

T. B. M. Meclisi Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 11 . 5 . 1967 tarih ve 2143 karar sayılı olup, 19 . 6 . 1967 tarihinde tevzi edilen Em. Hv. Kur. Alb. Burhan Göksel hakkındaki «... emekliye sevkinde orduda müstehak bulunduğu rütbesinin verilerek görevine iadesi için haksız ve mesnetsiz emeklilik işleminin kaldırılmasına kaybettiği hakları ile kıdem, terfii, maaş farkları ile kanuni özlük hakları ve tayin bedeli, hizmetleri zamlarının emsali gibi kendisine verilmesine, emeklilik hak ve istihkaklarının mahfuz tutulmasına...» dair karara 140 sayılı Kanunun 9 ve mütaakıp maddeleri uyarınca ve aşağıda yazılı sebeplerle itiraz ediyorum.

Gereğini arz ederim.

Ahmet Topaloğlu
Adana Milletvekili

Not : 23 . 6 . 1967 tarih ve 4860 sayılı yazı ile alınan özlük ve sicil dosyası ilişiktir.

İtiraz sebepleri:

1. Emekli Albay Burhan Göksel 2 . 8 . 1960 tarihinde 5434 sayılı Kanunun 39/B maddesine göre emekliye sevk edilmiş iken 3 . 8 . 1960 tarihinde 42 sayılı Kanun meriyete girerek 29 . 7 . 1960 tarihinden itibaren emekli olanlara da bu kanunun 2 nci maddesiyle teşmil edilmiş ve Burhan Göksel'in emeklilik işlemi de 20 . 8 . 1960 tarihinde liste halinde yapılan subay emeklilik tasarrufu ile 42 sayılı Kanunun uygulanmasına göre değiştirilmiştir.

2. Emekliliğini mütaakıp Burhan Göksel Danıştayda konumuz ile ilgili iki idari dâva açmıştır :

a) Emeklilik işleminin iptali için açtığı dâva Danıştayın 10 ncu Dairesinin 23.1.1967 gün ve 1965/1977 esas çe 1967/74 karar sayılı ilâmı ile, 42 sayılı Kanunun kaza yolunu kapamamış olmasına rağmen, dâvanın süre aşımı yönünden,

b) Yedekte tuğgeneralliğe terfiinin sağlanması için açtığı dâva da, Danıştay 8 nci Dairesinin 17.12.1964 tarih ve 1963/10914 esas ve 1964/8410 karar sayılı ilâmı ile «Albaylık görevinde bulunduğu süre içinde tanzim edilen sicillerinde bulunduğu görevi yapacağı belirtilmekle beraber üst rütbeyi yapacağına dair sicili bulunmadığından,

Her iki dâva da reddedilmiştir.

3. Emekli Albay Burhan Göksel'in ikame etmiş bulunduğu idari dâvaları henüz karara bağlanmamış ve derdest iken, 22.9.1962 tarihli dilekçesinde dâva konusu olan taleplerini T. B. M. Meclisi Dilekçe Karma Komisyon Başkanlığından talebettiği görülmüştür.

Bu talep üzerine Burhan Göksel hakkında 140 sayılı Kanunun 5 nci maddesine uyan bir durum olup olmadığı Komisyon Başkanlığınca Millî Savunma Bakanlığından durum sorulmuş ve 18.12.1963 tarih ve Per. : 7301-18111-63/Hukuk İşleri sayılı yazıları ile keza 6 Ocak 1964 tarih ve Hukuk İş-

leri 70301-18111-63 sayılı yazıları ile Hava Kuvvetleri Komutanlığı tarafından belirtilen idari dâvaların yürütülmekte bulunduğu cevaben Komisyona bildirilmiştir.

Yukardaki bilgilerin ışığı altında Dilekçe Karma Komisyonunun müttehaz kararı ve gerekçesi, 140 sayılı Kanunun 5 ve 11 nci maddeleri dikkate alınarak incelendikte :

Bu kararın,

A) 140 sayılı Kanunun 5/1-b maddesi gereğince Dilekçe Karma Komisyon Genel Kurulunun idari kaza mercilerinden en yükseği olan Danıştayda yürümekte olan bir dâva konusu ile ilgili olaya muttali olduğundan aynı kanunun 11 nci maddesi gereğince bu dilekçe hakkındaki işlemleri derhal durdurması gerekirdi. Halbuki Komisyon tetkikatına devam etmiştir.

B) 140 sayılı Kanunun 5/1-a maddesi gereğince aynı konuda en yüksek idari kaza mercii Danıştay iki karar vermiş olduğu halde Komisyon Genel Kurulu 5/1 maddesi gereğince dilekçenin görüşülemeyeceğini veya 11 nci maddesi gereğince işlemin derhal durdurulmasını karar altına alması gerekirken tetkikatına devam etmiş ve esas hakkında karar vermiştir.

C) Kaldı ki, emekli Albay Burhan Göksel'in Dilekçe Karma Komisyon Başkanlığından talebettiği hususlar 5434, 42 ve 4273 sayılı kanunları ilgilendirmekte olup, bu kanunlara karşı idari kaza murakabesi ve yolları mevcuttur. Ve açıktır. Nitekim Burhan Göksel'in Danıştayda kaybettığı emeklilik işleminin iptaline dair dâvasında Danıştay yukarıda belirtilen kararını verirken 42 sayılı Kanunun dahi idari kaza yolunu kapamadığını belirtmiştir. Filhakika 5434 sayılı Kanunun 39/B maddesi Anayasa Mahkemesince 30.1.1963 tarihinde iptal edilmiş ise de Anayasa Kanununun 152 nci maddesi (İptal kararı geriye yürümez) şeklindeki hükümlerle Burhan Göksel'in emekli olduğu tarihe teşmil etmemiştir. Bu suretle halli kaza mercilerinden birinin kararına bağlı bulunan hususlardan dolayı vukubulan şikâyete Dilekçe Karma Komisyon Genel Kurulunun 140 sayılı Kanunun 5/1-c maddesi gereğince dilekçenin görüşülemeyeceğini ve aynı kanunun 11 nci maddesi gereğince işlemin durdurulmasını karar altına alması gerekirken esas hakkında karar vermiştir.

D) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun müttehaz kararında Burhan Göksel'in sanki özel sebeplerle ve müstakil olarak 5434 sayılı Kanunun 39 ncu maddesine göre emekliye sevk yapılmış gibi gerekçeye rastlanmıştır. Halbuki mumaileyh hakkında emekliye sevk işlemi 27 Mayıs 1960 tarihinden sonra Türk Silâhlı Kuvvetlerinde mevcut kadro ve personel genişliğinin mahrut düzenine sokulması gayesiyle tevessül edilmiş umumi bir emeklilik listesi içinde 42 sayılı Kanuna göre vücut bulmuştur. Liste halinde birçok general ve subayın bu maksatla yapılan emeklilik tasarruflarındandır. Dilekçe Karma Komisyonu Burhan Göksel'in haksız ve mesnetsiz emekliye ayrıldığı yolundaki gerekçesinde bu konuyu tezekkür etmemiştir.

Yukarıda sayılan (A), (B), (C) ve (D) bendlerindeki gerekçelerle 140 sayılı Kanunun hükümlerini ihlâl ederek Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunda karara bağlandığı anlaşılmakla :

Neticeten kanuna muhalif ve haklı bir gerekçeye dayanmayan T. B. M. Meclisi Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurul kararının kaldırılması iktiza eder.

(2143 sayılı Karar)

4860/4860 - 22 . 9 . 1962

BURHAN GÖKSEL

Emekli Hava Kurmay Albay, Adakale
Sokak No. : 41/3

Yenişehir - ANKARA

(Dilekçi : 42 sayılı Kanunun neşrinden evvel ve bu kanunda subaylara uygulanmasında hiçbir kıstas konulmadan ve gösterilmeden hattâ henüz fiilen çıkarılmadan müstakbele ve geçmişe mahsuben 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 39/b bendini tadil eden 7242 sayılı Kanun gereğince emekliye sevkini gerektirecek sicil, terfi, liyakat, ehliyet vasıf ve başarı yönünden hiçbir muhik sebep mevcudolmadan tamamen haksız, usul-

süz ve mesnetsiz bir şekilde Millî Birlik Komitesinin keyfi, indî tasarrufu ile T. B. M. M. antetli bir zarf içinde askerî talimat ve nizamlara aykırı olarak yetkili mercilerden sâdır olup kendi kumandanlığına hitabetmeden, şahsına gönderilen özel bir zarf içindeki yazı ile emekliye sevkinin Anayasa nizamı ile kurulmuş Hukuk Devleti niteliğinde bir nizam içinde asla tervici mümkün olmayan ve bir bakanlığın takdir hakkını kullanırken mer'î mevzuat ile tesbit edilmiş bulunan kanun ve talimatlar hükümlerine kıymet vermemesi veya vermemesinin Hukuk Devleti prensiplerini korkunç derecede tehlikeye koyan bir uygulamayı vücuda getirdiği; bir Devlet kudreti olan ordu emniyet ve huzurun kaynağı, temeli olduğuna göre bu müessesede «bir takdir hakkı kullanılırken» hukuk kaidelerine sadakat ve itimada örnek bir ciddiyet ve hassasiyet gösterilmesi gerekçeyi, aksi halde yalnız o haksızlığa uğrayanın mânen ölümü değil anaprensiplerin kökünden sarsılacağını ve gelecek nesiller için endişeli olacağını, kendisinin askerî ortaokuldan itibaren lise, Harb Okulu tahsilini en iyi derecelerle ikmal edip teğmen rütbesinden albaylığının son senesine kadar müspet siciller aldığını, subaylığı sırasında daha binbaşı iken general kadrolu birliklere komutan olarak atandığını, Türk Hava Kurumunun ve Paraşüt Okulunda şahsı için çıkarılan özel kanunla tevdi edilen hizmetlerinde kurumlar kararı ile altın madalya aldığını, Amerika'da Türk Ataşemiliteri bulunduğu sıralarda Amerika'nın en müntaz madalyalarından olan The legion of MERIT madalyasını ordu emirnamesiyle alan 17 subaydan biri olup; 18 ncisinin Natulüs Atom Denizaltısıyla Şimal Kutbunu geçen zata verildiğini ve en son Hava Harb Okulunun modern şekliyle kurucusu ve kumandanı olarak tümgeneral kadrolu görevinde çalışırken, öğrencilerinin İçişler Kanun ve talimatları icabı daima siyasi olayların dışında tutulması gerekeceği ve yürüyüşlere katılmamaları hususundaki K. ve öğrencilerle yaptığı bir görüşmeden sonra 27 Mayıs harekâtını mütaakıp okuldan Diyarbakır'a derhal alınıp oradan belirtilen şartlar altında hiçbir sebebe dayanmadan generalliğe terfi edeceği sırada emekliye sevk edildiği cihetle ordudaki müstahak bulunduğu rütbesinin verilerek görevine iadesinin sağlanması için haksız ve adaletsiz emeklilik işleminin kaldırılmasını ve kaybedilen hakları alınarak kıdem, terfi, maaş farkları kanunî özlük haklarıyla tayın bedeli, hizmetleri zamlarının da ödenmesine karar ittihazını Danıştay yolu kapalı bulunduğu için T. B. M. Meclisinden talebetmektedir.)

Millî Savunma Bakanlığının cevabi yazısında : E. Hv. Kur. Alb. B. Göksel'in 5434 sayılı Kanununun 39-B. maddesine göre 2-8. 1960 tarihinde emekliye sevk edildiği, ancak; 5 . 8 . 1960 da neşredilen 42 sayılı Kanunun yürürlük maddesi 29 . 7 . 1960 tarihinden itibaren itibar edildiğinden dilekçenin maaş ve ikramiyeleri ayrıca bir idari karar alınmasından 42 sayılı Kanuna göre ödendiği ve böylece 42 sayılı Kanunun 5434 sayılı Kanunun 39-B. maddesine göre evvelece emekliye sevk edilenlere de teşmil edildiği bildirilmektedir.

9 . 5 . 1964 günü mahsus mahallinde toplanan Karma Komisyona raportör dinlendikten sonra dilekçenin bakanlıktan celbedilen dosyası, sicilleri, aldığı madalya ve nişanları, takdirlere dair ibraz edilen vesikaların asılları ile dilekçeleri ve bütün evrak incelenerek :

Gereği düşünüldü : E. Hv. Kur. Alb. Burhan Cöksel'in; elde mevcut sicil ve özlük dosyaları, dilekçesine ekli olarak ibraz olunan resmî vesaikin asılları incelenip komisyonda bu mevzuda yapılan konuşma ve görüşmeler değerlendirilmek suretiyle; generallığe yükseltilmesine engel ve 5434 sayılı Kanununun 39. B. maddesine göre kurumunca re'sen emekliye sevkini haklı gösterecek hiçbir sebep mevcudolmadığı anlaşılmış olup 27 Mayıs İnkilabını mütaakıp emekliye re'sen sevk edilen 235 general arasında henüz 42 sayılı Kanun çıkarılmadan emekliye sevk edilip bilâhara sâdır olan bu kanun hükmünden faydalandırılmı; bulunması da emekliye sevk olayının cereyanı sırasındaki zamanın şartlarından doğduğu anlaşılığ; dilekçenin İçişler Kanunu ve talimatlarına tamamen uygun şekilde emekliye sevk anına kadar görevini liyakatle yürüttüğü cihetle re'sen emekliye sevk işleminin esas, sebep, mesnet ve usule aykırılığına dair mevzuk itirazları yerinde görülerek; emekliye sevkinde orduda müstahak bulunduğu rütbesinin verilerek görevine iadesi için haksız ve mesnetsiz emeklilik işlemlerinin kaldırılmasına, kaybettiği hakları ile kıdem, terfi,

maaş farklariyle kanuni özlük hakları ve tayın bedeli, hizmetleri zamlarının emsali gibi kendisine verilmesine emeklilik hak ve istihkaklarının mahfuz tutulmasına oy birliğiyle karar verildi.

Karar No. Karar tarihi

2143 11 . 5 . 1967

Dilekçe Karma Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Dilekçe Karma Komisyonu

2 . 4 . 1968

Dilekçe Kar. Kom. Rapor No. : 10/11

Dilekçe Kar. Kom. Md. No. : 4860 - 4860

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

1. Emekli Hava Kurmay Albay Burhan Göksel Generalliğe terfiye müstahak bulunduğu yıl 27 Mayıs İnkilâbını mütaakıp ve henüz 42 sayılı Kanun çıkarılmadan idarece görülen lüzum üzerine re'sen emekliye sevk edilmesinin tamamen keyfi ve indî sebeplere dayandığından mer'i kanun ve nizamlara riayet edilmemek suretiyle icerasıyla mevcut ve muhik hak ve menfaatlerinin ihlâl edilmiş olduğundan bahsile bu işlemin iptaliyle kanunen müstahak bulunduğu istihkaklarının da verilmesini 22 Eylül 1962 tarihli dilekçesiyle istemektedir.

Dilekçi tafsilâtlı talebine ekli olarak orduda As. talebelik ve ilk subaylık hayatından beri mün-taz bir subay olarak ifa eylediği fevkalâde hizmetlerle bunlara ait madalya, berat ve sair taltif bel-gelerini de eklemiştir.

2. Millî Savunma Bakanlığına gönderilen dilekçesine verilen cevabi yazıda dilekçinin terfi şartlarını ihraz etmediği, Tuğgeneralliğe yedekte terfi için Danıştay 8 nci Dairesinde dâva açmış bulunduğu ve emekliye sevk işleminin 7242 sayılı Kanunun (5434 - 39/B) maddesiyle yapılmış bulunduğu 19 . 12 . 1963 gün ve Per. 7301 sayılı yazısıyla belirtilmektedir.

Yine bakanlık bilâhara yazdığı 26 Şubat 1964 gün ve Pers. 7301 sayılı yazı ile de : 5434 sayılı Kanunun 39/B. maddesine göre 2 . 8 . 1960 tarihinde emekliye sevkini mütaakıp 5 . 8 . 1960 da nesredilen 42 sayılı Kanunun yürürlük maddesi 29 . 7 . 1960 tarihine kadar geri götürülerek dilekçi ve emsali emeklilere de teşmil edildiği ifade olunmuştur.

İşin Karma Komisyonunda incelenmesi için şahsi ve özlük dosyaları da Bakanlıktan talep edildiğinden sonra 23 . 3 . 1964 tarihli Karma Komisyon toplantısında : Hakkında tesis kılınan emeklilik işleminde bir isabetsizlik görülemiyerek bu konuya ilişkin talebinin reddine Başkan Vasfi Gerger ve Üye Hamit Kiper'in muhalefeti ve diğer iki üyenin de çekimser kalmasiyle ekseriyetle karar verilmiştir.

Bu karardan 4 gün sonraki 27 . 3 . 1964 tarihli Dilekçe Karma Komisyon Başkanlığına Komisyon Başkanı Vasfi Gerger tarafından yazılan bir yazı ile; (Emekli Albay Burhan Göksel hakkında verilen ret kararı hukukî ve kanaatbahş gerekçeye dayanmadığı kanaatinde olduğundan bahsile keyfiyetin bir kere daha müazkeresi) talebedilmiş bulunmaktadır.

3. Bilâhara dilekçinin kararı mütaakıp Millî Savunma Bakanlığına iade edilen şahsi sicil ve özlük dosyaları tekrar istenilmek suretiyle gerekli tetkik ve incelemeler yeniden ifa ve icra edildikten sonra Karma Komisyonun 11 . 5 . 1967 tarihli toplantısında iş gündeme alınmıştır.

Bu toplantıda evrak, resmî belgeler ve sicil, özlük dosyaları Bakanlıkla yapılan muhaberat üzerinde durularak ve Danıştayda sadece yukarıda 1 nci maddemizde belirtilen yedekte generalliğe terfi isteğinden başka emekliliğinin iptali mevzuunda dâva açtığına dair bir kayıt mevcudolmadığı üyeler tarafından dosyası incelenerek anlaşıldıktan sonra; Hava Harb Okulu Komutanı bulundu-

ğu sırada 27 Mayıs'tan evvel Ankara Kara Harb Okulunun yaptığı gösteri yürüyüşüne Hava Harb Okulunun mer'i iç hizmet kanun ve talimatları icabı katılamıyacağı ve daima siyasi olayların dışında kalmaları gerekeceği bütün okul subay ve öğrencilerine duyurulduğu ve hilâfına hareketin ihânet olarak teeziye edileceği hususunun dilekçe tarafından bütün emrindekilere toplu iken emredildiği için bu tutum sebebiyle 27 Mayıs İnkilâbını mütaakıp derhal Hava Harb Okulu Komutanlığından alınıp Diyarbakır'a sevk edildiği ve bilâhara da bu hususta yapılan tahkikat sonucu emekliye sevk edildiğine dair yazı ve ekleri de bütün üyelere okundu.

Komisyonunda şahsen izahat vermek üzere gelmiş bulunan senatör ve milletvekilleri de Başkanlık'tan söz istiyerek Burhan Göksel hakkında bilgi ve görgülerini belirtmişlerdir.

Gereği düşünüldü : E. Hv. Kur. Alb. Burhan Göksel'in elde mevcut sicil ve özlük dosyaları, dilekçesine ekli olarak ibraz olunan resmî vesâikin asılları incelenip komisyonunda bu mevzuda yapılan konuşma ve görüşmeler değerlendirilmek suretiyle; Generalliğe yükseltilmesine engel 5434 sayılı Kanunun 39/B maddesine göre Kurumunca re'sen emekliye sevkini haklı gösterecek hiçbir sebep mevcudolmadığı anlaşılmış olup, 27 Mayıs İnkilâbını mütaakıp emekliye re'sen sevk edilen 235 general arasında henüz 42 sayılı Kanun çıkarılmadan emekliye sevk edilip bilâhara sâdir olan bu kanun hükmünden faydalandırılmış bulunması da emekliye sevk olayının cereyanı sırasındaki zamanın şartlarından doğduğu anlaşıldığı, dilekçenin İç Hizmet Kanun ve talimatlarına tamamen uygun şekilde emekliye sevkî ânına kadar görevini liyakatla yürüttüğü cihetle re'sen emekliye sevk işleminin esas, sebep, mesnet ve usule aykırılığına dair mevzûk itirazları yerinde görülerek; emekliye sevkinde orduda müstahak bulunduğu rütbesinin verilerek görevine iadesi için haksız ve mesnetsiz emeklilik işleminin kaldırılmasına, kaybettiği hakları ile kıdem, terfi maaş farklarıyla kanuni özlük hakları ve tayın bedeli, hizmet eri zam'larının emsali gibi kendisine verilmesine, emeklilik hak ve istihkaklarının mahfuz tutulmasına oy birliğiyle karar verilmişti.

4. Bu kararın usulen haftalık karar cetveliyle yayınlanmasını mütaakıp 140 sayılı Kanuna göre Kanunun 1 ay süre içinde Adana Milletvekili Ahmet Topaloğlu ile Tabii Senatör Haydar Tunçkanat tarafından itiraz edilmiştir.

a) Ahmet Topaloğlu ezeümle : Alb. Burhan Göksel'in 2 . 8 . 1960 da 5434 sayılı Kanunun 39/B maddesiyle emekliye sevkini 3 . 8 . 1960 da 42 sayılı Kanuna intibak ettirildiği,

Dilekçenin Danıştaya bu işlem aleyhinde iki idari dâva açtığı, iptal dâvasının süre aşımından, yedekte Tuğgeneralliğe terfîinin de esas bakımından reddedildiğini, bu dâvaların henüz karara bağlanmadan dilekçenin T. B. M. Meclisinden de talepte bulunduğu ve belirtilen dâvaların yürütülmekte bulunduğu 6 . 1 . 1964 tarihli yazı ile Millî Savunma Bakanlığınca Komisyona bildirilmiş olduğu belirtilerek;

Bu kararın, 140 sayılı Kanunun 5/1 - b maddesi gereğince Danıştayda yürütülmekte olan bir dâva ile ilgili olduğuna muttali olununca Komisyonun işlemleri durdurması gerekirken karara varılmasının u'le aykırı olduğu, konunun 5434, 42 ve 4273 sayılı kanunların ilgilendirmekte olup bu kanunlara karşı kazai murakebe yollarının açık olduğu, fiilhakika 5434 sayılı Kanun 39/B maddesiyle re'sen emekliye sevk işlemleri aleyhine iptal dâvası açma yolunu kapayan mevzuatın 30 . 11 . 1963 tarihli Anayasa Mahkemesi kararıyle iptal edilmiş ise de; (İptal kararının geriye yürüyemeyeceği) cihetle Karma Komisyonunda görüşülemeyeceği,

Kararda; Burhan Göksel'in 5434 sayılı Kanunun 39/B maddesiyle emekliye sevk edilmiş gibi gerekçede yapılmış ise de sonradan bu işin 42 sayılı Kanuna ithal edildiği halde bu kanunun da Komisyonca tezekkür edilmemesi noktalarına mâruf itirazlarda bulunduğu;

b) Diğer muteriz Tabii Senatör Haydar Tunçkanat'ın itirazında ise :

T. Hv. Alb. Burhan Göksel'in 20 . 9 . 1962 tarihli dilekçesiyle yaptığı müracaatı 24 . 3 . 1964 tarihinde Dilekçe Karma Komisyonunda ekseriyetle ret kararı verilerek sonuçlandırıldığı bu, bu karara muhalif olan Başkan kararı yayınlanmakla görevli olduğu halde bu görevini yapmadığı gibi; usulsüz olarak bir tekriri müzakere teklifini dosyaya koyduğu, sorumluluğunu kötüye kullanan bu Başkanın hareketinin kınanacağı kararın ilk haftalık dergide yayımlanarak düzeltileceği yerde yeniden müzakereye alınmasının İçtüzük ve 140 sayılı Kanunun hangi

maddelerine göre yapıldığının anlaşılmadığı ve âhiren verilen kararın ilk kararı bozmasının İktüzük ile 140 sayılı Kanuna aykırı olduğuna mâtufl usul bakımından :

Emeklilik işlemi kanun ve nizamla uygun şekilde tekemmül ettirilerek ve mevcut sicilleri de göz önüne alınarak Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanan generallere ait liste ile birlikte onayının çıkarıldığı, o tarihte Millî Birlik Komitesi Meclis binasında çalıştığı için T. B. M. Meclisi antetli zarfların tebligatta kullanıldığı.

Karma Komisyonunda dinlenen 27 Mayıs'tan önce Hava K. K. bulunan Em. Org. Tekin Arburun'un Komisyonu yanlış bilgi vererek müessir olduğu 1960 Ağustosunda Burhan Göksel'in 6 yılını tamamlayamadığı cihetle Genarallik sicilinin doldurulamayacağı, sicillerin kasadan kaybolamayacağı, sicil esas kayıt defterine de işlenmiş bulunacağı, Haziran 1960 ayında verilen bir sene kıdemle ancak 6 yılını dolduracağı cihetle albaya generallik sicili doldurulamayacağı 12 sayılı Kanunun şümülüne alınan bu albayın mağduriyeti diye bir şey olmadığı gibi esasa mâtufl itirazlarda bulunmuştur.

5. 24 Ocak 1968 tarihinde toplanan Karma Komisyonunda işin ilk sayfasından itibaren geçirdiği merhaleler raportör tarafından izah olunduktan ve komisyon üyelerince evvelce verilen kararlar ile müstenidatı dosyada mevcut vesaik üzerine gerekli incelemeler yapıldıktan sonra Adana Milletvekili Ahmet Topaloğlu, Tekin Arburun ile Tabii Senatör Haydar Tunçkanat tarafından 11 . 5 . 1967 tarihli emeklilik iptali kararına vâkı itirazlar okunup itiraz konularından usul ve esasa ilişkin olanları ayrı ayrı incelendi :

A) Karara itiraz zamanında ve halen Millî Savunma Bakanı bulunan Ahmet Topaloğlunun, Alb. Burhan Göksel'in, 5434 sayılı Kanununun 39/B maddesine göre emekliye sevk edilmiş ise de sonradan 42 sayılı Kanunun şümülüne alınmasının emekliye sevkte aranan subaylar Heyetine mahsus kanuna uygun bir sebep müstenidolmadığı cihetle kabule değer görülemediği gibi; itirazın 2 nci maddesinde belirtilen dilekçenin emekliliğinin iptali için Danıştaya açtığı dâvasının 24 . 1 . 1967 de süre aşımından, yedekte Tuğgeneralliğe terfiinin sağlanması için açtığı dâvasının 8 nci Dairece 17 . 12 . 1964 te reddedildiği belirtilmiş ise de; dilekçenin T. B. M. Meclisine vâkı ilk müracaat dilekçesi ve ekleri Millî Savunma Bakanlığına gönderilip mütalâaları istenmiş iken verilen 18 . 12 . 1963 tarih ve Per. 7301 sayılı dosyada mevcut cevabi yazıda dilekçenin emekliliğinin iptali hususunda Danıştayda dâva açtığına dair hiçbir kaydın bulunmadığı sadece 1076 sayılı Kanunun 7 nci maddesine göre yedekte tuğgeneralliğe yükseltilmesi için bakanlık aleyhine 8 nci Dairede dâva açtığı belirtmiş bulunduğu gibi bu yazı üzerine verilen kararlar son itiraz mevzu edilen Karma Komisyon kararına takaddüm eden senelerde Millî Savunma Bakanlığı ile cereyan eden mütaaddit yazışmalarda dilekçenin açtığı yedekte generalliğe terfi dâvasından başka bir emeklilik iptali dâvasına dair bilgi verilmediği ve itirazın 3 nci maddesinde bahis konusu edilen 6 Ocak 1964 tarihli yazıda da emeklilik iptali için açılmış bir dâva kaydına tesadüf edilmediği cihetle komisyonun 140 sayılı Kanununun 5 nci maddesine göre yetkisine mâtufl itirazların hiçbir sebep ve mesnede dayanmadığı anlaşılmıştır.

Böylece verilen kararlar 140 sayılı Kanunun ruhuna ve vaz'ı maksadına ve maddelerine uygun görülmüştür.

Keza (A), (B) bendlerinde de kısmen bu hususa ve (c), (d) bendlerinde de emeklilik işleminin 5434, 42 ve 4273 sayılı kanunlara göre yapılmış olduğu cihetle iptal dâvası açma yolunun açık bulunduğu, re'sen emekli işlemleri aleyhine iptal dâvası açma yolunu kapıyan kanunların Anayasa Mahkemesince 30 . 1 . 1963 tarihinde iptal halinde ise (İptal kararının geriye yürütmeyeceği) belirtilerek dilekçenin emekliye sevk tarihine teşmil edilemeyeceğinden bahisle Anayasa Mahkemesi kararının yegâne esas ve dayanağın teşkil eden (idarenin hiçbir hukukî tasarrufunun kazai murakabenin dışında bırakılamayacağına) dair prensibine de aykırılığı sebebiyle kabule değer görülmemiştir.

B) Tabî Senatör Haydar Tunçkanat'ın ise yukarıda özeti 4 — b) maddesinde belirtilen itirazları :

26 . 3 . 1964 tarihli Karma Komisyon kararında dilekçenin talebinin reddine ekseriyetle karar verildiği halde muhalif kalan Başkanın tekriri müzakere talebiyle işi tekrar Komisyona getirmesinin ve kararı haftalık karar cetvelinde yayınlanmamasının görevini kötüye kullanmak olacağı halde Komisyonunda tekrar müzakere açılıp emekliliğin iptaline karar verilmesinin 140 sayılı Kanun ve İçtüzüğe aykırı düşeceğine mâtufl usul itirazı işin evvelce de kendini 140 sayılı Kanunun ve Meclis İçtüzüğü muvacehesinde yetkili görerek karar veren **Ek Karma Komisyon** gibi aynı Komisyon tekriri müzakere suretiyle yeni teşkil edilmiş bulunan bir Komisyona itibar edilmeyip tekriri müzakere sebep ve mesnedi yerinde görülerek emekliliğin iptaline karar ittihazında da usul ve yetki bakımından bir noksanlık görülemediğinden bu noktaya ilişkin itiraza itibar edilememiştir.

Esas yönünden; emeklilik işleminin mer'i kanun ve nizamlara uygun iera ve ifa edildiğine, mutazarrır olmadığına, generallerle birlikte liste ile emekliye sevkini yerinde olduğu cihetle tasarrufun iptal edilemeyeceğine ;

1960 Haziranında çıkarılan bir kanunla nasıplar bir yıl geri götürülmüş ise de henüz 6 yılı doldurmayan bir hava albayı hakkında generallik sicili tanzim edilemeyeceğine, 42 sayılı Kanunla yapılan emeklilik işleminin yerinde bulunduğuuna dair itirazları da :

Emekliliğin 5434 sayılı Kanunun 39/B maddesine göre ve o tarihte meriyetten kaldırılmamış bulunan 6122, 6442 sayılı kanunların idari kaza yolunu kapayan süre içinde ve görülen lüzum üzerine emekliliğin subaylar heyetine mahsus Terfi Kanununun emekliye sevk için aradığı sebep ve mesnetlerin dilekçide mevcudolmadığından yerinde bulunmuyarak her iki muterizin bileümle itirazlarının reddi Komisyon Genel Kurulunun 11 . 5 . 1967 tarih ve 2143 numaralı Kararına ısrar edilmesine ve 140 sayılı Kanunun 9 neu maddesine uyularak aynen Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun yüksek tasviplerine sunulmasına Adana Senatörü Muslihittin Yılmaz Mete ile İzmir Milletvekili Cemal Hakkı Selek'in muhalafetiyle diğer âzaların ekseriyetiyle karar verilmiş olduğundan işbu raporumuz tanzim ve takdim kılınmıştır.

Dilekçe Karma Komisyonu

Başkanı	Sözcü	Sözcü	Kâtip
Bolu Senatörü <i>Sırrı Uzunhasanoğlu</i>	Adana Senatörü Muhalifim Şerhim eklidir <i>M. Yılmaz Mete</i>	Kütahya Milletvekili <i>Mehmet Ersoy</i>	Trabzon Milletvekili <i>Ömer Usta</i>
Adıyaman Milletvekili <i>Nazım Bayıllıoğlu</i>	Antalya Milletvekili <i>Refet Eker</i>	Ağrı Milletvekili <i>Kasım Küfrevi</i>	Bilecik Senatörü <i>Talât Oran</i>
	İzmir Milletvekili Muhalifim <i>Cemal Hakkı Selek</i>	Kayseri Milletvekili <i>Ahmet Ateşoğlu</i>	

Muhalefet Şerhi

Emekli Hava Kurmay Albay Burhan Göksel 22 . 9 . 1962 günlü dilekçesiyle 42 sayılı Kanuna göre yapılan emekliliğinin iptalini Dilekçe Karma Komisyonundan talebettiği halde aynı konuda Danıştaya dâva açmıştır.

140 sayılı Kanunun 1 nci bölümü (b) bendi gereğince; idari kaza merciinde görülmekte olan bir dâva ile ilgisi görülen dileğin Komisyonunda görüşülmesinin durdurulması gerekirken bu hususta karar verilmesi kanuna aykırıdır. Bu konuda Senato Genel Kurulunda söz hakkım bakidir.

30 . 3 . 1968

Dilekçe Karma Komisyonu Sözcüsü

Adana Senatörü

M. Yılmaz Mete

Vatandaşlığın kazanılması konusunda karşılıklı bilgi verilmesi hakkındaki Sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu İçişleri, Anayasa ve Adalet ve Dışişleri, Turizm ve Tanıtma komisyonları raporları (Millet Meclisi 1/183; Cumhuriyet Senatosu 1/877)

(Not : Millet Meclisi S. Sayısı : 559)

*Millet Meclisi
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 1/183-1707*

10 . 2 . 1968

CUMHURİYET SENATOSU BAŞKANLIĞINA

Millet Meclisinin 7.2.1968 tarihli 37 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek açık oy ile kabul edilen, Vatandaşlığın kazanılması konusunda karşılıklı bilgi verilmesi hakkındaki Sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı, dosyası ile birlikte sunulmuştur.
Saygılarımla.

Ferruh Bozbeğli
Millet Meclisi Başkanı

Not : Bu tasarı 7.4.1966 tarihinde Başkanlıkça İlk Komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 5 ve 7.2.1968 tarihli 36 ve 37 nci birleşimlerinde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilmiştir. (Millet Meclisi S. Sayısı : 559)

İçişleri Komisyonu raporu

*Cumhuriyet Senatosu
İçişleri Komisyonu
Esas No. : 1/877
Karar No. : 6*

22 . 1 . 1968

Yüksek Başkanlığa

Vatandaşlığın kazanılması konusunda karşılıklı bilgi verilmesi hakkındaki Sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı, ilgili bakanlık temsilcilerinin de iştiraki ile Komisyonumuzun 20.2.1968 tarihli toplantısında tetkik ve müzakere olundu.

Kanun tasarısının gerekçesi Komisyonumuzca da uygun görülerek, tasarı, Millet Meclisinden gelen şekli ile aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Anayasa ve Adalet Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Sözcü		
Sivas	Malatya	Tokat	Bursa
Z. Önder	N. Yetkin	A. Altuntaş	C. Ortaç
Ordu	Niğde	Tabii Üye	Ordu
E. Ayhan	H. Avni Göktürk	M. Ataklı	Z. Kumrulu

Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu

Cumhuriyet Senatosu
Anayasa ve Adalet Komisyonu
Esas No. 1/877
Karar No. 19

20 . 3 . 1968

Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisinin 7 . 2 . 1968 tarihli 37 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek açık oy ile kabul edilen, vatandaşlığın kazanılması konusunda karşılıklı bilgi verilmesi hakkındaki sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğu kanun tasarısı, Millet Meclisi Başkanlığının 10 . 2 . 1968 tarihli ve 1707 sayılı yazıları ile Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına gönderilmekle, Komisyonumuzun 20 Mart 1968 tarihli Birleşiminde tetkik ve müzakere olundu.

I - Tasarı, 10 Eylül 1964 tarihinde Paris'te imzalanan, «Vatandaşlığın kazanılması konusunda bilgi verilmesi hakkındaki Sözleşme» nin onaylanmasını öngörmektedir.

1963 yılından beri resmen üyesi bulunduğumuz Milletlerarası Kişi Halleri Komisyonu, yıllık çalışmaları arasında kuruluşunun amacına uygun olarak, kişi halleri mevzuatında mümkün olduğu kadar benzerlik sağlamak, üyelerinin kanunlarındaki boşlukları doldurmak, vatandaşların diğer üye devletler ülkelerinde buldukları sırada onlara kişi halleri işlemlerinde kolaylıklar göstermek maksadiyle seri halinde bazı sözleşmeler akdeylemiş bulunmaktadır.

Bu tür sözleşmeler cümlesinden olarak, son defa gene Milletlerarası Kişi Halleri Komisyonu tarafından hazırlanıp, Hükümetçe yetkili kılınan büyükelimiz tarafından 10 Eylül 1964 tarihinde Paris'te imzalanan ve 12 maddeden ibaret bulunan «Vatandaşlığın kazanılması konusunda karşılıklı bilgi verilmesi hakkındaki Sözleşme» nin 1 nci maddesi ile imzacı devletler kendi uyrukluğuna aldıkları diğer Akıd Devletler vatandaşları hakkında karşılıklı bilgi vermeyi taahhüdetmekte ve bunu 2 nci maddede belirtilen ve örneği Sözleşmeye eklenen bir fişle yapmayı, 4 nci maddede de bu bildirimden vatandaşlığa alınmanın hüküm ifade ettiği tarihten başlayarak üç ay içinde yerine getirilmesini kabul etmektedirler. Diğer maddeler, Sözleşmenin onaylama, yürürlüğe girme, katılma, değişiklik, fesih gibi usulî hükümlerini açıklamaktadır.

Mevzuatımıza aykırı bir hüküm ihtiva etmeyen, ve Hükümetimizin yabancı ülkelerde kendi istekleri ile başka Devlet uyrukluğuna geçen Türk vatandaşlarının durumundan üç ay içinde bilgi sahibi olmasını sağlayıcı nitelikte bulunan Sözleşme Komisyonumuzca da uygun mütalâa edilmiş ve tasarı benimsenmiştir.

III - Millet Meclisince kabul edilen 1, 2 ve 3 nci maddeler Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Havalesi uyarınca Dışişleri, Turizm ve Tanıtma Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Sözcü	Tabii Üye	Cumhurbaşkanınca S. Ü.
Aydın	Kastamonu	S. O'Kan	Â. Artus
O. S. Sarıgöllü	A. N. Tuna	Toplantıda bulunamadı	Toplantıda bulunamadı
Diyarbakır	Hatay	Konya	Rize
S. Cizrelioğlu	M. Deliveli	S. Çumralı	O. M. Agun
Sakarya	Samsun	Sivas	
M. Tıgılı	R. Rendeci	R. Ögten	
Toplantıda bulunamadı		İmzada bulunamadı	

Dışişleri, Turizm ve Tanıtma Komisyonu raporu

Cumhuriyet Senatosu
Dışişleri, Turizm ve Tanıtma Komisyonu
Esas No. 1/877
Karar No. 7

9 . 4 . 1968

Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisinin 7 . 2 . 1968 tarihli 37 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek açık oy ile kabul edilen, vatandaşlığın kazanılması konusunda karşılıklı bilgi verilmesi hakkındaki Sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun tasarısı, Komisyonumuzun 4 . 4 . 1968 tarihli Birleşiminde ilgili Bakanlık temsilcileri de hazır buldukları halde incelendi ve görüşüldü.

I - Tasarı, 10 Eylül 1964 tarihinde Paris'te imzalanan, «Vatandaşlığın kazanılması konusunda bilgi verilmesi hakkındaki Sözleşme» nin onaylanmasını öngörmektedir.

1963 yılından beri resmen üyesi olduğumuz Milletlerarası Kişi Halleri Komisyonu, kişi halleri mevzuatına mümkün olduğu kadar birleştirme sağlamak, kanunlarındaki boşlukları doldurmak, vatandaşların diğer üye devletlerde buldukları sırada onlara kişi halleri işlemlerinde kolaylık göstermek maksadiyle seri halinde bazı sözleşmeler akdeylemiş bulunmaktadır.

10 Eylül 1964 tarihinde imzalanan, «Vatandaşlığın kazanılması konusunda karşılıklı bilgi verilmesi hakkındaki Sözleşme» nin 1 nci maddesi ile imzaçı devletler kendi uyrukluğuna aldıkları diğer Âkid Devletler vatandaşları hakkında karşılıklı bilgi vermeyi taahhüdetmekte ve bunu 2 nci maddede belirtilen ve örneği sözleşmeye eklenen bir fişle yapmayı, 4 ncü maddede de bu bildirim vatandaşlığa alınmanın hüküm ifade ettiği tarihten başlayarak üç ay içinde yerine getirilmesini kabul eylemektedir.

Mevzuatımıza aykırı bir hüküm ihtiva etmeyen ve Hükümetimizin yabancı ülkelerde kendi istekleri ile başka devlet uyrukluğuna geçen Türk vatandaşlarının durumundan üç ay içinde bilgi sahibi olmasını sağlayıcı nitelikte bulunan Sözleşme Komisyonumuzca da uygun mütalâa edilmiş ve tasarı benimsenmiştir.

II - Millet Meclisince kabul edilen 1, 2 ve 3 ncü maddeler Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Sözcü			
Tekirdağ	Cumhurbaşkanınca S. Ü.	İstanbul	Ankara
C. Tarlan	C. Açıkalın	T. Arıburun	H. O. Bekata
Çankırı	Elâzığ	Konya	Ağrı
H. Dağlı	C. Ertuğ	M. Obuz	S. Türkmen

Tabii Üye
A. Yıldız

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ
METİN

Vatandaşlığın kazanılması konusunda karşılıklı bilgi verilmesi hakkındaki Sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 10 Eylül 1964 tarihinde Paris'te imzalanan, «Vatandaşlığın kazanılması konusunda karşılıklı bilgi verilmesi hakkındaki Sözleşme» nin onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

24 . 3 . 1966

İÇİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ
METİN

Vatandaşlığın kazanılması konusunda karşılıklı bilgi verilmesi hakkındaki Sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Millet Meclisince kabul edilen 1 nci madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Millet Meclisince kabul edilen 2 nci madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Millet Meclisince kabul edilen 3 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

ANAYASA VE ADALET KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**Vatandaşlığın kazanılması konusunda karşılıklı
bilgi verilmesi hakkındaki Sözleşmenin
onaylanmasının uygun bulunduğuna
dair kanun tasarısı**

MADDE 1. — Millet Meclisince kabul edilen
1 nei madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Millet Meclisince kabul edilen
2 nei madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Millet Meclisince kabul edilen
3 neü madde aynen kabul edilmiştir.

DIŞİŞLERİ, TURİZM VE TANITMA
KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ
METİN

**Vatandaşlığın kazanılması konusunda karşılıklı
bilgi verilmesi hakkındaki Sözleşmenin
onaylanmasının uygun bulunduğuna
dair kanun tasarısı**

MADDE 1. — Millet Meclisince kabul edilen
1 nei madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Millet Meclisince kabul edilen
2 nei madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Millet Meclisince kabul edilen
3 neü madde aynen kabul edilmiştir.

VATANDAŞLIĞIN KAZANILMASI KONUSUNDA KARŞILIKLI BİLGİ VERİLMESİ HAKKIN- DA SÖZLEŞME

Milletlerarası Kişi Halleri Komisyonu üyeleri : Avusturya Cumhuriyeti, Belçika Kırallığı, Federal Almanya Cumhuriyeti, Fransa Cumhuriyeti, Yunanistan Kırallığı, İtalya Cumhuriyeti, Lüksemburg Büyük Dükalığı, Holânda Kırallığı, İsviçre Konfederasyonu ve Türkiye Cumhuriyeti uyruklarının vatandaşlık kazanmaları konusunda karşılıklı bilgi teatisi için işbirliği arzusundan hareketle, aşağıdaki hükümlerde anlaşmaya varmışlardır.

Madde 1. — Her Âkîd Devlet diğer Âkîd Devlet vatandaşları hakkında, vatandaşlığa alınma, seçme hakkını kullanma veya tekrar alınma yolları ile vatandaşlığın kazanılması hallerinde o devlete bilgi iletmeyi taahhüdeder.

Madde 2. — Bu bilgi, işbu sözleşmeye örneği eklenen ve aşağıdaki hususları kapsıyan bir fişle verilir.

1. İlgilinin adı ve soyadı,
2. Doğum yeri ve tarihi,
3. Uyruklüğünde bulunduğu devlette bilinen ikâmetgâhı ve son ikâmetgâhı.
4. Vatandaşlığın kazanılma şekli ve kazanmanın sonuç doğurduğu tarih,
5. Mümkünse evvelki vatandaşlığının ispatına yarıyan belgenin niteliği, numarası ve tarihi,

Madde 3. — Vatandaşlığın kazanılması, eşin reşidolmıyan çocukların uyrukluğuna kendiliğinden etki yaptığı takdirde yukarıdaki maddede öngörülen fiş ayrıca bu eş ile çocukların adlarını ve soyadlarını, doğum yerlerini ve tarihlerini de içine alır.

Madde 4. — Fiş, vatandaşlık kazanılmasının sonuç doğurduğu tarihten başlayarak üç ay içinde doğruca gönderilir.

Her Âkîd Devlet, imza, tebliğ veya katılma sırasında fişin gönderileceği merkezî makamı gösterecektir.

Madde 5. — Bu sözleşme, ne her Âkîd Devletin vatandaşlıkla ilgili kanunları hükümlerine, ne de vatandaşlığın kazanılmasına ilişkin daha geniş bilgi teatisini öngören anlaşmalara halel getirmez.

Madde 6. — Âkîd Devletle, bu sözleşmenin kendi ülkelerinde uygulanmasını mümkün kılmak için Anayasalarının yükümlü tuttuğu usullerin yerine getirildiğini, İsviçre Federal Hükümetine tebliğ edeceklerdir.

İsviçre Federal Hükümeti, yukarıdaki fıkra uyarınca yapılan her tebliğinden Âkîd Devletlerle Milletlerarası Kişi Halleri Komisyonu Genel Sekreterini haberdar edecektir.

Madde 7. — Bu sözleşme 2 nci tebliğin tevdi tarihini kovalıyan 30 neu gün yürürlüğe girecek ve bu tarihten başlayarak bu formaliteyi yerine getiren iki devlet arasında geçerli olacaktır. Bundan evvelki maddede öngörülen formaliteyi sonradan yerine getiren her imzacı devlet için bu sözleşme, tebligatın tevdi tarihini kovalıyan 30 neu günden itibaren sonuç doğuracaktır.

Madde 8. — Her Âkîd Devlet imza veya 6 nci maddede belirtilen tebligat veyahut katılma sırasında birinci maddede öngörülen bilgi teatisinden, seçme hakkını kullanma veya tekrar vatandaşlığa alınma yolları ile vatandaşlığın kazanılması şeklini istisna ettiğini beyan edebilir.

Her Âkîd Devlet, İsviçre Federal Hükümetine göndereceği tebliğ ile, birinci fıkra gereğince kendi tarafından formüle edilen ihtirazi kaydı kısmen veya tamamen geri çekebilecektir. Bu tebliğ alındığı tarihi kovalıyan 30 neu gün geçerlik kazanacaktır.

İsviçre Federal Hükümeti bu tebliğinden Âkîd Devletlerden her birini ve Milletlerarası Kişi Halleri Komisyonu Genel Sekreterini haberdar edecektir.

Madde 9. — Bu sözleşme her Âkid Devletin anavatan topraklarının bütününde hukukî hükmü ifade eder. Her Âkid Devlet, bu sözleşme hükümlerinin anavatan dışı ülkelerinden bir veya birkaçında veyahut milletlerarası münasebetleri kendisi tarafından sağlanan devlet veya ülkelerde de uygulanacağını imza, 6 ncı maddede öngörülen tebliğ, katılma sırasında veya daha sonra, İsviçre Federal Hükümetine yapacağı tebliğ ile beyan edebilecektir. İsviçre Federal Hükümeti her Âkid Devleti ve Milletlerarası Kişi Halleri Komisyonu Genel Sekreterini bu tebliğinden haberdar edecektir. Bu sözleşme hükümleri tebliğnamenin İsviçre Federal Hükümetince alınmasını kovalıyan 30 ncü gün, anılan tebliğnamede zikredilen ülke veya ülkelerde uygulanacaktır. Bu maddenin ikinci fıkrası hükmü gereğince bir beyanda bulunmuş olan her devlet daha sonra herhangi bir anda İsviçre Federal Hükümetine göndereceği bir tebliğ ile, bu sözleşmenin beyanname gösterilen Devlet veya ülkelerin bir veya birkaçında uygulanmasına son verildiğini beyan edebilir.

İsviçre Federal Hükümeti her Âkid Devleti ve Milletlerarası Kişi Halleri Komisyonu Genel Sekreterini bu yeni tebliğinden haberdar edecektir.

Sözleşmenin uygulanması, adı geçen tebliğnamenin İsviçre Federal Hükümetince alınmasını kovalıyan 30 ncü gün bahis konusu ülkelerde son bulacaktır.

Madde 10. — Milletlerarası Kişi Halleri Komisyonu veya Avrupa Konseyi üyesi her devlet bu sözleşmeye katılabilir.

Katılmak isteyen devlet, bu niyetini İsviçre Federal Hükümetine tevdi edilecek bir belge ile tebliğ eder. Adı geçen Hükümet her katılma belgesinin tevdi keyfiyetinden üye devletlerle Milletlerarası Kişi Halleri Komisyonu Genel Sekreterini haberdar edecektir. Sözleşme, katılan devlet için, katılma belgesinin verilmesini kovalıyan 30 ncü gün yürürlüğe girecektir.

Katılma belgesinin verilmesi, ancak bu sözleşmenin yürürlüğe girmesinden sonra mümkün olabilir.

Madde 11. — Bu sözleşme değişikliklere tabi tutulabilir.

Değişiklik teklifi İsviçre Federal Hükümetine yapılır. Federal Hükümet de keyfiyeti Âkid Devletlerle Milletlerarası Kişi Halleri Komisyonu Genel Sekreterine tebliğ eder.

Madde 12. — Bu sözleşme 7 ncı maddenin birinci fıkrasında yazılı tarihten başlayarak beş yıllık bir süre için geçerlidir.

Sözleşme, fesih ihbarı olmadıkça beş yıldan beş yıla kendiliğinden yenilenir. Fesih ihbarı diğer bütün Âkid Devletlere ve Milletlerarası Kişi Halleri Komisyonu Genel Sekreterine bilgi verecek olan İsviçre Federal Hükümetine, sürenin bitiminden en az altı ay evvel yapılmış olmalıdır.

Fesih, sadece fesih ihbarında bulunacak devlet hakkında hüküm ifade eder. Sözleşme, diğer Âkid Devletler için yürürlükte kalır.

Usulüne uygun olarak yetkilendirilmiş olan ve imzaları aşağıda bulunan temsilciler işbu sözleşmeyi imzalamışlardır.

10 Eylül 1964 günü Paris'te, İsviçre Federal Hükümeti arşivlerine tevdi olunmak üzere, bir nüsha halinde düzenlemiş olup aşına uygunluğu onaylı birer kopyası diplomatik yolla her Âkid Devlet ve Milletlerarası Kişi Halleri Komisyonu Genel Sekreterine gönderilecektir.

Federal Almanya Cumhuriyeti adına :

İmza yok

Avusturya Cumhuriyeti adına :

İmza

Belçika Krallığı adına :

İmza

Fransa Cumhuriyeti adına :
İmza yok

Yunanistan Krallığı adına :
İmza

İtalya Cumhuriyeti adına :
İhtirazi kayıt ve imza

İtalyan Hükümeti, 8 nci maddeye dayanarak, birinci maddede öngörülen bilgi teatisinden, seçme hakkını kullanma veya tekrar vatandaşlığa alınma yolları ile vatandaşlığın kazanılması şeklini istisna ettiğini beyan eder.

Lüksemburg Büyük - Dükalığı adına :
İmza

Holânda Krallığı adına :
İhtirazi kayıt :

İmza

Holânda Krallığı ile ilgili olarak Sözleşme metninde kullanılan Anavatan ve Anavatandışı ülkeler terimleri, âmme hukuku açısından eşit bir statüye sahibolup Avrupa'da bulunan Holânda ile Avrupa dışındaki Surinam ve Holânda Antillerini ifade eder.

İsviçre Konfederasyonu adına :
İmza yok

Türkiye Cumhuriyeti adına :
İmza

İşbu Sözleşmenin imzası sırasında, imzacı devletler 4 nü maddede öngörülen merkezî makamların aşağıdaki şekilde belirtmişlerdir .

Federal Almanya Cumhuriyeti :
Belirtilmemiş

İtalya Cumhuriyeti :
İçişleri Bakanlığı

Avusturya Cumhuriyeti :
İçişleri Bakanlığı

Lüksemburg Büyük - Dükalığı :
Adalet Bakanlığı

Belçika Krallığı :
Dışişleri Bakanlığı

Holânda Krallığı :
Adalet Bakanlığı

Fransa Cumhuriyeti ;
Belirtilmemiş

İsviçre Konfederasyonu :
Belirtilmemiş

Yunanistan Krallığı :
Belirtilmemiş

Türkiye Cumhuriyeti :
İçişleri Bakanlığı

Toplantı : 7

CUMHURİYET SENATOSU S. Sayısı : 1127

Hâkimler Kanununa ek 5017 sayılı Kanuna bağlı ve 661 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan cetvele ve bu kanunun 1 nci maddesine ilâve yapılmasına dair kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/485; Cumhuriyet Senatosu 1/891)

(Not : M. Meclisi S. Sayısı : 676)

*Millet Meclisi
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 6076/1/485*

9 . 4 . 1968

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Millet Meclisinin 8 . 4 . 1968 tarihli 70 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işari oy ile kabul edilen, Hâkimler Kanununa ek 5017 sayılı Kanuna bağlı ve 661 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan cetvele ve bu kanunun 1 nci maddesine ilâve yapılmasına dair kanun tasarısı, dosyası ile birlikte sunulmuştur.

Saygılarımla.

Ferruh Bozbeyle
Millet Meclisi Başkanı

Not : Bu tasarı 1 . 3 . 1968 tarihinde Başkanlıkça İlk Komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 8 . 4 . 1968 tarihli 70 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilmiştir. (M. Meclisi S. Sayısı : 676)

Geçici Komisyon raporu

*Cumhuriyet Senatosu
Geçici Komisyonu
Karar No. : 2
Esas No. : 1/891*

10 . 4 . 1968

Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisinin 8 . 4 . 1968 tarihli 70 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işari oy ile kabul edilen, Hâkimler Kanununa ek 5017 sayılı Kanuna bağlı ve 661 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan cetvele ve bu Kanunun 1 nci maddesine ilâve yapılmasına dair kanun tasarısı, Millet Meclisi Başkanlığının 9 . 4 . 1968 tarihli ve 6076 sayılı yazıları ile Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına gönderilmekle, Geçici Komisyonumuzun 10 Nisan 1968 tarihli Birleşiminde, ilgili Hükümet temsilcileri de hazır buldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

I - Tasarı, hâkimlik ve savcılık meslekine intisabedecek olan adaylara, 350 şer lira ödenek verilmesini öngörmektedir.

Hâkim adaylarının, stajları sonunda hâkim veya Cumhuriyet savcısı olarak mesleke atanmalarına imkân veren 2556 sayılı Hâkimler Kanununun ilgili maddeleri, bu kimselerin daha staja başlarken seçilmelerinde özel hükümler vaz'etmiş, muayyen nitelikleri ve şartları haiz bulunmayanlara, bu mesleke intisap imkânını tanımamıştır.

Diğer taraftan, hazırlanmış bulunan yeni Hâkimler kanunu tasarısında da, staja başlamak için müracaat edenlerin, evvelce olduğu gibi doğrudan doğruya staja başlamalarına imkân veren usul terk edilmiş; ve hukuk mezunlarının, ayrıca seçime tâbi tutulmaları, staj sonunda imtihan edilmeleri gibi esaslara yer verilmiş bulunmaktadır.

Bunların yanı sıra, hukuk mezunlarının, serbest hayatta geniş bir çalışma alanı bulabilmeleri, özellikle İktisadi Devlet Teşekküllerinde ve özel sektörde, daha iyi malî şartlar ve yüksek dereceli kadrolarda çalışabilmek imkânının mevcut bulunuşu gibi sebepler muvacehesinde, hâkimlik ve savcılık meslekine intisabetmek üzere müracaat edenlerin sayısı gittikçe azalmaktadır. Müracaat edenlerin de ancak ihtiyacı karşılayabilmesi endişesi; bunlar arasında bir seçme yaparak, üstün vasıflı ve kabiliyetli olanların tercihi suretiyle, daha faydalı olacak elemanların staja başlatılmasına engel teşkil etmektedir.

Ayrıca, Hâkimler Kanununun 5 nci maddesi, staja başlamış olan hukuk mezunlarının da, ilk mertebe adalet memurları gibi kalemlerde çalışmalarını, icra memurlarına ve sorgu hâkimlerine yardım etmelerini öngörmüş ve bu gördükleri işlerden dolayı, asıl görevliler gibi sorumlu olacaklarını hükme bağlamış bulunduğu cihetle; asıl görevli adalet memurlarına maaşlarından ayrı ödenek verilmesini gerektiren sebeplerin, bu görevleri ifaya mecbur ve neticesinden sorumlu bulunan adaylar için de geçerli olacağını kabul etmek gerekmektedir.

Halen 325 hâkim adayının mevcut bulunması itibariyle, tasarının malî portesinin 1 365 000 liradan ibaret olduğunu, bu miktarın ise, Adalet Bakanlığı bütçesi içinde küçük bir nisbet teşkil ettiğini dikkate alan komisyonumuz; mesleke yüksek vasıflı eleman temini ve adaylarla asıl memurlar arasındaki farklılığın ortadan kaldırılmasını gerçekleştirecek olan tasarımı uygun mütalâa etmiş ve benimsemiştir.

II - Millet Meclisince kabul edilen 1, 2 ve 3 ncü maddeler bağlı cetvelle birlikte komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

III - Tasarının Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi hususunda istemde bulunulması kararlaştırılmıştır.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip	
Aydın	Sakarya	Samsun	Tabî Üye
<i>O. S. Sarıgöllü</i>	<i>M. Tıgılı</i>	<i>R. Rendeci</i>	<i>S. O'Kan</i>
Uşak	İstanbul	Van	
<i>M. F. Atayurt</i>	<i>H. Berkol</i>	<i>F. Melen</i>	

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ METİN

Hâkimler Kanununa Ek 5017 sayılı Kanuna bağlı ve 661 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan cetvele ve bu kanunun 1 nci maddesine ilâve yapılmasına dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 5017 sayılı Kanunun 1 nci maddesine «Hâkim adayları» unvanı ve 2556 sayılı Hâkimler Kanununa ek 5017 sayılı Kanuna bağlı ve 661 sayılı Kanunla değişik cetvele ilişik (1) sayılı cetvelde yazılı aylık, derece, unvan ve ödenek eklenmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun hükümleri yayımı tarihini takibeden ay başından itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

GEÇİCİ KOMİSYONUN KABUL ETTİĞİ METİN

Hâkimler Kanununa ek 5017 sayılı Kanuna bağlı ve 661 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan cetvele ve bu kanunun 1 nci maddesine ilâve yapılmasına dair Kanun

MADDE 1. — Millet Meclisince kabul edilen 1 nci madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Millet Meclisince kabul edilen 2 nci madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Millet Meclisince kabul edilen 3 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

[1] SAYILI CETVEL

Millet Meclisi metnine bağlı (1) sayılı cetvel aynen kabul edilmiştir.

Millet Meclisinin kabul ettiği metne bağlı cetvel

(1) SAYILI CETVEL

Aylığı	D.	Görevi	Aylık ödenegi
450	11	Hâkim adayı	350

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde görevli öğretim üyeleri ile yardımcılarına ve tıp personeline döner sermayeden ödenek ve prim verilmesi hakkında kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/481; Cumhuriyet Senatosu 1/892)

(Not : Millet Meclisi S. Sayısı : 677)

Millet Meclisi
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 6054 - 1/481

9 . 4 . 1968

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Millet Meclisinin 8 . 4 . 1968 tarihli 70 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işari oy ile kabul edilen, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde görevli öğretim üyeleri ile yardımcılarına ve tıp personeline döner sermayeden ödenek ve prim verilmesi hakkında kanun tasarısı dosyası ile birlikte sunulmuştur.

Saygılarımla.

Ferruh Bozbeyli
Millet Meclisi Başkanı

NOT : Bu tasarı 27 . 2 . 1968 tarihinde Başkanlıkça İlk Komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 8 . 4 . 1968 tarihli 70 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilmiştir. (Millet Meclisi S. Sayısı : 677)

Geçici Komisyon raporu

Cumhuriyet Senatosu
Geçici Komisyonu
Esas No. : 1/892
Karar No. : 2

10 . 4 . 1968

Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisinin 8 . 4 . 1968 tarihli 70 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işari oy ile kabul edilen, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde görevli öğretim üyeleri ile yardımcılarına ve tıp personeline döner sermayeden ödenek ve prim verilmesi hakkındaki kanun tasarısı, Millet Meclisi Başkanlığının 9 . 4 . 1968 tarihli ve 6054 sayılı yazıları ile Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına gönderilmekle, komisyonumuzun 10 Nisan 1968 tarihli Birleşiminde, ilgili Hükümet temsilcileri de hazır buldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

I - Tasarı, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde görevli öğretim üyeleri ile öğretim yardımcılarına ve yardımcı tıp personeline, döner sermayeden ödenek ve prim verilmesini öngörmektedir.

Bugüne kadar, çeşitli teşvik edici müesseselerden mahrum olarak hizmetlerine devam edegelen, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde, bugün için doçent ve asistan istihdam edilmesi imkânsız hale gelmiş ve bâzı kliniklerde, klinik şefinden aşağı kademelere ait kadrolar tamamen boşalmış bulunmaktadır.

Bu açık kadroları doldurmak ve gereken ölçüde doçent ve asistan temin etmek üzere, özellikler asistanlar için câzip imknâlar yaratılması; tıp eğitimi ve hizmetleri potansiyelinde her hangi bir düşüklüğü önlemek ve hattâ zamanın ihtiyaçlarına uygun bir gelişme içinde bunu arttırmak yönünden bir zaruret olarak mütalâa edilmek mecburiyetindedir.

Diğer taraftan, Ankara Üniversitesi, Tıp Fakültesinin öğretim üyeleri ile yardımcılarının ve tıp personelinin aldıkları ücretler de, diğer tıp fakülteleri ve Devlet müesseselerinde bu meslek mensuplarının almakta oldukları ücretlere nazaran daha düşük bir seviyede kalmış bulunmaktadır.

Zamanımızda, bütün gelişmiş memleketlerde üniversite tıp fakülteleri öğretim üyelerine çeşitli şekillerde özel ödemeler yapılmak suretiyle ekonomik durumları takviye edilmiş ve bunların muayenehane açmalarına ve hariçte kazanç temini maksadiyle zaman kaybetmelerine ihtiyaç bırakılmamıştır.

Tasarının kanunlaşması ile, fakülte öğretim üyelerinden arzu edenlerin bütün mesailerini fakülteye tahsis etmeleri ile, fakülte döner sermayesinin geliri artacak ve bu suretle, gerek öğretim üyelerine ve gerekse öğretim yardımcılarına ödenecek ek ödeneğin karşılığı, genel bütçeye yük olmadan, fakülte bünyesinden temin edilecektir.

Komisyonumuzdaki müzakereler sırasında sorulan bir sual münasebetiyle, Fakülte Dekanının yaptığı açıklamadan anlaşıldığına göre, döner sermayeden yapılacak bu ödemeler, mevcut düzen ve tedavi tarifelerinde her hangi bir değişiklik yapılmasına sebebiyet vermiyeceği cihetle, hizmetlerden istifade eden vatandaşa inikâs etmiyecek, ve yıllık geliri 11 milyon lira olan döner sermaye, bu artışı da karşılamaya kifayet edecektir.

Yukarıda belirtilen esasları ihtiva eden tasarı Komisyonumuzca da uygun görülmüş ve benimsenmiştir.

II - Millet Meclisince kabul edilen 1, 2, 3, 4, 5 ve 6 ncı maddeler Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

III - Tasarının Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi hususunda istemde bulunulması kararlaştırılmıştır.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip	
Van	Elâzığ	İstanbul	Tabii Üye
F. Melen	C. Ertuğ	H. Berkol	K. Karavelioğlu

Cumhurbaşkanınca S. Ü.
Z. Tüzün

İzmir
N. Özerdemli

Uşak
M. F. Atayurt

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ
METİN

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde görevli öğretim üyeleri ile yardımcılarına ve tıp personeline döner sermayeden ödenek ve prim verilmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinin 115 sayılı Kanunla değişik 4936 sayılı Üniversiteler Kanununun 58 nci maddesine göre verilmiş olan döner sermaye ile işletilen kürsü, enstitü ve lâboratuvarları ile sadece öğretim ve araştırma yapan kürsü enstitü ve lâboratuvarlarında görevli öğretim üyelerine ve öğretim yardımcılarına aylık ve Üniversite tazminatlarından ayrı olarak, emekliliğe esas olan aylık tutarlarını geçmemek üzere döner sermaye gelirlerinden ek ödenek verilir.

Ek ödenek alanlar hariçte serbest olarak meslek ve sanatlarını icra edemezler. Resmî ve özel her hangi bir müessesede aylıklı, ücretli veya sözleşmeli görev alamazlar. Ancak döner sermaye ile işletilen kürsü, enstitü ve lâboratuvarları ile sadece öğretim ve araştırma yapan kürsü, enstitü ve lâboratuvarlarında görevli öğretim üyeleri kanunların kendilerine yüklediği görevleri, Fakülte Profesörler Kurulunun izni ile üniversite, yüksek öğretim ve bilimsel araştırma kurumlarında, eğitim ve araştırma ile ilgili bir ek görev alabilirler ve bu ek görev karşılığı alacakları ödenek veya ücretleri fakülte döner sermaye hesabına yatırılır.

MADDE 2. — Ankara Tıp Fakültesinin döner sermaye ile işletilen kürsü, enstitü ve lâboratuvarları ile sadece öğretim ve araştırma yapan kürsü, enstitü ve lâboratuvarlarında normal mesai saatleri dışında çalışan öğretim üyeleri ile yardımcı tıp personeline prim verilir.

MADDE 3. — Bu kanuna göre yapılacak ödemelerin şekil ve şartları, kanunun yayımı tarihinden itibaren üç ay içinde Maliye Bakanlığı ve Devlet Personel Dairesinin uygun mütalâası alındıktan sonra üniversitece hazırlanacak yönetmelikte belirtilir.

MADDE 4. — Bu kanuna ve hazırlanacak yönetmeliğe göre ödenecek ek ödenek ve primler hakkında 7244 sayılı Kanunun 3 nci maddesi hükmü uygulanmaz.

GEÇİCİ KOMİSYONUN KABUL ETTİĞİ
METİN

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde görevli öğretim üyeleri ile yardımcılarına ve tıp personeline döner sermayeden ödenek ve prim verilmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — Millet Meclisince kabul edilen 1 nci madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Millet Meclisince kabul edilen 2 nci madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Millet Meclisince kabul edilen 3 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Millet Meclisince kabul edilen 4 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

MADDE 5. — Bu kanun yayımını takibeden ay başından itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 6. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 5. — Millet Meclisince kabul edilen 5 nci madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Millet Meclisince kabul edilen 6 ncı madde aynen kabul edilmiştir.

Toplantı : 7

CUMHURİYET SENATOSU S. Sayısı : 1130

Çalışma Bakanlığı Kuruluş ve görevleri hakkındaki 4841 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin (D) fıkrasının değiştirilmesiyle ilgili 18 . 5 . 1967 tarih ve 864 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesinin 3 ncü fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifinin Millet Meclisince kabul edilen metni ve Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 2/624; Cumhuriyet Senatosu 2/244)

(Not : Millet Meclisi S. Sayısı : 680)

Millet Meclisi
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 5751-2/624

9 . 4 . 1968

CUMHURİYET SENATOSU BAŞKANLIĞINA

Millet Meclisinin 8.4.1968 tarihli 70 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işari oy ile kabul edilen, Çalışma Bakanlığı kuruluş ve görevleri hakkındaki 4841 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin (D) fıkrasının değiştirilmesi ile ilgili 18.5.1967 tarih ve 864 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesinin 3 ncü fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifi, dosyası ile birlikte sunulmuştur.

Saygılarımla.

Ferruh Bozbeyle
Millet Meclisi Başkanı

Not : Bu teklif 17.1.1968 tarihinde Başkanlıkça İlk Komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 8.4.1968 tarihli 70 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilmiştir. (Millet Meclisi S. Sayısı : 680)

Geçici Komisyon Raporu

Cumhuriyet Senatosu
Geçici Komisyon raporu
Esas No. : 2/244
Karar No. : 2

11 . 4 . 1968

Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisinin 8 . 4 . 1968 tarihli 70 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işari oy ile kabul edilen, Çalışma Bakanlığı Kuruluş ve Görevleri hakkındaki 4841 sayılı Kanununun 6 ncı maddesinin (D) fıkrasının değiştirilmesi ile ilgili 18 . 5 . 1967 tarih ve 864 sayılı Kanununun ek 7 nci maddesinin 3 ncü fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifi, Komisyonumuzun 11 . 4 . 1968 tarihli toplantısında tetkik ve müzakere edildi.

Teklifin gerekçesinde belirtilen hususlar ve verilen bilgiler Komisyonumuzca da uygun mü-talâa edildiğinden, mezkûr kanun teklifi Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen şekli ile aynen kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmesi dileği ile Genel Kurulun tavsibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip	
Burdur	Ankara	Trabzon	Sakarya
<i>F. Kınaytürk</i>	<i>Y. Köker</i>	<i>R. Zaloğlu</i>	<i>O. Salıhoğlu</i>

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ METİN

Çalışma Bakanlığı Kuruluş ve Görevleri hak-kındaki 4841 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin (D) fıkrasının değiştirilmesi ile ilgili 18.5.1967 tarih ve 864 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesinin 3 ncü fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifi

MADDE 1. — 864 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesinin 3 ncü fıkrası aşağıdaki şekilde de-ğiştirilmiştir:

İşçi sendika uzmanı olarak atanacak sosyal yardımcıları en çok işçi üyesi bulunan işçi konfe-derasyonunca gösterilecek boş kadro miktarının iki katı olarak tesbit edilecek adaylar arasından, Çalışma Bakanlığınca atanır.

Bu atanmada Devlet memurları hakkındaki Kanunda öngörülen tahsil şartları aranmaz.

İşçi sendika uzmanı sosyal yardımcıların ay-lıkları ihtisas kadroları ödeneklerinden karşıla-nır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yü-rürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini Ba-kanlar Kurulu yürütür.

GEÇİCİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Çalışma Bakanlığı Kuruluş ve Görevleri hak-kındaki 4841 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin (D) fıkrasının değiştirilmesi ile ilgili 18.5.1967 tarih ve 864 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesinin 3 ncü fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifi

MADDE 1. — Millet Meclisince kabul edilen 1 nci madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Millet Meclisince kabul edilen 2 nci madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Millet Meclisince kabul edilen 3 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

